

*Dedic acest roman părintelui Rizea Dobre,
iubitorul de Hristos și mult pătimitorul,
asasinat pe 26 aprilie 1989*

Preluarea textului (fie în formă tipărită – în ziare, reviste, foi parohiale – sau în formă electronică, pe blog-uri sau site-uri) este liberă, cu menționarea exactă a sursei citate. Pentru varianta în formă electronică se va prelua textul postat pe www.sergiuciocarlan.ro.

© Pentru prezenta ediție, Editura Areopag

ISBN 978-606-8451-47-3

Sergiu Ciocârlan

MIERCUREA PATIMILOR
Jertfa unui preot mucenic

Carte apărută cu binecuvântarea
Înalt Preasfințitului Arhiepiscop
Justinian Chira
al Episcopiei Maramureșului
și Sătmarului

Editura Areopag
București, 2013

Ciprian Voicilă:

Note de lectură despre un roman total

Scriu febril, condus de firul narativ al romanului. Arunc pe hârtie gândurile pe care mi le suscită lectura. Primul meu gând a fost să scriu cea mai scurtă prezentare a unui roman. Aș fi scris așa: *Adevăr + Libertate = mucenicie pentru Hristos*. Ar fi cea mai bună carte de vizită a romanului, dar și a autorului său. Văd *Miercurea patimilor* în aceeași familie cu alte două cărți: *Struțocămila* lui Vladimir Volkoff și cu *Audiență la un demon mut* a părintelui Savatie.

Mă surprinde stilul: dens, fără să fie oboșitor. Mai presus de toate, *convingător*, o calitate pe care puține romane o satisfac. Cel mai dificil lucru pentru un scriitor este să creeze *ex nihilo* o lume întreagă, veridică, în care cititorul să vrea să pătrundă, să se arunce uitând de foame, de sete, de condiționările care îl îngrădesc. Lui Sergiu Ciocârlan i-a reușit din plin acest pariu cu cititorul.

Miercurea patimilor este, înainte de toate, un roman de idei. De idei, dar și de adevăruri. Adevăruri care ne privesc înde-

obște pe noi, românii, și mai ales pe noi, creștinii. Multe dintre adevărurile exilate din manualele de istorie a României și din istoria recentă a Bisericii glăsuiesc *aici* puternic, chinuitor pentru cititorul în care mai pâlpeie o conștiință.

Declinul nostru a început odată cu ocupația sovietică. Reeducarea a început în închisoarea de la Suceava, dar se continuă cu noi și peste noi și acum. S-a transformat, hiperbolic, într-o reeducare în masă. Zeci de ani noi, părinții noștri, bunicii noștri am trăit într-o lume sufocată de o ideologie materialistă și lipsită de Dumnezeu, care se baza pe frică. Din frică românul își dezvoltase un comportament schizoid, duplicitar: „lăuda partidul alături de lăudaci și înjura partidul cu reacționarii”, cum scrie autorul acestui roman. O deprindere care se face simțită și astăzi, la toate nivelele existenței.

Miercurea patimilor este o carte despre frică, dar și despre exorcizarea fricii prin alegerea unei vieți și mai ales a unei morți pentru Hristos. Cine citește romanul de față are șansa de a înțelege întregul proces prin care România a fost schimbată *la față* în rău, urâtă, boită cu o cosmetică întotdeauna importată. Este procesul involutiv de la Statul-Milițian la Statul-Big

Brother. În perioada ceaușismului elita noastră s-a bucurat de „facilitățile”, „libertățile” pe care le punea la dispoziția individului statul comunist. Au plecat la specializare în Occident, întorcându-se ca agenți ai ideologiilor occidentale: au respins materialismul dialectic, dar au devenit promotori ai consumerismului, fiind preocupați permanent de politicile și strategiile de recalibrare a sistemului. Au contribuit din plin la crearea în rândul nostru a acestor nevoi artificiale, nevoi de care nu aveam nicio nevoie. S-au întors aici cu idei cvasi-liberale pe care au încercat să le împământenească, în funcție de context: dacă nu putem avea democrație reală, măcar să avem și noi *perestroika* noastră. În paranteză fie spus, pseudoliberalismul le-a afectat, unora dintre cei plecați în acei ani la burse, și conștiința dogmatică/eclesială: au devenit promotori ai ecumenismului, în care văd o modalitate de a fi și noi „cu lumea bună”, „în rând cu lumea”.

Cartea retrezește la viață o Românie sumbră, în care preoții trebuiau să propovăduiască sloganurile comunismului, să trăiască timorat, cât mai șters cu putință, pentru a nu intra în raza de acțiune a Ochiului sauronic al sistemului. Cuvintele cheie, cuvintele de ordine – pe cât de gău-

noase, pe atât de vitale – erau: partidul, progresul, „conducătorul iubit”, clasa muncitoare, „tezele din iulie”. O Românie în care oamenii „vedeau foarte bine că ceea ce se spune la biserică e la fel cu ceea ce spune partidul”. Este acea Românie în care Paul Goma căuta un preot curajos care să îi boteze băiatul, iar părintele Gheorghe Calciu-Dumitreasa era caterisit de propriii frați întru Hristos pentru „vina” de a înfrunta prin cuvânt dărâmarea bisericilor. Ca Sandu Stoenescu, personaj din romanul de față, care „strigase în gura mare în 1964 că biserica mare a Cuvioasei Parascheva va fi dinamitată și pe locul ei se vor construi blocuri”. Este România protoiereului Hari-tonovici, în al cărui nume stă ascunsă par-tea ocultă a destinului României postbeli-ce.

Compromisul unei părți din ierarhia Bisericii cu puterea comunist-atee e vechi. Czeslaw Milosz, laureat al premiului Nobel pentru literatură (1980), în volumul său *Gândirea captivă* – carte de căpătâi pen-tru cei care vor să înțeleagă mutațiile pe care le-a provocat în mintea umană comu-nismul – scria: „Stalin, conducătorul Par-tidului Comunist, duce la îndeplinire legea istoriei, cu alte cuvinte acționează așa cum dorește Dumnezeu, motiv pentru care tre-

buie să ne supunem lui. Omenirea poate fi reînnoită după modelul rusesc; de aceea niciun creștin nu se poate opune ideii – crude, ce-i drept – care va crea un om nou pe întreaga planetă. Asemenea argumente sunt adesea folosite de clerici care sunt unelte ale Partidului”.

În măsura în care *Miercurea patimilor* exprimă toate aceste adevăruri pe care Sistemul le sufocă în continuare, romanul este o carte periculoasă. Părintele R. se ridică împotriva întregului angrenaj al dictaturii, mergând până la capăt. Are puterea să o facă pentru că libertatea sa lăuntrică nu are un temei social. Părintele R. refuză libertatea de expresie și, în general, „libertățile” după care aleargă omul în calitatea sa de *zoon politikon* (Aristotel), de ființă socială. Libertatea părintelui se înrădăci-nează în Adevăr și amândouă au un nume: Iisus Hristos.

Crezul său ne apare limpede încă de la primele pagini: „Oamenii sufereau aici și el voia să sufere cu ei, să poarte poverile lor, asta îi cerea sufletul, inima care-L purta pe Hristos, Cel ce suferise pentru întreaga suflare. Nu înțelegea misiunea în afara granițelor țării, adică acolo unde nu era comunism, unde prigoana împotriva credinței nu era așa dezlănțuită ca aici, unde oame-

nii nu erau forțați să creadă în progres, în știința care dezvăluia că există cosmos, dar nu există Dumnezeu. Ce era mai grav din punct de vedere existențial decât să trăiești zi de zi într-o țară unde o mână de oameni pusese mâna pe putere și falsificase totul, de la cifrele producției anuale până la trecutul recent, încât bietele generații care credeau că deschid ochii în lumea plină de promisiuni a partidului se transformau în cobai, în articole de studiu al psihologiei maselor, fiind supuse unor manipulări atât de grosolane prin evidența pe care finalitatea lor o prezuma!”

De aceea, *Miercurea patimilor* este și un roman despre libertate, din care cititorul învață sau își reamintește că singura libertate veridică, existențială, se obține numai în Hristos și prin Hristos. Romanul este unul cum puține sunt în literatura română: apologetic.

Testul ultim al personajului principal, proba finală pe care va trebui – mai devreme sau mai târziu – să o dăm și noi, ca neam și creștini, este proba martirajului. Singura garanție a libertății, spunea părintele Nicolae Steinhardt, este curajul fizic în fața morții. „A fi ortodox înseamnă a avea curaj. Lașii nu pot fi ortodocși. Cum poate

mărturisi Adevărul un laș?” – se întreabă, pe bună dreptate, autorul.

Părintele R. primește de la Dumnezeu puterea de a trece peste ultima probă pentru că a fost un om care s-a autoeducat ca spirit liber – intrând în dialog cu marile cărți ale umanității, cu geniile culturii universale, dar mai cu seamă cu Sfinții Părinți – și s-a identificat cu acea Românie din străfunduri: România martirilor pentru Hristos și pentru neamul românesc. Singura Românie care nu a făcut compromisul cu puterea politică, adică nu a bătut palma cu stăpânitorul acestei lumi: „România este un astfel de peisaj cu multe morminte necunoscute. Pe aceste morminte trăim noi și fără aceste morminte n-am fi fost. Dacă ei s-ar fi temut, așa cum se tem astăzi cei mai mulți, ce s-ar fi întâmplat cu acest pământ? Am fi fost țărână proastă, bătută de vânturile pustiitoare ale Apusului, și n-ar fi crescut nimic din noi. Un neam există dacă există în el curajul de a se jertfi, iar Hristos a binecuvântat această jertfă pe care stă Biserica. Fără identitate, fără pași în istorie, fără Hristos, fără libertate. Ce trist! Nu Occidentul este modelul, ci aceste morminte, suferințele oamenilor care devin rugăciuni pline de bună mireasmă.” În inima creștinului care a citit aceste rânduri

reverberază spontan versurile poetului-mucenic al închisorilor, Radu Gyr, din poezia *Imn morților*:

„Morminte dragi, lumină vie,
Sporite'ntr-una an de an,
Noi v-auzim curgând sub glie,
Ca un șuvoi subpământean. (...)
Ascunse-n lut, ca o comoară,
Morminte vechi, morminte noi,
De vi se pierde urma-n țară,
Vă regăsim mereu în noi! (...)
Nu plângem lacrimă de sânge,
Ci ne mândrim cu-atâți eroi.
Nu! Neamul nostru nu va plânge,
Ci se cuminecă prin voi.”

Singura libertate adevărată este cea pe care o capeți asumându-ți suferința pentru Hristos, Crucea – aceasta este înțelepciunea care se desprinde din acest roman.

În timpul Postului Mare, părintele R. ține o cateheză, avertizându-i pe enoriașii săi, în special pe tineri: „Cultura europeană este îmbibată de arianism, copiii mei. De aceea ei, occidentalii, prin Varlaam de Calabria, l-au respins pe Sfântul Grigore Palama. O cultură care nu înțelege inima și rugăciunea din inimă este o carcasă inutilă, pe care noi o purtăm la recomandarea unor profesori și pedagogi pe umerii noștri. E rea în sine cultura? Nu. Cultura

este un atu, dacă ea se edifică pe Cuvântul cel întrupat.” Autorul se întâlnește aici cu reflecțiile Sfântului Justin Popovici despre arianismul culturii europene moderne. O temă extrem de actuală despre care nu s-a dezbătut suficient. Sfântul Justin Popovici a surprins esența arianismului, identificând și efectele sale, care se resimt până în prezent: „Idea de bază a lui Arie este aceea că Hristos nu este Dumnezeu. (...) Ce este în realitate arianismul? De unde se trage? În ce privește latura lui metafizică, el își are rădăcinile în satanism, iar în ce privește latura lui psihologică, în raționalism. Arianismul este o încercare de a impune metodele și mijloacele filozofiei după om ca metode și mijloace de cunoaștere a lui Hristos și de cunoaștere a lui Dumnezeu; de a pune mintea omenească cea păcătoasă ca măsură a lucrării divino-umane a lui Hristos în har; de a face ca legile raționaliste (categoriile) ale lui Aristotel să înlocuiască legile creștine ale Duhului Sfânt” (Cf. Sfântul Justin Popovici – *Omul și Dumnezeul-Om*; Editura Sophia/Cartea Ortodoxă, București, 2010, pp. 187-189).

Arianismul culturii moderne a Europei a generat papismul, kantianismul, etica despărțită de credința în Hristos, autonomizată, protestantismul (Sfântul Justin

Popovici: „Protestantismul l-a depășit în arianism chiar și pe Arie”), relativismul metafizic, relativismul moral.

Am scris în titlu că *Miercurea patimilor* este un roman total. Aduc un nou argument: este o scriere care readuce în memoria colectivă viața cotidiană din comunism și, din acest punct de vedere, este un roman antropologic. O viață complet necunoscută tinerilor de azi, de neînțeles pentru ei. Cititorul care a trăit fie și puțin în comunism regăsește nostalgic nume, obiecte, stări afective, fapte sociale de atunci: „magnetofone Tesla, aspiratoare Electro Argeș, pungi cu Vegeta, lanterne Elba, frigidera Fram, cutii cu Perlan albastru, săpun Cheia, țigări Mărășești, Carpați, BT, Papastratos, motorete Mobra, trotinete, baterii Focus, biciclete Torpedo, sticle de cabernet bulgăresc, coniac Vrancea, benzi magnetice BASF, aparate de radio Gloria, pantofi Guban, cizme de piele Clujana, cutii cu rahat Adakaleh, calupuri de halva cu cacao, caiere de vată de zahăr, bilete de tramvai cu cinci călătorii de 1,25 lei, mușchi țigănesc, cozile la care stătea ore și se lupta pentru o găină roca, pentru un kilogram de portocale, pentru un bilet la *Atenție la pana de vultur!*, la *Comoara din Lacul de argint* sau la *Jandarmul și*

extratereștrii, cartela de pâine, de ulei și făină”. Citind această înșiruire, sufletul ți se învăluie de nostalgie. Nu e nicidecum nostalgia după orânduirea comunistă. Te întorci dureros la starea copilăriei sau a adolescenței în care credeai că toți oamenii sunt buni și toate drumurile vieții îți sunt deschise.

Părintele R. moare mucenicește în Miercurea Patimilor, refuzând rolul de informator al securității. Și, ca orice mărturisitor al lui Hristos, îi înspăimântă pe tortionarii săi și de dincolo de moarte.

Starețul Zosima din *Frații Karamazov* este proiecția literară a Starețului Ambrozie de la Optina. Are ceva din personalitatea sa și totuși este diferit. Părintele R. i-a fost inspirat autorului de un mărturisitor în carne și oase: părintele Rizea Dobre, care a fost asasinat pe data de 26 aprilie 1989. Nu a apucat să își scrie memoriile. Sergiu Ciocârlan a reușit să îi scrie, într-un fel, într-o manieră inconfundabilă, viața. Este primul scriitor român care s-a încumetat să creeze un roman inspirat din viața unui mare mărturisitor. Un roman ca un imn de laudă închinat mucenicilor pentru Hristos din secolul XX. A făcut-o admirabil și, de aceea, merită toată considerația noastră.

Capitolul 1

O voce necunoscută la capătul celălalt al firului. Reflecțiile părintelui R. asupra istoriei confiscate de ideologia de partid. De ce să fie transferat la Köln?

În toiul nopții, părintele R. primi un telefon ciudat. Un bărbat cu o voce gravă și sigură, foarte sigură, îl anunțase că a doua zi se vor întâlni în Piața Săracă, unde îi va transmite câteva informații vitale pentru călătoria pe care avea s-o facă în afara granițelor Republicii Socialiste România.

– E de ajuns că eu te voi recunoaște. Când îți voi vorbi, să privești tot timpul în jos. Repet, este foarte important să fii la ora unsprezece în piață.

– Am impresia că mă confundați. Știți la ce număr de telefon ați sunat? Eu sunt...

– Dumneata ești exact omul cu care trebuie mâine să vorbesc. Dacă nu vii mâine, se va găsi o altă cale să vorbim. Dar mai bine vii.

– Cine sunteți dumneavoastră?

Dar părintele R. nu mai primi niciun răspuns. Telefonul fusese închis și la celălalt capăt al firului întrebarea rămase sus-

pendată, așa cum și părintele R. rămăsese cu telefonul suspendat lângă ureche. O serie de gânduri începură să-l asalteze nepotolite de setea umblării slobode prin circumvoluțiunile creierului său, dar omul acesta înalt se desprinse imediat de ele și, punând receptorul în furcă, se îndreptă spre patul în care Nina dormea. Nu se treziseră nici ea, nici copiii. Se așeză ușor, trase așternutul pe el, apoi stinse veioza și privi în întuneric, fără să poată să-l străpungă. „Când te obișnuiești cu lumina, întunericul devine așa cum îl văd eu acum, gândi el, compact, fără fisuri.” Căută răbdător un punct de reper până obosi de atâta concentrare și oftă. Bănuia cine era la capătul celălalt al firului. Auzise atâtea istorii asemănătoare de la colegii săi preoți, încât se mirase că până acum nu fusese căutat de nimeni. Iată că i se oferise o ocazie deosebită! Se întoarse pe o parte și încercă să închidă ochii. Același întuneric, așa că mai bine îi ținea deschiși. Oricum nu putea să adoarmă. Ar fi vrut să se ducă în birou, dar se gândea la Nina, să nu se îngrijoreze pentru el.

Fusese o zi zbuciumată de luni, 17 aprilie 1989, pe care nu reușea să o cuprindă în toate evenimentele ei oricât ar fi încercat și încercase în repetate rânduri să

rememoreze firul întâmplărilor de când deschisese ochii la 4.25, până în momentul în care, iată, primise acel telefon pe care știa că odată tot îl va primi. Pentru mulți trecuse o zi ca oricare alta. Sirena țiuise ca în atâtea alte zile, chemând muncitorii în fabrici. Văzuse și el, ca de-atâtea alte ori, cum oameni de diferite vârste mișunau pe străzile încă întunecate ale orașului, cu capul în pământ și umerii strânși, era frig încă, primăvara avea un parcurs sinuos în anul acela. Mijlocul lui martie fusese geros, ba chiar ninsese, la începutul lui aprilie se încălzise brusc, ca după ziua Sfântului Calinic de la Cernica să se pornească un timp friguros, cu ploi multe și vânt rece. Nina îl sfătuisese să ia un pulover pe dedesubtul reverendei, iar el o privise lung și cu drag, apoi se îmbrăcase și plecase spre parohie. Aveau mai bine de 14 ani de când erau căsătoriți și o iubea mult, poate mai mult ca niciodată, fiindcă împreună trecuseră prin multe întâmplări și cu ajutorul lui Dumnezeu răzbiseră la lumină. Tot împreună trebuiau să treacă și acum, când primise înștiințare de la episcopie, era mai bine de o lună de când ajunsese adresa, că fusese repartizat în Germania, la Köln, unde se înfiripase o comunitate românească și, pentru un an sau doi, așa cel puțin cre-

deau toți cei cu care vorbise, va face misiionarism acolo. De ce trebuia totuși să plece acolo?

Niciodată nu crezuse că ar putea ieși în afara granițelor țării și nici nu-și dorise măcar acest lucru. Oamenii sufereau aici și el voia să sufere cu ei, să poarte poverile lor, asta îi cerea sufletul, inima care-L purta pe Hristos, Cel ce suferise pentru întreaga suflare. Nu înțelegea misiunea în afara granițelor țării, adică acolo unde nu era comunism, unde prigoana împotriva credinței nu era așa dezlănțuită ca aici, unde oamenii nu erau forțați să creadă în progres, în știința care dezvăluia că există cosmos, dar nu există Dumnezeu. Ce era mai grav din punct de vedere existențial decât să trăiești zi de zi într-o țară unde o mână de oameni pusese mâna pe putere și falsificase totul, de la cifrele producției anuale până la trecutul recent, încât bietele generații care credeau că deschid ochii în lumea plină de promisiuni a partidului se transformau în cobai, în articole de studiu al psihologiei maselor, fiind supuse unor manipulări atât de grosolane prin evidența pe care finalitatea lor o prezuma!

În Occident, Biserica nu avea de ce să fie prigonită, pentru că acolo nici nu exista de fapt Biserică. Acest Occident, spre care

toți privesc admirativ, gândea părintele R., este în fond instrumentul fundamental de coerciție, catedra de la care s-a dictat starea duhovnicească deplorabilă în care se află astăzi România. Dacă zarurile au fost aruncate, ele au fost aruncate în urma unui plan pe care foarte puțini îl bănuiesc. Cotropirea modernă implică strategii dintre cele mai elevate și România trebuia să zacă pentru o perioadă nedeterminată sub acest greu canon al comunismului. Ce eroare să se privească nostalgic spre Occident ca spre un loc al fericirii!

Cu enoriașii săi, și mai ales cu tinerii, avusese discuții nesfârșite pe această temă și începuse să-i convingă că Occidentul nu e ceea ce pare, adică un rai, un spațiu al libertății de gândire și de exprimare. Toate libertățile, pe care omul e convins că este în drept să și le exercite, intră într-un carusel amețitor, pe care occidentalul însuși nu-l pricepe, pentru că pe de o parte lanțul care îl ține controlat se slăbește până la punctul în care îi dă euforia libertății, iar pe de altă parte se strânge, atunci când el crede cel mai puțin că așa ceva este posibil. Diferența față de o țară comunistă, cum e România, e aceea că nu există enunțarea clară a îngrădirilor și a dependențelor de orice tip, ci un alt tip de experiment. Colo-

nialism cultural. Pentru noi și pentru ruși era necesar un program de reeducare în masă, prin care să fie stârpit tot ceea ce reprezenta o primejdie pentru partidul care nu voia să gândești o altă libertate decât cea pe care ți-o vâra el pe gât. Dar ce libertate putea fi aceea fără Hristos? Niciuna. Ce clar se desfăceau piesele acestui joc, dacă gândeai cu Hristos și întru El necesitatea libertății!

Liderii comuniști au atacat cu ură Biserica, pentru că au văzut în ea un adversar de temut, cel mai puternic dușman pe care trebuia să-l distrugă pentru a se putea legitima, pentru a putea locui în mințile „eliberate de prejudecăți” ale oamenilor. Dumnezeu e o prejudecată pentru ei, un mit. „Dar piatra pe care n-au băgat-o în seamă ziditorii, aceea a ajuns să fie în capul unghiului!” Dumnezeu nu Se lasă batjocorit până la capăt, iar urgia Lui nimeni nu o pricepe. Dacă ar fi vrut, nu ar fi lăsat ca țara să se încovoie sub acest regim, dar, cum nimic nu se clădește fără jertfe, iată că prin aceasta ni s-a dat posibilitatea mărturisirii, o imensă ocazie a libertății, căci ce libertate mai mare decât a mărturisi numele lui Hristos în mijlocul acestor fiare însetate de sânge și de putere pământească poate exista în această lume?

Iată, viețile sfinților martiri sunt realitate. Nu sunt ei o specie aparte, iar noi niște bieți oameni slabi și neputincioși. Așa erau și ei, dar harul, puterea mai presus de înțelegerea limitată a bieteii minții omenești i-a transformat în slujitori ai Vieții celei veșnice, în flăcări nematerialnice, pe care privindu-le călăii lor s-au cutremurat. România este un astfel de peisaj cu multe morminte necunoscute. Pe aceste morminte trăim noi și fără aceste morminte n-am fi fost. Dacă ei s-ar fi temut, așa cum se tem astăzi cei mai mulți, ce s-ar fi întâmplat cu acest pământ? Am fi fost țărână proastă, bătută de vânturile pustiitoare ale Apusului, și n-ar fi crescut nimic din noi. Un neam există dacă există în el curajul de a se jertfi, iar Hristos a binecuvântat această jertfă pe care stă Biserica. Fără identitate, fără pași în istorie, fără Hristos, fără libertate. Ce trist! Nu Occidentul este modelul, ci aceste morminte, suferințele oamenilor care devin rugăciuni pline de bună mireasmă.

Părintele R. înțelesese că relaxarea ideologică, pe care România o trăia și care alterna cu momente de strângere a piuliței, confirma pedagogia perfidă a sforarilor lumii prin care se inocula populației dorința de a avea ceea ce aveau occidentalii. O ten-

siune ciudată se resimțea în jur, pe stradă, la muncă, în casele cetățenilor patriei. Să-și fi epuizat partidul resursele? Greu de spus. Muriseră atâția oameni în închisori, el știa bine, și totuși Biserica nu căzuse. Dumnezeu trimitea luminători, pentru ca drumul să nu fie întunecat nicio clipă. Moartea nu există, o spusese Sfântul Apostol Pavel, există numai viață, iar aceea e Hristos și, dacă există Hristos, moartea pentru El este un câștig. Ei bine, câștigul acesta fusese nesuferit comuniștilor.

Peste noapte, toți acei neputincioși, schilodiți în bătaie, înfometăți, drogați, interogați până la epuizare și nebunie, deveniseră eroi ai neamului românesc, sfinți buni de pus în calendar. Iată ce făcuseră ei! În loc să-i șteargă din registrele singurei lumi pe care o credeau posibilă, ei dăduseră naștere unei speranțe, alta decât cea socialistă, un fel de anomalie a sistemului cu care nu se mai confruntaseră și care părea de necombătut. Toate secțiile de informare și dezinformare se concentraseră asupra problemei și ordinele secrete venite de sus erau mestecate de mai-mari și scuipate în lingurițe cu care îi hrăneau apoi pe ei, pe cei ce trebuiau să aplice legea. Care lege? Legea socialistă a progresului și a construirii fericirii pământ-

tești. Dar moartea lor, acolo în temnițe, și aruncarea în gropi comune fără cruci nu mai constituia o fericire, ci un adevărat coșmar, din care partidul trebuia să se trezească iute, să se scuture bine, pentru ca o idee potrivită să țâșnească din capul limpezit. Ce era de făcut?

Amnistia generală din 1964 provocase o adevărată frenezie în rândul lumii îndobitocite și educate în frică și teroare. Libertate! Se întorceau eroii acasă! Poveștile lor au stârnit mirare, lacrimi, scrâșniri de dinți, curaj, îndrăzneala nebunească de a crede că ceva se schimbase în politica mondială și un vânt nou sufla înspre România. Dar frica iese greu din om, ea e cel mai greu de vindecat și drept dovadă românii ieșeau cu frică pe stradă, mergeau cu frică la serviciu, discutau cu frică, chiar și la biserică abia se încumetau și cu greu își învingeau teama pentru a asista la sfințele slujbe. Partidul știa asta foarte bine. Totul decurgea conform planului. Instituțiile îi slujeau cu conștiinciozitate, iar sângele venea din frică. Cântece și dansuri pentru partid, literatură pentru partid, descoperiri științifice pentru partid, rugăciuni pentru partid, pentru ca planul să fie depășit, să se vadă progresul, să se vadă cât de bine e ca toți, împreună, să meargă pe ace-

lași drum. Ce uriașă închisoare cu gardieni peste tot! Ca să-și exorcizeze frica, oamenii își imaginau cum ar fi să trăiască în Occident, cum ar fi mai bine să aducă aici, în România, spiritul occidental, acea libertate care să-ți dea posibilitatea să spui ce vrei despre cine vrei, când și unde dorești. Libertatea de exprimare. Și oamenii aveau de spus multe, dar n-aveau cui le spune. Unii se temeau să le spună, alții se temeau să le-asculte.

Acum, Occidentul era mai aproape ca niciodată. Din toate domeniile, ingineri, medici, episcopi, studenți, profesori universitari, mai înainte de a li se fi răcit bine băncile sălilor unde asistaseră la curs, plecau în Occident cu fel de fel de burse și în stagii de diferite durate pentru specializări, iar când se întorceau infuzau acel spirit nou în mediul lor, creând o emulație, un vis tot mai proeminent, care-și striga realmente dreptul de a se întrupa în țară. Părintele R. știa că granițele nu se deschisera întâmplător și că nu oricine pleca în afară. Apoi, se întreba, cu ce preț plecau în Occident? Pe ce trebuiau să-și pună semnătura, ce compromisuri se făceau, pe cine vindeau, pe cine trădau? Pe alții sau propria lor conștiință?

Știa că partidul nu face nicio favoare de dragul cuiva, ci o face pentru că în spațele ei se ascunde un interes prin care se câștigă ceva ce nu poate fi estimat în cifre. Nu despre bani era vorba, ci despre suflet. Pentru o plecare în afara granițelor să-ți vinzi sufletul lui Mefistofel? Ce înșelătorie! Dar de ce? Ce trebuiau ei să facă acolo, cu ce trebuiau să vină, despre ce trebuiau să vorbească în fața românilor? Despre libertate. Ei, cei fără de libertate, erau trimiși spre a-și lua notițe despre libertatea occidentală. Veneau cu titluri, cu distincții, cu ambiție, cu hotărârea nestrămutată de a aduce și aici acel val de lumină care producea atâta fericire în Occident și care era altfel decât eșuata fericire socialistă. Strategii, strategii, politici de reorientare, regândire a sistemului, toate aceste jocuri de culise pe care păpușile nu le știu, dar se supun lor, toate mașinațiunile de care omul de rând nu va afla niciodată pentru că nu-i este de folos să știe spre ce e condus. E datoria altora să imagineze viitorul. Și tu ți-l poți imagina în limitele pe care ți le sugerează opinia publică. Tocmai opinia publică începea să devină tot mai sonoră, tot mai vocală. Tinerii aveau o îndrăzneală care îi amuțea pe cei din generațiile mai vârstnice. Spuneau bancuri cu Ceaușescu,

cu Gorbaciov, desenau avioane americane pe blocurile ridicate cu sudoare socialistă. Securitatea ar fi putut să facă mult mai mult, cu mult mai mult, însă un ordin se împrăștiase la ceas de noapte către toate sediile prin care li se spunea să se limiteze la a observa și la a ține totul sub control, eventual o arestare, două, apoi eliberare după câteva zile, și tot așa. Nu mai mult!

Pentru ce să plece el la Köln, în Germania? Pentru ce? Nu înțelegea. Ar fi vrut o audiență la episcop, dar episcopul era plecat din țară și se întorcea în mai, pe la mijloc, când el trebuia să fie deja acolo. Ascultare, ascultare. Un sentiment de revoltă se iscă ușurel în inima lui. De cine să asculte? Ce situație încurcată! Trebuia să ceară sfatul înțelept al duhovnicului său. Da, da. Trebuia să plece imediat. Își aduse aminte de telefon, de vocea aceea sigură, de întâlnirea din Piața Săracă. Se va duce fără să-i spună Ninei. Nu voia să-și facă griji inutile.

Capitolul 2

Cum cresc sfinții: timpul chemării tânărului D.R. la slujire întru Hristos, pentru Hristos, cu Hristos.

Viața unui preot misionar nu e deloc ușoară. El poate fi azi într-un loc, mâine într-altul, și tot așa, fiindcă de alergarea lui continuă depinde viața launtrică a unui om sau a mai multora. Cineva, privind la direcțiile pe care un moment, nu se știe care, le poate da vieții preotului misionar, ar zice că un astfel de om nu-și poate face planuri pentru sine. Cine se poate desprinde într-atât de ale sale încât să se aplece doar asupra grijilor pe care oamenii, bulversați de realitatea înșelătoare a unor cuvinte, idei, impresii, și le fac, clătinându-se în dreapta și mântuitoarea credință? Există astfel de oameni care trăiesc pentru alții, uitând de ei înșiși, dăruindu-se cu totul slujirii aproapelui și lui Dumnezeu? Și cine poate sta lângă un asemenea om care nu-și aparține sieși?

Părintele R. râvnise de mic să slujească aproapelui. Înalt, brunet și cu trăsături frumoase ale feței, D.R. uimea prin înțe-

lepciunea cuvintelor sale și prin truda dezinteresată în Spitalul Municipal, unde – pe când era seminarist – venea aproape zilnic, cercetându-i pe bătrânii care nu aveau de la cine să primească vreo vizită. Le vorbea despre Dumnezeu și despre Fiul Său preaiubit, Care a pățimit pentru noi, oamenii, scuiări, ocări, umilințe de tot felul și chiar moartea pe cruce. Suferința Lui, spunea tânărul, este pedagogică, și în ea ne regăsim noi, cei ce suferim aici pe pământ, căci prin suferința noastră ne întâlnim cu El, Cel Care a dat totul pentru ca noi să câștigăm totul. Fiecare clipă de suferință este o lumină în viața noastră, fiindcă noi, creștinii ortodocși, nu suferim în zadar, suferința are un sens, o ființare în Hristos Cel mult pățitor. Dacă El n-ar fi venit, nimeni nu ne-ar fi dat această speranță vie a Învierii. Nimeni până la El, nimeni după El și nimeni în afară de El. Iubirea Lui dumnezeiască se simte, nu e ceva vag, imprecis sau conceptual, este trăire și chemare la viață. Hristos Domnul suferă alături de fiecare din noi, e în noi, și bolile pe care le avem sunt purtate de El prin suferința Lui. De aceea se cuvine să-I mulțumim tot timpul.

Tânărul seminarist își jertfea clipele cele mai frumoase ale vieții îngrijirii bol-

navilor, iar bolnavii simțeau că nu e nimic fals în cuvintele lui și se alinau, privind spre el ca la un sfeșnic din lumina căruia se împărtășeau zi de zi. Unele femei se rugau în taină ca și fiii lor să fie asemenea acestui tânăr serios, frumos și iubitor de Biserică și de Adevăr. Își imaginau fericirea acelei mame care are un astfel de băiat, un model într-o lume în care tinerii de vârsta lui petreceau altfel, căutând plăcerile trecătoare ale acestui pământ. În rest, citea mult, deslușind pagină cu pagină învățătura cea mântuitoare sintetizată în dogme, îi admira pe sfinții care se ridicaseră de-a lungul timpului în apărarea Adevărului pe care Biserica Ortodoxă îl păstrase neamestecat, ferit de viclenele înrâuriri ale ereticilor care de la Arie, cel lovit la Sinodul I de sfânta palmă a lui Nicolae, episcopul Lichiei, se tot înmulțiseră și se organizaseră după strategii tot mai eficiente, pentru a lovi în chipul lui Hristos. Iarăși Hristos pătimea. Pătimea și după moartea Sa pe cruce. Gândul acesta îl făcea pe tânărul D.R. să se revolte împotriva lumii care nu înțelegea iubirea cea mai presus de orice închipuire a aceluia Dumnezeu pogorât din cer, să se ridice în picioare și să-l îndreptățească pe Sfântul Nicolae, care nu răbdase învățătura înșelătorului Arie și-l pocnise peste

obraz. Ce straniu i se părea că amestecul era atât de fin, că puteai spune că și Arie credea în Dumnezeu și se închina Lui, însă mai departe omul simplu nu înțelegea și putea fi furat de valul acestei direcții dacă discursul era bine ticluit. Și Arie fusese doar preot! Ce înșelare adâncă să susțină că Hristos nu este Fiul lui Dumnezeu, ci doar o creație! Păi, ce justificare ar mai fi în tot planul de mântuire? Niciuna. Arianismul aruncă toată iconomia divină într-un scenariu prost și injust.

Când apele sufletului i se linișteau, pornea mai departe, scotocind avid în cărți despre Adevăr. În seminar fusese o emulație a lecturii teologice care dăduse roade adânci. Colegii săi citeau, se documentau, își urmăreau atent profesorii care erau bine pregătiți și se iscau discuții aprinse adesea între ei, tinerii care reprezentau preotul de mâine, viitorul unei Biserici atât de prigonite în toată această perioadă de ateism pe care partidul comunist îl preda de la catedra oficială a tuturor instituțiilor. Profesorii îi remarcaseră verva apologetică a discursului, argumentele clar exprimate, recuzita lexicală și referențială care era la dispoziția tânărului D.R. și considerau că el va fi un stâlp al Bisericii, un model de preot într-o lume care se clatină.

La Facultatea de Teologie, în București, teritoriul se configura într-un mod aparte. Găsise aici mulți tineri cu aptitudini remarcabile, profesori cu un orizont larg al cunoștințelor, biblioteci care în orașul de provincie unde făcuse seminarul nu existau, o posibilitate nesfârșită de a-și întregi umanitatea. Se citea mult și era uimit de capacitatea unora de absorbție a atâtor date, evenimente, citate, titluri, încât o bucurie tainică îl cuprindea, gândind că Dumnezeu l-a îndrumat aici într-un timp cât se poate de potrivit. Acum și aici se poate lucra cu râvnă la zidirea sufletului, la mântuirea personală. Nu zicea oare așa și Sfântul Serafim de Sarov, că e nevoie să te mântuiești pe tine și mii se vor mântui în jurul tău? Înseamnă că inima, acolo unde sălășluiește Cuvântul, inima sa trebuie înnoită și duhul nou care se va aprinde în ea va lumina inimile oamenilor pe care el voia să-i slujească în numele lui Hristos. O viață închinată înseamnă o atenție totală la sine însuși, o stare de trezvie pe care poți s-o dobândești folosindu-te de prilejurile pe care Dumnezeu ți le trimite în pronia Sa pentru a te desăvârși, pentru a te naște deplin în și prin învățătura Sa.

În mediul universitar întâlnește o direcție nouă, de care se simțise atras de la în-

ceput. Studenții teologi întrețineau prietenii cu studenți de la alte facultăți și apăreau tot felul de schimburi de cărți, nu doar teologice, ci și romane, poezii, piese de teatru. Circulau cărți interzise pe care, nu știa cum și în ce fel, unii tineri le primeau pentru o perioadă determinată și trebuiau restituite exact la termen. Cărți în limba franceză cu nume pe care el nu le auzise decât vag, în șoaptă, nume precum Mircea Eliade, Emil Cioran, Eugen Ionescu, Constantin Noica, Alexandr Soljenițin, circumscriau un univers atât de necunoscut, încât numai rezonanța acelor titluri îl înfiora.

Tresărea de emoție punând mâna pe câte o carte din cele pe care le devora în câte o noapte, parcurgând-o apoi metodic și extrăgând citate, idei, gândirea unor personaje, ca apoi să realizeze tot felul de conexiuni, punându-se în locul acelora, în locul scriitorului. Citea cu entuziasm tot felul de autori deja selectați, clasicii literaturii universale de la Editura pentru literatură universală (o parte dintre titluri le parcursese din perioada seminarului), Rabelais, Racine, Molière, Corneille, Dante, Shakespeare, Goethe, Swift, Pascal, Thomas Mann, și poezie fără limite: de la *Psalтира în versuri* a Sfântului Ierarh Dosof-

tei, apărută la Iași în 1974, la Editura Mitropoliei Moldovei și Sucevei, până la Sapho, imnurile lui Pindar, Hölderlin, Rilke, Blake, Coleridge, Charles Baudelaire, Verlaine, Rimbaud, Lautréamont, Eliot, Pound și mulți alții. Era o literatură bună, așa cum se spunea, și prima lectură îl făcea să viseze.

Când revenea cu picioarele pe pământ, constata că lumea imaginată acolo are anumite repere care nu coincid de fiecare dată cu ceea ce el gândea despre lume. Lectura se îngreuna, atenția se ascuțea, fiindcă se dorea a fi el însuși, neconfiscat de ideile acelea lunecoase uneori, fișele de lectură se transformau în adevărate teritorii de luptă. Pe ele se dădeau veritabile războaie. Armatele de idei erau organizate pe două coloane cu argumente, adică cu toată logistica, cu tot echipamentul necesar unor asemenea confruntări și el gândea fiecare mutare fără să se mai entuziasmeze pripit, ci într-o concentrare pe care cu semnul crucii o punea de fiecare dată în dreptul lui Dumnezeu, executa mutări, mobiliza cunoștințe, strategii, comanda asedii prelungite asupra unor idei care în cele din urmă cedau, dezvelindu-și goliciunea, irelevanța. Învățase din astfel de experiențe că trebuie să aibă multă răbdare și fermitate.

Își amintea de personaje care din claritatea vieții lor dădeau sens lumii, dar și de personaje a căror cădere era zguduitoare, cum de pildă erau personajele lui Kafka (căruia îi citise și corespondența), André Gide, Camus. Îi avea aproape acum pe David Copperfield, pe Jean Valjean, pe Don Quijote de la Mancha, apoi personajele lui Hermann Hesse, pe Alioșa Karamazov și pe prinți: pe Eduard, prinț de Wales, și pe prințul Mișkin. Cu Ivan Karamazov dăduse bătălia vieții sale. Fusesse impresionat de magnitudinea cutremurului pe care ideile ateului i-l stârniseră în cuget și, ajuns la final, când desfăcuse tot eșafodajul gândirii potrivnice lui Dumnezeu, esența pornirilor și a atitudinilor de revoltă împotriva Adevărului Care este Hristos, D.R. simțea că în toată această trecere prin viață este nevoie de un povățuitor încercat, așa cum era starețul Zosima, despre care aflase că este transpunerea literară a Sfântului Ambrozie, marele stareț al Optinei.

Această hipnoză a excelenței culturale avea să fie polarizată de două motive extrem de fecunde: abundenta lectură filocalică, care efectiv îl hrănea și îl trăia, încât ajunsese să judece fiecare detaliu cotidian prin prisma poveștelor, a răspunsurilor pe care marii sfătuitori, insuflați de Duhul

Sfânt, le dădeau ucenicilor, și forța care iradia din cuvintele acelea îl determina să pună la încercare fiecare cuvânt, vorbit sau scris, pe care-l întâlnea și, astfel, să se desprindă treptat și definitiv de cuvintele moarte, de cuvintele pline de o frumusețe fără adâncime care, paradoxal, cu cât se rafina mai mult, cu atât devenea o ispită spre rău.

În celălalt sens, întâlnirea cu poetul Ioan Alexandru acționase ca un autentic catalizator al unor energii nebănuite. Înghițise extatic volumele *Viața deocamdată* și *Infernul discutabil*, ca apoi să fie definitiv cucerit de *Vămile pustiei*. Versurile ce debordau de un duh nou, primenit, în care el îl simțea pe Hristos îmbrățișând cuvintele și trimițându-le în lume spre tămăduirea inimilor aflate în suferință, îi purtaseră pașii prin amfiteatrele Facultății de Litere, acolo unde poetul își ținea cursul Eminescu sau seminariile de ebraică. Un poet iubitor de Domnul pe care inima sa îl simțea atât de aproape, încât îl asculta încremenit, așa cum și ceilalți studenți stăteau în bănci ca niște statui în care viața se înfășura într-o ascensiune ce se pierdea dincolo de icoana poetului și dincolo de icoanele propriilor inimi, întru acea Lumină lină inefabilă ce nu suportă definiții și care în-

văluie ființa, pecetluind-o cu iubire. De la el aflate de manuscritele de la Marea Moartă, de Plotin, de canoanele clasice, despre Renaștere, Baroc, despre icoanele Răsăritului Ortodox comparativ cu picturile occidentale lipsite de adâncimea ermi- niilor bizantine, despre deosebirea dintre *eros* și *agapé*, despre rolul covârșitor al tânărului, a cărui prezență în lume trebuie să fie o adevărată pledoarie pentru sfințe- nie, curăție, smerenie, comuniune. După ore halucinante de terapie a inimilor, se simțea realmente doborât de pe soclul pe care o falsă părere de sine îl propulsase și hotărât de a repudia pentru totdeauna această mincinoasă verticalitate a celor vă- zute pe care numai necunoașterea și netră- irea vieții în dimensiunea ei spirituală completă te poate face s-o creditezi. Fina- lul aducea invariabil strigătul tămăduitor: „Ce-mi puteți face, dacă vă iubesc?!”.

Colegii săi îi vorbiseră de câțiva du- hovníci din București la care se adunau în câte o seară și primeau cuvinte de folos. Alături de ei, cunoscu și el astfel de sluji- tori ai Adevărului, oameni care nu făcuseră niciun compromis în timpul acela de sufe- rință pentru Biserica Ortodoxă. Și când nu a suferit Biserica în decursul istoriei! Sub patrafirul acelor duhovnici se formau oa-

meni de o probitate morală excepțională, pentru că în cuvintele lor suferința pentru Adevăr era vie și se transmitea ca un foc de la o făclie ce aprinde lumânări într-o biserică.

Sub un astfel de patrafir aflate de ororile petrecute la Pitești, de martirii din închisori, de fugarii de prin munți, de morții de la Canal, de suferințele femeilor în închisorile de la Mislea, Dumbrăveni și Miercurea-Ciuc, de programul de ideologizare forțată, de încercările repetate ale evreilor comuniști de a trânti Biserica Ortodoxă la pământ și de a distruge chipul lui Hristos care o ține vie, de jertfele dintotdeauna ale neamului românesc care a încercat să păstreze credința primită din strămoși, de la Sfântul Apostol Andrei, de trădările josnice ale unor oameni care au permis invadatorilor străini să intre în sufletele românilor și să le calce în picioare fără milă, de îngrozitoarele torturi din beciurile securității, de tineri care s-au întors de-acolo, din iadul cel mai de jos, cu zdrențe de umanitate, fiindcă sensibilitatea lor a cedat în fața brutalității unor gardieni, adevărate bestii, niște cerberi care s-au pus în serviciul antihristic al partidului. Concluzia era una singură – și fusese enunțată de Mircea Vulcănescu, un martir

al acestui lagăr înfiorător: „Să nu ne răz-
bunați!”.

Armata i se păruse un exercițiu abe-
rant al falsificărilor, în centrul cărora ființa
prostia de cea mai joasă speță, dacă se
poate spune că există și o altfel de prostie.
Inocentă, bunăoară. Prostia care nu cu-
prinde răutate. Tocmai agresivitatea pro-
stiei răutăcioase îl izbise frontal, năucin-
du-l. Ce căuta el aici? Poate deprinde cine-
va într-un astfel de context demnitatea?
Într-o zi, stând mai retras, citea din *Paza
celor cinci simțuri* a Sfântului Nicodim
Aghioritul, când se trezise că unul îi smul-
ge cartea din mână și, înainte să dispară, îi
șuieră în ureche că se va descoperi în ce
„limbă imperialistă” e scrisă. Evident, s-au
efectuat „cercetări”, iar soldatul D.R. a fost
„demascată” ca având o activitate dușmă-
noasă, incompatibilă cu linia partidului,
fiind ras în cap într-o ședință publică. A
citi presupunea un act ilegal, un afront pe
care niciun superior al armatei nu-l putea
trece cu vederea. Senzația resentimentului
sever al acestor oameni a avut-o multă
vreme, chiar și după cele nouă luni petre-
cute în acest univers concentraționar, în
care lectura era pur și simplu strivită. Su-
praviețuise datorită rugăciunii. O rugăciu-

ne care ținea tot timpul în palme inima sa îndurerată.

D.R. dobândise un reglaj fin al delimitărilor și prin inima sa vedea clar ce are de făcut în această scurtă și trecătoare viață. Hristos înainte de toate. Nimic fără Biruitorul iadului și al morții! O îndârjire necunoscută se născuse în el, o dorință de a-și asuma responsabil drumul pe care îl va avea de parcurs de aici înainte fără răgaz, fără opriri inutile, fără decizii neinspirate, intuind că viața este un dar de care n-ar fi vrednic dacă nu s-ar strădui din toate puterile să facă să se slăvească în lume, începând din acel moment, prin ceea ce el este acum, prin toate relațiile bine definite din ființa sa, numele Domnului și Mântuitorului Iisus Hristos. Cea care avea să-i fie alături pe acest drum greu va trebui să știe dinainte cu cine își unește viața și ce sens al existenței arde în el și dacă va accepta aceste condiții va fi aleasa sa.

Pe Nina o cunoscuse printr-o verișoară de-a sa, care studia la Politehnică, și citise în ochii ei ceva ce nu găsisese nicăieri: noblețe sufletească. Din cuvintele pe care le-au schimbat în primele lor plimbări, D.R. și-a dat seama că de un astfel de suflet, dispus la jertfă pentru Adevăr, are nevoie și, în timpul ultimului an de facultate,

s-au căsătorit cu binecuvântarea mamei sale – tatăl murise de când avea șase ani, a părinților Ninei și a duhovnicului care îi povățuise să facă acest pas spre folosul mântuirii lor și a altora. Parohia la care fusese numit era la țară, într-un sat pe care nimeni nu-l voia pentru că avea puține familii și nu aducea venit, ba încă mai trebuia dat și din salariu pentru a se acoperi minimele cheltuieli. Biserica era neîngrijită, slujbă nu se mai făcuse de vreme îndelungată în ea, cei interesați de Dumnezeu băteau kilometri întregi pe jos pentru a ajunge la satul în care se făcea Liturghie duminica și în sărbători.

Primul consiliu eparhial a fost cel în care și-a dat seama de realitățile imuabile ale momentului pe care îl trăia și ale deciziei pe care o luase de a fi preot. O timorare din partea colegilor săi răzbătea din fiecare discurs, din fiecare cuvânt pe care îl citeau de pe foile scrise mărunț sau pe care îl spuneau aproape pe nerăsuflăte din dorința de a se exprima și de a sta mai repede jos pentru a nu fi văzuți. Ei nu voiau să fie văzuți, să fie remarcați. Totul mergea după dispozițiile de partid care ajungeau până la ei prin autoritatea consilierului pe probleme bisericesti V. Dună. Ca un adevărat instructor, acesta îi prelua pe tinerii proas-

păt hirotoniți și instalați, îi aduna într-un birou și-i introducea în universul lumii noi pe care socialismul comunist o construise pentru popor și pe care ei, preoții, sunt dator să o clădească cu mijloacele lor, pentru că și Dumnezeu, de ce nu?, poate fi un ajutor în progresul pe care mințile luminate ale unor conducători îl pot gândi pentru planeta asta.

Fusese sincer scârbit de încercarea aceea ieftină de a-i racola pe ei, pe cei din generația sa, care putea aduce o nouă perspectivă în societatea românească atât de primejduită de atâtea decenii de ateism în care copiii nu mai învățau în școli că există Dumnezeu, că există rai, iad și iubire care covârșește toată mintea, ci doar că există partid, progres și că omul se trage din maimuță. În rest, raiul și iadul erau acolo, pe pământ. Omul moare și trece în neființă. Însă, cu indignare, remarcase cum unii dintre colegii de o vârstă cu el vorbeau aceeași limbă cu V. Dună care, plin de sine, începuse să le repovestească mitul biblic sub forma unui banc ce stârnise râsete. Se ridicase și ieșise fără să mai salute. Politețea nu face casă bună cu rânjetul ideologic. Trebuia să fie atent. Tot mai atent. Și în facultate apăruseră astfel de personaje, dar atunci nu era atâta responsabilitate și era

de ajuns dezinvoltura vârstei de student pentru a te descotorosi de mojicia cu care umblau de colo-colo, crezând că pot aiuri pe oricine cu limbajul lor de lemn. Erau ca turnați, piese una și una, și, chiar dacă erau de fiecare dată alții, tot aveai impresia că e vorba de unul singur. Fuseseră bine dresați și acum ieșiseră pe stradă la vânătătoare. Unii picau în cursa lor prea repede, alții mai greu, iar ceilalți niciodată.

Tot pe la primele întruniri un coleg i-l prezentase pe părintele Haritonovici, protoiereul zonei care cuprindea și parohia sa. Îi vorbise fără să fie atent la el, căci ochii îi jucau tot timpul peste adunarea aceea, lacomi de a surprinde parcă fiecare șoaptă, fiecare gest. Simțea că îi va deveni antipatic omul acesta și nu se înșelase. O vizită neanunțată în parohie a protopopului îl surprinsese lucrând cu oamenii la gardul bisericii. Protopopul îi salută pe oameni, zâmbi mult și unsuros, intră în biserică și îi spuse pe șleau că Biserica are nevoie de fonduri, iar, dacă ele nu sunt, trebuie să fie scoase de undeva, doar nu le va scoate protopopul din buzunar. E nevoie, deci, de un plan de austeritate la început, pentru că de la centru vin toate și Biserica are nevoie de o sursă de subzistență. Partidul este deasupra și Biserica trebuie să trăiască bine cu

Partidul, fiindcă doar așa pot trăi și ei, slujitorii Domnului, liniștiți. Nu era nimic dacă acum nu se poate, dar peste o lună ar trebui să se poată da un fond de întreținere și ceea ce nu poate fi acoperit din acel fond să se completeze cu animale. Un vițel, de pildă. Dar nu mai mic de 250 de kg. Și protopopul ieși din biserică și se duse.

Era clar. Îl ascultase înmărmurit. Credea că acestea erau povești pe care unii le răspândiseră pe seama personajului care îl vizitase și se înșelase. Dar și protopopul se înșela, fără doar și poate, în privința lui. După o lună apărură un trimis al protoieriei să verifice, chipurile, actele, să semneze unele adevăruri, să fotografieze. Ce să fotografieze? Biserica, împrejurimile, casa parohială, cimitirul. Omul ar fi vrut să întrebe ceva, însă părintele R. a mers peste tot însoțit de oamenii din sat, încât nu s-au putut pune întrebările pe care fotografii protoieriei voia să le adreseze. A plecat. Apoi a sunat protopopul și a amenințat, a blestemat, și-a îndulcit în cele din urmă glasul și a îndemnat la ascultare, fiindcă ascultarea este mama înțelepciunii și începutul fricii de Dumnezeu. Părintele R. îl ascultase și îi trântise telefonul în nas.

Cât stătuse la țară, în parohia aceea, făcuse tot posibilul ca lumea să vină la bi-

serică. Se ruga mult, postea, făcea nevoință, pentru ca duhul credinței să se sălășluiească în sufletele acelea schilodite de ideologia parșivă a unui regim demonic. În zece ani trezise tot satul și lumea venea la biserică și plângea la slujbe alături de părintele R. Nu mai văzuseră așa om, așa preot. Veneau și de mai departe, auzind că e preot bun și rugător și părintele îi aștepta în biserică dându-le hrană pentru suflet. Cele treizeci de familii de martori ai lui Iehova, secta predominantă în parohia sa și în zonă, se lepădaseră de rătăcirea lor și se întorseseră în sânul Bisericii, spre mirarea episcopului însuși, care îl chemase la palat să-l întrebe cum a reușit să-i determine pe acei spini să se prefacă în muguri roditori de fructe bune. Răspunsul tânărului preot a făcut impresie înaintea episcopului, care înțelesese că băiatul pe care-l are înaintea nu este un preot de colaci și de pomeni, ci un bun cunoscător al dogmelor și al istoriei bisericesti. Se gândea că ar fi bine să-l aducă în oraș, acolo unde sectele făceau prozeliți într-un număr tot mai mare, spre uluirea sa și a celorlalți membri ai consiliului eparhial care, oricât se căzniseră să combată această plagă, nu reușeau. Și nu numai că nu reușeau, dar parcă un iureș mai mare rupea din trupul Bisericii și

arunca familii întregi în ograda acestor ră-tăciți și eretici.

În 1985, în toamnă, părintele R. fu numit preot paroh la parohia Cuvioasa Pa-rascheva din oraș. Biserica, una micuță, cu o poziție centrală, funcționa ca centru mi-sionar și parohul trebuia să fie vârful de lance în lupta contra prozelitismului sec-tar. Numirea sa stârnise neîncredere, invi-die, dar nu se așteptase el ca lucrurile să fie frumoase. Idila unui trai patriarhal nu fusese niciodată ținta vieții lui. Își dorea cu sinceritate o curățire jertfelnică pe altarul pe care Însuși Hristos Se jertfise pentru ca noi să răzbim din întunericul și din umbra morții la Înviere. Restul era moft. Lupta cu sine însuși i se părea mai aspră decât ori-când. Oamenii de la țară îl plângeau și erau momente când și el îi regreta, așa cum un tată suferă pentru depărtarea de fiii săi, iar el fusese un bun păstor și oa-menii simțiseră asta, el îi născuse la o nouă viață, el îi crescuse și îl durea că se despar-te de ei. Aici, la oraș, sensibilitatea era alta. Oamenii păreau mai cultivați și cu toate acestea erau mai îndobitociți. Avusese o strângere de inimă, dar plinătatea vieții duhovnicești nu se dobândește într-un fo-toliu. Trebuie război și el știa că Hristos îl chemase la ospățul Său cel dumnezeiesc și

pe acest drum nu există renunțări sau întoarceri.

Într-un an de zile, biserica devenise neîncăpătoare. Catehezele de vineri seara erau adevărate conferințe care îi țineau cu sufletul la gură pe locuitorii aceluia oraș în care și el se născuse, dar în care pășise după mulți ani petrecuți la seminar și în facultate ca într-un loc necunoscut. Vorbea cu putere, iar puterea nu era a lui, ci venea din mișcările lăuntrice ale Duhului pe care le simțea uneori ca pe niște curenți de aer ce-i canalizează cuvintele și inima în zbor înalt către inimile celor din jur. Săptămâna trecea repede și iar venea vinerea și lumea umplea biserica, lucru deloc pe placul partidului, care nu voia adunări de oameni și era nevoie de mulți colaboratori care să vegheze mereu starea de spirit a mulțimii, să înregistreze catehezele și să întocmească dosare peste dosare cu toate datele noi care se strâneau săptămână de săptămână.

Mai mult, părintele R. începuse o clară ofensivă pentru aducerea oamenilor înșelați de secte înapoi în Biserică. Cu multă rugăciune, părintele îi convinsese pe enoriașii săi să facă astfel de rugăciuni pentru întoarcerea oilor pierdute în staulul cel adevărat, încât oamenii dobândiseră o

anumită stabilitate. Știau unde este Adevărul și fugeau de minciună. Sectele, cu toată insistența prozelită, nu mai puteau rupe din Biserică. Se auzise, unii fuseseră martori, că părintele R. avusese un dialog cu trei martori ai lui Iehova și că, în decurs de o săptămână, îi catehizase și îi adusesese în Biserica Ortodoxă.

Toate aceste întâmplări uimeau în bună măsură și provocau antipatii totodată. Părintele R. venise cu un duh nou, cu o schimbare pe care lumea o aștepta, fiindcă realitatea cotidiană nu-i oferea niciun motiv pentru a fi mulțumită de viața pe care o avea. Omul, ființă cu puțin mai prejos decât îngerii, fusese creat de Dumnezeu pentru a tinde spre El, spre asemănarea cu El, să privească în sus, acolo unde era chemat să vadă Adevărul absolut și necuprinderea iubirii divine, iar partidul învăța că acolo sus urcă doar navele spațiale și sovieticii o făcuseră pentru a spune lumii întregi că acolo, în univers, nu este nimic, nu este Dumnezeu. Ce să creadă? Pe cine să creadă? Credea ce spune partidul, asculta și pe popa la biserică. Nu întotdeauna oamenii pot fi păcăliți de aparențe și ei vedeau foarte bine că ceea ce se spune la biserică e la fel cu ceea ce spune partidul. Ar fi vrut să creadă altceva, dar nu avea cine să spună

cu îndrăzneală Cine este Adevărul, pentru ca ei să se dumirească și să pornească într-acolo.

Acest preot, însă, era atât de puternic în cuvânt și în faptă, încât mulți au răspuns imediat chemării lui iubitoare și au umplut bisericuța parohiei, simțindu-se ca niște luptători adevărați adunați în jurul unui strateg încercat și dăruit cu mult har. Lucrarea sa dădea roade și se știe atât de bine că în pomul fără de roade nu se aruncă, în timp ce pomul plin este întotdeauna lovit. Așa și părintele R. primea curent tot felul de imputări, reproșuri, amenințări cu mutarea într-o parohie unde să-și muște degetele de la mâni și de la picioare. Ba, odată, în fața bisericii, unul dintre rătăciții martori ai lui Iehova l-a și scuipat și i-a aruncat în față cuvinte mai grele ca niciodată. Scena era memorabilă. Părintele R. îl îmbrățișase imediat pe acel tânăr atât de pornit și înverșunarea se topise ca și când nu fusese niciodată. Luat pe după umeri de părintele, tânărul intrase în biserică și după o jumătate de ceas ieșise plângând. Ce vorbise cu el părintele? Cu ce putere făcea toate acestea? Minunile acestea nu erau puține și ele făceau vâlvă în oraș și mai ales în birourile ofițerilor de securitate, acolo unde foarte des, ca și cum ar fi trebu-

it să se semneze o anumită condică, protoiereul Haritonovici putea fi întâlnit purtând discuții lungi și secrete.

Capitolul 3

În statul-milițian cetățenii sunt atent urmăriți, ascultați, verificați, înregimentați sau eliminați în cazul în care se dovedesc a avea activitate dușmănoasă. În structurile orășenești ale securității este alertă maximă: un preot „gândește”.

Tovarășul ofițer Z. credea că are de-a face cu un înșelător, cu un farsor cu multă clasă, din care avea el să scoată toate ifosele astea popești, toate fasoanele astea de magician care prostește lumea cu Dumnezeu și sfinți și alte minciuni. Dacă primea liber în privința lui, avea să-l toace așa de mărunț, că o să vadă el însuși cum că va spune și țâța mă-sii de la care a supt. Tovarășul ofițer Z. era un cățelandru trimis de la București în orașul de pe malul stâng al Dunării să introducă odată cu tezele din iulie mai multă disciplină și rigoare în aplicarea măsurilor contra tuturor aceluia care îndrăzneau să vorbească ceva inacceptabil la adresa regimului comunist. Cățelandrii sunt cei care sunt dornici de promovări rapide și fac orice se poate și mai mult decât li se cere pentru a putea răzbi

în cercurile înalte ale securității Republicii Socialiste România, având tot timpul convingerea că serviciile lor secrete sunt pentru popor, pentru binele patriei, pentru bunul mers al economiei și al progresului pe care partidul le-a adus aici pentru ca toți cetățenii să cunoască fericirea pe pământ. Se putea spune încă o dată pentru că suna cât se poate de realist: fericirea pe pământ. „Toți popii vorbesc despre fericirea în cer, da' ce dracu', noi trăim în cer sau pe pământ?”, gândea tovarășul ofițer. Conducătorul iubit spune bine că depășirea sarcinilor de muncă, a normelor care par nesatisfăcătoare pentru muncitorul român dornic de a lucra cât mai mult este visul oricărui bun comunist. Și tovarășul ofițer Z. îi jurase protoiereului Haritonovici pe fericirea lui pământească că va scoate de cornițe frumușel drăcușorii care se vârâseră sub coastele acestui popă intrigant, care făcea lumea să vorbească. Ce liniștit era orașul înainte de a veni el! Acum toți îl cred pe ăsta că există Dumnezeu! Adică nu îi cred pe ăilalți, care-s mai mulți și spun ca noi, ci îl cred pe unul singur care spune ceea ce partidul nu suportă să audă.

I se părea de mirare treaba asta, că unul poate suci mințile atâtor oameni. Cu toate strategiile, cu toate amenințările, cu

tot tăvălugul ideologic pe care-l concepuseră în detaliu, psihologia maselor se dovedea a fi încă o necunoscută în ecuația pe care partidul o proiectase. La anumite perioade, oamenii reacționau surprinzător. Sau poate doar la anumiți stimuli. Dar ce poate administra un biet popă la atâția oameni ca să-i manipuleze așa de bine, încât toate investițiile lor de timp, de bani, de material uman să fie anulate dintr-odată, ca și când nici nu s-ar fi făcut ceva vreodată? Doar el nu dispunea de metodele ultraperformante cu care securitatea lucra în ultimii ani, nu putea să se așeze atâția, nu avea aparatură, nu avea substanțe, nu avea nimic. Afară doar dacă nu cumva în paharul ăla nu prepară vreun concentrat și oamenii, proști cum sunt, se duc și se trezesc cu mintea schimbată de la o singură linguriță. Ce drăcie!

Dar de ce la ceilalți popi nu-i așa? Că doar și el fusese la biserică și văzuse treburi de-astea și oamenii partidului nu se schimbau, ci slujeau intereselor de clasă mai cu ambiție, mai dezinvolt. Sau poate când pune pe cap cârpa aia de la gât! Aici poate că e vrăjitoria. Prostul de român se duce și intră sub influența unor... Scuiță cu silă o flegmă din adâncul grumazului său gros direct pe o mochetă și se duce și

șterse cu bocancul apăsător de câteva ori. Nu existau duhuri, n-avea ce să le facă doar cu o biată cârpă. Un rahat de viață! – își zise. Un urât de moarte îl prinse de inimă, că-i veni să arunce cu un scaun în geam. „Ce naiba am? Mi-a stricat scârbosul ăla de popă toată ziua!”

Părintele R. strica fără să știe zilele multora. Bunăoară, pe ale protoiereului Haritonovici, care îl ocolea când îl vedea pe vreo stradă trecând, intrând ba într-un magazin, ba iuțind pasul, ba uitându-se în altă parte. Când nu avea încotro, îi zâmbea cu gura lui ce semăna cu o dungă tăioasă și îl întreba cum merg treburile parohiei, cum sunt enoriașii, ce se mai aude pe la spovedanii. Părintele R. însă îi răspundea de fiecare dată cu un cuvânt pe care protoiereul Haritonovici nici nu putea să și-l imagineze decât ducându-se repede în biroul tovarășului ofițer Z., unde comenta amplu pe o foaie de hârtie implicațiile discuției sale cu Rică Venturiano, așa avea numele de cod ținta. Fuma o țigară alături de Z. și, după ce îl lăsa și pe acesta să parcurgă conținutul urmăririi sale, semna Monica, cu grația unei actrițe de mâna a doua.

Obiectivul trebuia ținut mereu sub observație. Z. avea tot felul de surse, agenți

informatori, care pentru cinci lei făceau niște descrieri pe care nici Balzac nu le-ar fi putut face așa de repede și cu atâția ochi ațintiți asupra lui. De Balzac, Z. auzise de la un deținut deștept, dat în mă-sa, care era în stare să povestească toată noaptea. Noaptele de serviciu sunt lungi și plictisitoare dacă nu ai pe cine să interoghezi sau pe cine să bați, așa că Z. mai găsea pe câte unul cu care să discute și să se distreze. De curând fusese adus un tânăr învățător arestat pe motiv că, zicea el, partidul nu mai rezistă mult și cade și căderea lui va fi cu mult zgomot. Îl bufnise râsul de tâmpenia asta. Auzi! Să cadă partidul! Păi, ce era partidul? Balot de paie să cadă din căruță? Boul dracului! Dar, când n-ai ce face, vorbești până la urmă și cu boul dracului. Așa se făcuse că Z. îl scosese afară din celulă pe țăranul ăla de învățător și-i zise să-i povestească și lui despre partid ce știe el. Învățătorul, cu o parte a feței tumefiată de loviturile de pumn pe care le primise cu o noapte în urmă de la colegii lui Z. de pe tura cealaltă, se uită la el și-i zise demn:

– O să vedem ce-o să faceți voi când o să pice toată șandramaua asta! O să vă mănânce de vii poporul pe care l-ați asuprit atâta, păcălindu-l că-l veți duce pe drumul luminos al realizărilor și al progresului.

Z. își aprinse țigara și slobozind un ro-tocol de fum se uită admirativ la tânărul ăla îndrăzneț cu vorba. I-ar fi tras o lovitu-ră de gârbaci peste gura aia a lui să-i sece curajul în gât, dar n-avea chef. Voia să se destindă, voia să râdă, să se simtă bine.

– De ce nu vezi cât bine a făcut parti-dul unui popor needucat, așa cum e al nos-tru? Fără disciplină nu se poate face nimic, absolut nimic, iar partidul a adus discipli-na. Tu zici că o să fie rău. De ce să fie? Ce, eu vreau răul tău sau al altora? Eu vreau să fie bine, să trăim într-o societate care să nu fie măcinată de nemulțumiri. Uite, gândeș-te-te și tu. Ce rost are să te revolți când es-te de ajuns că partidul s-a revoltat pentru fiecare dintre noi în parte? Partidul și-a asumat revoltele indivizilor ca tine și a dat revoluția, partidul revoluționar. Așa a fost de la început, înainte să te naști tu. Acum vii și spui că o să cadă Partidul? Păi, e frumos? Și totuși partidul e bun și te are în paza lui, că nici nu poți să vezi ce rău îți poți face singur cu gândurile astea nerecu-noscătoare.

– Partidul vorbește de egalitate și ega-litate nu e. Pot eu să cred în el? Mă învață să văd lucrurile așa cum nu sunt, or, asta e împotriva libertății fiecărui om. Eu cred în libertate, dar libertate partidul nu oferă, ci

vă pune pe voi să credeți că slujiți poporului, mutilând pe câte unul ca mine. Orice se va întâmpla cu mine, eu știu că partidul nu mai are zile multe.

– De unde știi tu asta? Ți-a spus cineva?

– Nu mi-a spus nimeni. Sunt semne că o astfel de stăpânire nu mai este îngăduită de Dumnezeu. Dar voi sunteți orbi și nu le vedeți.

– Uite că eu vreau să văd măcar un semn din astea de care spui tu.

– Nu te cred. Dacă ai vrea, ai vedea că aici în oraș se petrec astfel de semne, chiar sub ochii voștri.

– Noi știm tot ce se-ntâmplă nu numai în oraș, ci oriunde în țara asta și chiar și peste hotare. Ai tu dovezi că se urmărește asasinarea tovarășului secretar sau a tovarășei academician? Sau poate că ai auzit de vreun complot, o întâlnire secretă, vreun plan?

– Nu-i ceea ce credeți voi. Dumnezeu a trimis om ca să anunțe poporul că există speranță și oamenii se întorc la credință. Voi ați muncit atât timp ca să-i determinați să nu se ducă la biserică și să nu mai creadă în povești, iar ei nu mai ascultă de voi, ci se duc acolo să-l asculte pe el, fiindcă în el este glasul Domnului.

– Să nu-mi spui că vorbești de dracul
ăla de popă?

– Vorbesc de îngerul Domnului care a
fost trimis printre lupi să adune oile și
mielușei care rătăceau fără staul.

– Și noi suntem lupii, izbucni într-un
râs clorotic tovarășul ofițer Z. Iar voi oițe-
le. Ha! Și îngerul Domnului e el. Gata fa-
bula! Bă, voi nu vă învățați minte, tot cu
basmе din astea veniți pe aici și partidul
vrei să vă pupe în fund de bucurie. Păi,
cum să nu te superi când auzi asemenea
parascovenii? Eu sunt calm din fire, zise
nădușit Z., dar mă aprind când văd că un
om citit ca tine crede astfel de baliverne.

– Sunteți orbi și surzi. Ochi aveți și nu
vedeți, urechi și nu auziți.

– Ba avem ochi și urechi pe care tu nu
le știi. Peste tot, peste tot, ai înțeles? Iar
semnele astea de care zici tu o să le șter-
gem de pe fața pământului ca și cum n-ar
fi fost. Pe popa o să-l aduc eu aici să văd
cât e de îngeraș. Să vedem dacă vine Dom-
nul să-l salveze din mâinile mele!

– E târziu. Sunteți cu un pas în urmă.

– Ba niciodată nu-i târziu pentru par-
tid să se despartă de astfel de elemente re-
acționare. E o întreagă istorie. Mecanismul
funcționează perfect și odată intrat în jocul

roțițelor care se învârt îngerul tău va fi strivit.

– Nu-i îngerul meu! E preotul lui Hristos pe care voi Îl batjocoriți și pe Care lui nu-i e rușine să-L mărturisească, așa cum se întâmplă cu alții la care amenințările voastre au funcționat. Și Hristos...

– Mai taci dracului din gură! răcni Z., trăgându-i un dos de palmă peste gură învățătorului.

Îl exasperase pomenirea repetată a numelui lui Hristos, dar și imaginea preotului care insufla acestui dușman al poporului atâta pasiune. Chemă un gardian și îl expedie pe învățător înapoi în celulă, apoi medită la povestea pe care o auzise. Dacă pe toți îi transformă ca pe ăsta, ne-am ars! Popa era un element primejdios. Trebuia găsită o cale de a-i restrânge raza de acțiune. Cine îl adusese pe ăsta în oraș și chiar în buricul târgului?

Capitolul 4

Întocmirea dosarului secret. Obiectivul „Rică Venturiano”. Spovedania lui Maxim.

Chiar a doua zi întocmi un raport amănunțit prin care evalua complex activitatea dușmănoasă a lui Rică Venturiano. Dosarul era voluminos și avea suficiente anexe ca să convingă pe oricine că trebuie luate măsuri de urgență. Avea atașate fotografii, înregistrări, denunțuri, informații despre modul în care gândește, scrie, vorbește. Ceea ce-l făcea pe Z. să întârzie cu trimiterea dosarului mai departe era o chestie cel puțin ciudată, pe care se putea jura că n-o mai întâlnise și nici nu mai auzise că s-ar mai fi întâmplat undeva așa ceva în istoria de câteva decenii a partidului. Își dorise să aibă câteva spovedanii la dosar și trimisese informatori cu stat de plată vechi să se spovedească la el spre amuzamentul tuturor colegilor ofițeri.

– Poate ți-i face îngerași! râseseră ei.

Era începutul postului mare și începuse Canonul cel mare al Sfântului Andrei Criteanul. Părintele R. spovedea de dimi-

neață până la orele 16.00, când începea rânduiala slujbei. Prima săptămână era extrem de obositoare. Părintele R. își impunea o asceză mai aspră, nepunând în gură nimic toată ziua, decât spre seară, după canon, când lua anafură, aghiasmă și bea o cană de ceai cu lămâie și neîndulcit. Cum rezista cu atâta lume și cu programul pe care îl avea se întreba și el, mai ales seara, când se liniștea și vedea limpede firul întâmplărilor din cursul zilei. Mulți oameni se spovedeau pentru prima dată și cu ei trebuia să aibă și mai multă răbdare. Nu-i cunoștea. Nu erau din parohia sa, iar oamenii îi spuneau sincer că au venit la el pentru că au auzit de la alții că aici, la biserica asta, este un preot cu har. Le spunea că toți preoții au har, iar ei îi dădeau dreptate și adăugau că se simțiseră atrași în acel loc, ceva ce nu exista altundeva în oraș, ci numai aici și veniseră. Părintele R. făcea semnul sfintei cruci, rostea rugăciunea de dezlegare, apoi îl asculta pe un altul care nu venise toată viața la biserică și, trecând prin piață, găsisse ușa bisericii deschisă și intrase. Ascultase canonul pe care părintele R. îl cânta cu multă durere și se prăbușise în genunchi, cu o dorință sinceră de a se întoarce după un drum care nu ducea nicăieri.

Canonul era o adevărată poezie a inimii care, rănită de păcate, râvnea la Dumnezeu, Cel ce dă viață. Oamenii asta voiau: Viața, pe Hristos care le dezlega legăturile grele ale greșelilor săvârșite, ale gândurilor murdare, ale cuvintelor iresponsabile, ale atitudinilor care aruncau conștiința în mocrirla fetidă a nepăsării. Veneau la părintele R. ca la un salvator, însă el arăta întotdeauna spre Hristos, adevăratul Salvator al celor căzuți. Da, știau și ei că Hristos este Mântuitorul, însă pe acest Mântuitor, până mai ieri necunoscut, Îl dobândiseră prin el, prin părintele la care veneau acum și din mâna căruia primeau mângâierile lui Hristos, binecuvântările Sale, tămăduirile de multe feluri. Dumnezeu lucrează prin oameni, iar părintele R. era un astfel de om în care se lucra taina iubirii dumnezeiești față de lumea sâstisită de cotidiană și apăsătoare petrecere printre repere a căror verticalitate fusese retezată.

Evident că orizontalitatea devine asfixiantă, pe măsură ce te complaci în bolgiile ei, iar viața la oraș, și nu numai viața de la oraș, ci de pretutindeni din țară, adăsta ca o întindere de apă stătătoare fără speranța vreunui sens al curgerii. Ceea ce oferise părintele R. era tocmai curgerea, viața, apă vie, adică tot ceea ce nu se putea întreve-

dea în ținuturile mlăștinoase ale realității socialiste. Și lumea simțise că acolo este o fântână cu apă limpede și venise să se adape din ea.

Sub patrafir ajunse un bărbat cu o figură comună, cam la patruzeci și ceva de ani, care-i spuse părintelui că se numește Mircea Calomfirescu. A mințit, a furat de la serviciu, lucra la Laminorul, câteva vâluri de sârmă, a înjurat pe șefi, partidul, iar acum, sătul de viața asta nenorocită din România se gândește să fugă peste graniță, dincolo, în Occident. Părintele îl privi circumspect, însă răspunse la fiecare dintre aceste probleme potrivit felului său de a gândi. Minciuna nu e bună, întunecă chipul lui Dumnezeu, Care e Adevăr.

– Dar sunt și minciuni bune, părinte!
– spuse bărbatul, pe un ton justificator. De exemplu, l-am mințit pe șeful meu că sunt bolnav și nu pot veni într-o duminică la muncă și eu am venit la biserică.

– Pe Hristos Îl mărturisești oriunde. Dacă ești de serviciu, acolo Îl mărturisești, chiar dacă e duminică. Pentru duminica în care te obligă să mergi să muncești, ei vor da seamă. Dumnezeu ia în calcul dorința ta de a merge la biserică și durerea ta de a nu putea participa în duminici și sărbători la slujbe aduce multă mângâiere. Totuși, tre-

buie puțină înțelepciune aici. Dacă ar fi să înaintăm o cerere pentru a putea merge la biserică, n-am obține în veci aprobare. După învățătura comunistă, mersul la biserică e primejdios și trebuie desființat: fie prin educație atee, fie prin bătaie. Așa că nu putem aștepta nimic în acest sens. Ori găsim o metodă de a ne subtiliza acestui sistem ateu și antihristic, ori pierdem comuniunea cu Dumnezeu. Dacă înțelegi bine, e vorba de un echilibru pe care trebuie să-l ai totdeauna în vedere. Poți, de pildă, să te învoiești cu o treabă, de două ori pe lună, de trei chiar, iar o dată, de două ori să te duci la serviciu. Fiindcă, spunând că ai treabă, poți fi învoit.

– Am înțeles. Mai e ceva. Ce se întâmplă atunci când creștinul ăsta e furat din toate părțile? Păi, eu de ce n-aș putea fura? Doar e din dreptul muncii mele, pe care partidul nu o răsplătește la adevărata valoare. Partidul face din oamenii țării ășteia golani, părinte, și eu nu suport să fiu un golan. Vreau să fiu om cinstit, să trăiesc undeva liber, fără să-mi spună ei ce trebuie să gândesc sau să vorbesc? Nu-i așa?

– Creștinul e un om liber. El poate spune în orice clipă ce gândește. Problema e că noi nu suntem adevărați creștini. De aceea avem impresia că un alt spațiu, o al-

tă cultură ne oferă mai mult, ne dă libertate. Libertatea e Hristos. Avându-L pe El poți trăi oriunde liber.

– Chiar și cu un astfel de partid nemernic care bate, torturează, închide gurile cu pumnul?

– Chiar.

– Vreți să spuneți că există o libertate care e mai presus decât cea a partidului și decât cea din Occident?

– Întocmai. Libertate nu este aici sau acolo. Libertatea din mine, adică din Hristos cel din mine, ne face pe mine și pe tine să trăim undeva. Nu coordonatele, ci ființarea.

– Dumneavoastră vă simțiți aici liber?

– Exact. Pentru că am o libertate pe care partidul nici nu mi-o poate da, nici nu mi-o poate lua. Libertatea aceasta transcende istoria. Noi am fost educați că istoria înseamnă totul, că dincolo de ea nu există decât neființă. Dar nu e așa. Viața aceasta este o exersare a libertății în vederea dobândirii deplinătății în Hristos. Unii reușesc să fie pe deplin liberi încă de aici, de pe pământ.

– Și libertatea asta cum se dobândește, părinte? – întrebă bărbatul cu un ușor tremur al vocii pe care părintele îl sesiză.

– E simplu. Urmează-L pe Hristos. Du crucea pe care ți-a dat-o cu demnitate. Nu te mai justifica pentru neputințele tale, ci vino înaintea lui Hristos și arată-I-le, iar El te va vindeca.

– Părinte, e posibil ca un om care a fost mereu împotriva lui Hristos să fie primit de El, adică să i se dea și lui libertatea de care spuneți?

– Dumnezeu ne așteaptă pe fiecare. Ne iubește și ne cheamă să primim iubirea Lui, Adevărul Lui, libertatea Lui. E în stare pentru unul singur să lase pe alți nouăzeci și nouă, căci durerea Lui de Părinte este mare atunci când știe că unul stă departe de iubirea Lui.

– Părinte, mi-e scârbă de mine. Mă cuprinde o deznădejde imensă când mă gândesc că tot ce am lucrat până acum a fost împotriva acestei libertăți pe care o simt efectiv în cuvintele dumneavoastră și nu știu dacă din țiipătul acesta al meu de neputință mai poate ieși ceva care să slujească lui Hristos. Mulți, nici nu vă închipuiți câți, au înfundat pușcăriile și au fost bătuți sau uciși din cauza mea. O notă informativă poate mutila definitiv, iar eu am întocmit dosare cât pentru o întreagă arhivă.

– Uite, o stare a inimii poate răscum-păra multe păcate. Nimic nu e definitiv. Trebuie doar să-ți așezi inima în fața lui Dumnezeu și să-ți pară rău pentru păcatele tale. Și va veni mângâierea...

– De ce nu m-ați gonit, părinte? – gemu bărbatul cu lacrimi în ochi. Eu nu sunt om, sunt animal, bestie cu chip de om. M-am săturat de mine și de viața mea. Nu mai vreau o astfel de viață. Mi-e de ajuns. Eu am venit aici să...

– Nu-i nevoie, îl opri părintele R. cu mâna pusă blând deasupra capului peste care era patrafirul. Hristos n-are trebuință de multe explicații, lacrimile tale spun suficient. Omule, Dumnezeu te iubește așa de mult încât ți-a dat posibilitatea astăzi să începi o viață nouă, în libertate deplină. Ești pregătit pentru așa ceva?

– Poate să vindece libertatea asta frica pe care o am în sufletul meu?

– În libertate nu există frică. „Îndrăzniți, a zis Hristos, Eu am biruit lumea!” Ție îți este frică pentru că nu L-ai cunoscut pe Hristos, dar de acum înainte nimic nu te va mai înfricoșa, fiindcă ai o putere înăuntru care nu-i a ta, ci trece peste tine, iar amenințările sunt inutile în fața acestei puteri. Puterea nu-i din lumea aceasta, puterea e de la Dumnezeu, iar cuvintele lumii

și faptele ei sunt vreascuri pe care focul acestei puteri le mistuie.

– Părinte, vreau să fiu cu Hristos, vreau să-L mărturisesc. Eu am greșit față de mulți oameni. Am trădat, eu am fost un nemernic, dar acum nu mai vreau să fiu. Îmi doresc o altă viață. Vreau libertatea cu Hristos.

– O vei dobândi prin suferință.

– Sunt gata să sufăr. Nu mi-e teamă. Simt că nu mai am frica aceea care mi-a strâns până acum sufletul, mintea, gândurile. Pot să fiu eu însumi.

– De aici începe libertatea întru Hristos și se păstrează cu prețul vieții.

– Mă vor ierta oamenii, părinte? Dumnezeuastră mă iertați?

– Oamenii trebuie slujiți cu iubire. Du-te, îți dau canon, și spune-le răul pe care l-ai făcut. Amintește-ți de fiecare în parte și caută-i și spune-le sincer că le-ai făcut rău. Roagă-i în numele lui Hristos, Cel ce iartă, să te ierte și pe tine, cel ce L-ai aflat pe Hristos și vrei să slujești Adevărului.

– Așa voi face, părinte. Mai am o singură întrebare...

– Spune!

– Dumnezeu mă iartă?

– Eu, preotul și nevrednicul slujitor al lui Hristos, cu harul ce mi-a fost dat, te iert

și te dezleg pe tine, fiule duhovnicesc Maxim, în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. Amin.

Atunci când părintele R. pronunțase „fiule duhovnicesc Maxim”, o ceață îi înnegură privirea și mintea și nici nu mai putu să se ridice în picioare. Părintele îl ajută să o facă, iar el ieși ca un bătrân care mai că avea nevoie de baston pentru a se mișca. De unde îi știa părintele numele real? De unde? Asta îl frământa. Nu înțelegea. Apoi Hristos, libertatea, biruința asupra întunericului, asupra vieții care nu era viață, asupra morții care avea spectrul ideologic al partidului, asupra fricii de a fi el însuși și de a arăta pe Hristos din inima sa tuturor. I se împleticeau picioarele. De unde? De unde? El se numea Maxim Vintilă. Uitase să-i spună asta părintelui.

Mircea Calomfirescu era una dintre multiplele sale identități de informator al securității, iar părintele ăsta văzuse în el, în inima lui numele real. Nu-i venea să creadă, dar credea, încerca să se convingă de realitatea gândului său și nu-l cuprindea. Era dincolo. Oare nu spusese părintele că libertatea vine de undeva de dincolo de noi, dintr-o putere pe care noi ne-o imaginăm fără să știm dacă e așa sau altfel, deoarece Hristos nevăzut deschide fiin-

ța umană spre o cale pe care nicio ideologie nu o poate intui? Cum ar putea omeneșul să concureze cu divinul? Și cum ar putea limita să se prevaleze de reperele absolutului? Este cu neputință. Ceea ce e posibil este ca limita supusă absolutului să accepte intensitatea voinței dumnezeiești și să o arate în sine. Adică omul este imagine a lui Dumnezeu și libertatea divină este primită ca dar în inimă de om și, astfel, ceva omenesc, mic, se deschide către infinitul iubirii divine.

Cum de gândea el așa? Dar nu gândise niciodată. El gândea ce gândea tovarășul ofițer Z., iar Z. gândea ce gândea partidul. De unde știa Z. ce gândea partidul? Știa. Nu trebuia să știe el altceva decât ceea ce Z. îi explica. Ce aberant! Libertatea era pas cu pas înlănțuită și se desfășura ca o sumă nesfârșită de verigi grele, insuportabil de grele. Cine era la capătul celălalt? Z. Dar dincolo de Z.? Partidul. Cine adică? O mințe, niște minți, niște nume. Era sigur că el era zaua prin care alte verigi se încătușau în lanț. Iluzia libertății creștea pe măsură ce lanțul se mărea. El dispunea de alții, alții dispuneau de el. Ce se va întâmpla însă acum, când veriga lui amenința iluzia? O prăbușire iminentă sau o reorganizare a ochiurilor de lanț? Se vor desface toate

acele dependențe sau va fi scuipată afară doar cătușa care nu mai funcționează la parametri impuși de lupta de clasă? Cine putea să-și imagineze libertatea dincolo de acest lanț? Doar cine se afla în afara lanțului. Dar un ochi de lanț să-și imagineze că poate să sară în afara sistemului care-l ține prins este cu neputință. Hm! Lucruri cu neputință, lucruri omenești. Pe el îl scose-se Hristos.

Se dusesese acolo la spovedanie să înregistreze tot și să adauge piesa care mai lipsea din dosarul lui Z.. Râsese. Nu era prima spovedanie pe care o făcea. Câți popi nu-l spovediseră! Dar ăsta, ăsta îl cutremurase de la început cu blândețea lui neferască, cu știința aceea a lui care nu venea din nimic ce el putea cunoaște. Își frecase mâinile nervos stând la rândul acela lung. Ce căuta atâta lume la el? Iată, acum avea răspunsul. Libertatea pe care nimeni nu știa cum să o numească în Hristos. Era simplu, imediat și totuși ascuns lucru. Trebuia să dai jos zgura de pe fier, să freci bine și apoi se lipeau bine grundul și vopseaua. Chinul lui începuse de-acolo. Ce căuta el în mulțime? Dar mai fusese așa în alte împrejurări, nu la biserică. În anii pe care el îi pusese în slujba informării securității nu văzuse atât de multă lume la un

preot. Era ceva cu totul neobișnuit. Între-
cea măsura și partidul atât găsisese de cuvi-
ință, să-l trimită pe el? Păi, dacă era în lo-
cul lui Z., îl băga într-o mașină și-l ducea la
marginea orașului și-l îngropa de viu. Dar
Z. aștepta.

Expectativa aceasta i se păruse ciuda-
tă, știa cât de imprevizibil e Z., cum acțio-
nează și vedea că ceea ce se întâmplă nu-i
stă în fire tovarășului. Ditamai securitatea
să lucreze cu astfel de mânuși fine cu un
popă? Ce voia partidul? Aici era întreba-
rea. De ce dosar, înregistrări, fișă de obser-
vație în fiecare zi? Erau prostii, știa el, așa
ceva, hârțogăraie se face când lucrurile
sunt încurcate sus, la partid, când decizia
se amână pentru un timp. Ce, parcă ei nu
știau de ceea ce se întâmpla aici, într-un
oraș de provincie? Știau tot. Știau și cum ai
dormit și dacă ai avut noaptea chiloți pe
tine sau nu. Și acum? Astea fuseseră gân-
durile lui atunci, în mulțimea aceea care
aștepta să ajungă la scaunul de spoveda-
nie. Se mai gândise la el, la familia lui, la
cele două fete pe care le ținea la facultate
cu banii pe care-i câștiga din informațiile
pe care le oferea.

La Laminorul avea un stat de plată fic-
tiv, figura acolo în scripte, nu făcea nici act
de prezență. De altfel, nimeni nu-l cunoș-

tea. Existența lui dublă era secretul pe care-l purta cu el. O Dacie nouă, pe care tot securitatea i-o pusese la dispoziție, stârnise invidia rudelor și a cunoscuților cărora le-a spus că a câștigat-o la Loto. Soția sa lucra la Abator și el îi asculta seara când venea de la muncă argumentele împotriva unui astfel de trai privat de libertate. O iubea. Dar nu pentru că o iubea o asculta. Asculta pe oricine, fiindcă se pricepea să asculte. Așa câștigase tot. Și apartament, și mașină, și bani. Lăuda partidul alături de lăudaci și înjura partidul cu reacționarii. Fiecare context își avea comportamentul său, iar în garderoba minții sale erau aranjate exemplar gesturi, cuvinte, atitudini, reacții, manifestări, habitudini. Se echipa și intra în rol. Știa toate filmele, toate regiile, toate scenariile, nimic nu-l făcea să se mai mire. Singurul moment de derută fusese atunci, înainte de spovedanie, și el se dovedise a fi decisiv. Se clătinase turnul Babel și apoi sucombuse. Când ajunsese acolo, sub patrafir, se năucise, el, care avea o siguranță pe care securitatea o probase în dese rânduri. Ce se întâmpla cu el? A încercat atunci să-și explice în regim de urgență cu toate semnalele de alertă care-l străbăteau ca niște lumini roșii de girofar, dar nu reușise. Din abandonul lui ieșise la

iveală sufletul, despre care el credea că nu există. Dacă i-ar fi spus cineva exact așa, că sufletul există, înainte de a fi ajuns sub patrafir, i-ar fi spus că mănâncă rahat. Unde fusese taina asta până acum? Ce mișcase în el prezența părintelui? Dorul ființei umane de libertate, un dor pe care știa acum sigur, nicio știință și nicio ideologie nu îl poate ostoi. „Fiule Maxim!” Ce taină! „Fiule Maxim!”

Capitolul 5

O întrunire secretă în Sala celor șapte Regate.

Pe 25 martie, în Sala celor șapte Regate a Martorilor lui Iehova se întrunise noaptea târziu un consiliu special. O problemă importantă urma să fie dezbătută: cea a părintelui R.. Devenise insuportabilă situația existentă în oraș. De când acest preot fusese numit în cadrul parohiei misionare, istoria grupului tot mai larg de martori avusese de suferit. Nu numai că nu reușeau să mai facă prozești, ci pierdeau efectiv familii întregi din cauza cuvântului acestui blestemat.

Ce era în cuvântul lui? Cu ce drăcărie lucra de avea atâta spor, iar ei pierdeau suflete într-un mod continuu și ritmat, care dăduse peste cap toate statisticile și întrecuse până și cele mai pesimiste și negre viziuni asupra viitorului sectei? Misiunea acestui D.R. era o reală și cruntă amenințare la adresa existenței lor, a grupuscului care mai rămăsese și care se temea că dacă vreunul dintre ei se va întâlni cu Satana ăla de popă se va lepăda de credința

sa de martor și va fugi către Biserica Ortodoxă. Doar erau atâtea cazuri. Ce era de făcut? Trebuia un sfat la care fiecare să-și etaleze propriul plan, modul în care concepe să se dea lupta contra acestei urgii care le spulberase măreția și dorința de a cuceri un teritoriu cât mai vast.

Masa rotundă așezată în mijlocul Sălii îi dispunea pe cei șapte într-un cerc aproape perfect. Ultimul număr al revistei *Turul de veghe* apăruse, dar exemplarele erau neatinse. Ce gândeau ei? Ce planuri aveau în privința părintelui R.? O tăcere profundă se instalase, după ce se salutaseră, de parcă nimeni nu ar fi vrut să înceapă discuția.

– Frații mei, încep unul dintre ei cu o voce în care vibra o autoritate recunoscută de toți, venirea Domnului este aproape și noi suntem mai mult ca niciodată pe buza prăpastiei. Veștile din afară sunt îmbucurătoare și chiar există asigurarea că avem tot sprijinul să dobândim în curând un statut legal. Suntem nevoiți să luptăm pe mai multe fronturi și avem pierderi. Nu trebuie să descurajăm!

– Sunt vești ciudate care vin și de sus, de la București, zise un tovarăș de la securitate. Primim ordine care n-au mai fost date, suntem îndemnați să aplicăm cu tact

anumite măsuri. Cert e că nu mai avem libertatea acțiunilor de dinainte. Partidul se teme de ceva!

– Nu se teme, zise altul dintre ei. Se petrece altceva acolo sus. E vorba de o re-gândire a întregii activități a partidului, un fel de reorientare într-un moment în care Occidentul face presiuni tot mai mari.

– Sunt false presiunile!

– Așa e! Sunt false. Tot partidul le provoacă prin agenții din afară, însă e clar că e vorba de o schimbare.

– Schimbările politice sunt pline de surprize!

– Asta nu. Schimbarea asta a fost programată cu o exactitate pe care chiar nici noi nu o putem bănuși. Dincolo de partid e ceva mai mare, oameni mai puternici.

– Ce rost are toată povestea asta? – întrebă unul care tăcuse până acum. Nu înțeleg ce legătură poate avea cu faptul că noi pierdem adepti zi de zi. Ne concentrăm asupra unei probleme care nu e așa de necesar de discutat în acest moment.

– Ba este, zise calm și autoritar primul. Este, pentru că în apele tulburi se poate pescui mai bine. Partidul interzice cultul nostru în țară. O schimbare ar însemna posibilitatea ca noi să nu ne mai ascundem prin tot felul de case, ci să avem

Sala Mare a celor 7 Regate în mijlocul orașului, așa cum sunt bisericile ortodoxe. Lucrarea noastră va avea un alt impact asupra oamenilor. Avem nevoie deci de libertate și schimbarea care se anunță o poate aduce.

– Schimbarea asta poate duce chiar la dispariția partidului, zise generalul. Vreau să spun că se va renunța la o formă. Își dau și ei seama că mentalitatea e anacronică. Lumea e în schimbare și partidul trebuie să se transforme. Cum, se va vedea.

– Partidul va fi mereu la conducerea țării, orice se va întâmpla. Ai dreptate, formele politice perimate trebuie înlocuite. O haină nu o poți purta la nesfârșit. Se zdrențuiește. Partidul se uită în garderobă acum și gândește ce i s-ar potrivi mai bine pentru anotimpul ăsta politic.

– Partidul trebuie în primul rând să ofere libertate de exprimare. E prea mult de când se merge cu aceeași metodă învechită de vârstă a pumnului în gură. E nevoie de flexibilitate. Și nu mă îndoiesc că partidul ar fi flexibil, însă cred că scenariul nu este pus la punct în toate articulațiile sale. Anul ăsta sau la anu' se va întâmpla. Timpul e tot mai iute. Ritmul a crescut. A apărut o generație nerăbdătoare și îndrăznească. Lor nu le mai e frică.

– Și acolo sus văd că nu se mai poate face mare lucru cu frica și cu amenințările. Forma asta politică supraviețuiește prin consecințe. Când n-or mai fi...

– Consecințele vor fi întotdeauna, numai că iluzia libertății devine, în anumite momente ale istoriei, mai puternică. Ori-cum, noi avem de câștigat aici. De pierdut, pierdem doar din cauza acelui popă care atrage lumea ca un magnet.

– Păi, asta mă întrebam și eu. Ce are el și noi n-avem?

– N-are nimic decât libertatea pe care partidul a dat-o Bisericii Ortodoxe. Și este suficient.

– Dar ceilalți popi de ce nu sunt la fel, te-ai întrebat? De ce nu se duce lumea așa pe capete și în alte părți, la alte biserici și vine doar aici, la el? E mai mult, cred, decât libertatea pe care a dat-o partidul Bisericii Ortodoxe.

– Are talent de orator poate. Vorbește frumos și prostește lumea.

– Cu ce poate să prostească?

– Cum cu ce? Cu Adevărul său. El spune că Adevărul este unul singur și omul îl poate afla doar în Biserica Ortodoxă. Restul e rătăcire și pierderea sufletului.

– Păi, noi nu spunem la rândul nostru că deținem adevărul și că restul sunt minciuni și înșelătorii cu pomeni și bani?

– Ba da.

– Atunci de ce lumea îl crede pe el și nu pe noi?

– Fiindcă el nu s-a dat cu partidul, nu înțelege? El vorbește împotriva partidului și oamenii care sunt avizi de libertate au aflat în discursul lui tocmai o poartă deschisă către libertatea mult dorită.

– Bine. Să zicem că admit argumentul tău. Dar răspunde-mi, te rog, la o întrebare. Cum i-a câștigat pe frații noștri la Ortodoxie? Oare ei, dacă erau tot așa avizi de libertate, de ce s-au îndreptat spre Biserica Ortodoxă? Ce, la noi nu găseau libertate?

Toți tăcură ca la început și meditară asupra libertății. Unii chiar își puseseră serios problema dacă nu cumva Biserica Ortodoxă oferea mai mult decât secta lor. Un timp ținură privirea în jos, să-și clarifice propriile gânduri, dar, cum nimic nu era limpede, începură să se cerceteze unul pe altul cu neîncredere. Ceva era încurcat aici. Nu. Nu era poate nimic din toate astea. Cei care plecaseră să afle din gura lui cum gândea și cum problematiza, nu se mai întorseseră, iar ei acum bâjbâiau, adică își imaginau profilul gândirii lui. Dar fără su-

port. Niciunul nu îndrăznește să se confrunte cu preotul, așa că...

– Există o soluție, se auzi timbrul autoritar, de ieșire din această fundătură. Noi, iehoviști, suntem singurii cărora Dumnezeu ne-a dat învierea, pentru că noi suntem aleșii. Dacă nu ascultăm, pierdem această calitate.

– Păi, noi ascultăm. Dar ce anume?

– Preotul acesta trebuie să moară! Altfel nu vom putea niciodată ajunge la numărul sfânt din Apocalipsă. Poporul lui Dumnezeu trebuie să aibă 144.000 de martori, iar noi nu avem nicio justificare pentru ceea ce se întâmplă decât nepăsarea noastră pentru care Iehova ne va judeca groaznic.

– Și, dacă va muri părintele, oamenii vor veni la noi?

– Vor veni, cu siguranță. De aceea, trebuie să hotărâm acum. Orice amânare poate atrage asupra noastră pedeapsa din cer.

– Cine se va ocupa de aceasta? – întrebă generalul.

– Eu însumi.

– Eu sunt de acord.

Unul câte unul își dădură acordul pentru ceea ce trebuia îndeplinit cât mai curând. Fiecare avea reținerile lui, însă ascultă

tarea în sectă reprezenta o prioritate pe care dacă o încălcai puteai suferi cumplit. Erau doar atâtea exemple în acest sens. Se ridicară de la masă, îmbrăcară paltoane elegante, apoi ieșiră și dispărură în noapte.

Capitolul 6

Catehezele Postului Mare. Occidentul și iluzia libertății. Singura și adevărata libertate e Hristos.

Dimineața zilei de 27 aprilie 1989 sosi greu, poate mai greu decât oricare altă dimineață. Părintele R. nu dormise toată noaptea, ci se frământase să găsească o rezolvare a problemelor care îl măcinau. În primul rând, de ce era trimis în Germania, de unde venise hotărârea asta? Ce-i trecuse prin cap episcopului să-l trimită acolo? Oare nu-și făcea misiunea cum trebuie aici în oraș? Ba și-o făcea. Oricum el n-o făcea pentru episcop. Faptele stau înaintea lui Dumnezeu. El este Cel ce le judecă, Evaluatorul activităților pământene, și avea conștiința că înaintea lui Dumnezeu împlinise ceea ce se cuvenea să împlinească. Biserica renăscuse. Și nu era vorba doar de bisericuța parohiei!

Cugetase la viața sa în fiecare săptămână din postul acela. El venise acolo cu un scop clar în inimă: să lucreze la consolidarea Bisericii lui Hristos, a trupului aceleia bolnav pe care nu se găsea cine să-l

vindece pentru că, asemenea cuvintelor parabolei, oamenii treceau fără să le pese pe lângă omul tâlhărit și rănit de moarte. Mie îmi pasă! Nu concepuse niciun moment în viața sa ca el, preotul R., să fie altceva decât un samarinean milostiv. La asta îl îndemna Hristos, Cel ce venise să ia asupra Sa neputințele omenești și să le tămăduiască, iar sluga nu putea să facă altfel decât urmând pilda Stăpânului. Uneori îl îndemna cugetul să privească în jur să vadă cum sunt ceilalți lucrători, dar își dădea repede seama că aceasta este o ispită pe care trebuie să o evite, altfel îl poate împinge spre nemulțumire, cărtire și deznădejde. Un slujitor al lui Hristos are înaintea modelul Celui Preaînalt, privește sus, are o perspectivă generoasă, nu se cramponează de argumente care vin din exterior, ci justifică totul lăuntric, se vede pe sine, nu pe alții, deoarece iubindu-i se are pe sine cel adevărat. Orice focalizare a paiului din ochiul aproapelui este o falsificare a sinelui, iar când inima își deschide ochiul străin atunci este rătăcirea cea mai mare.

Cu confrății săi preoți discuta adesea. Aveau preocupări felurite. Credeau că, dacă n-ar fi existat partidul, opera Bisericii ar fi fost deplină! Cât se înșelau! Biserica este pretutindeni și oricând aceeași. Ea nu su-

portă definiții cu astfel de determinări, iar ei își calculau efortul în funcție de parametrii socio-politici. Un regim reprezintă contextul, nivelul lucrului în via Domnului Dumnezeu. Niciodată Dumnezeu nu te sufocă. În pedagogia Sa iubitoare, ne trimite să ne facem temele, dându-ne diferite exerciții. De câteva decenii ne îndeamnă la temă și noi zicem că dacă ar fi fost o temă mai acceptabilă am fi făcut-o cu multă abnegație, dar așa, iată că nu putem să o facem. E ca și cum Îl acuzăm pe El de lipsă de pedagogie. Învățătorul nu știe să predea, nu are tact pedagogic. Ce lipsă de înțelegere la om! Păi, cum? Așteptăm să vină o altă epocă să ne apucăm de lucru? Nimic mai fals. Pot veni sute de epoci și lucrul va stagna ca și acum. „De aceea, cel căruia i se pare că stă neclintit să ia seama să nu cadă.” (I Cor. 10, 12). Dar ce-I vom spune Lui, Împăratului? Că, Doamne, lucrurile puteau sta mai bine, dar în condițiile acelea era imposibil, noi am fi vrut, partidul nu voia, noi am fost zi de zi la biserică, am slujit în așa fel încât să nu deranjăm, să fie bine și de o parte și de alta. Nu. Chiar nu. Nu se poate cu de toate. Pe Hristos Îl slujești până la capăt. Nu există întoarcere pe acest drum. Tot înainte spre Înviere!

Părintele R. era preocupat tot timpul de enoriașii săi și, în general, de toți oamenii care veneau la scaunul său de spovedanie sau îi cereau sfatul într-o anumită problemă. Se rupea de familie, de casa sa, și se dedica aproape în întregime lor, acelor neajutorați care trebuiau să ajungă la Hristos, Doctorul de inimi. Nu voia să investească în ziduri, voia inimi calde, inimi care să bată pentru Hristos, era în mare căutare de tineri pe care îi zidea în mărturisire și în Adevăr, iar tinerii se duceau spre el cu dragoste. Biserica misionară a Cuvioasei devenise un loc de întâlnire a tinerilor. Părintele R. discuta cu ei de toate: despre învățături de credință, literatură, muzică, iconografie, ideologii, curaj, Adevăr, libertate, iubire, demnitate. Din toate aceste întrevederi se zidea ceva viu, o Biserică luptătoare, o inimă uriașă, alcătuită din toate acele inimi tinere ce voiau acum cu totul altceva decât voiseră generațiile anterioare. O lume transfigurată pentru oameni transfigurați. Părintele R. îi făcuse pe ei, tinerii, să înțeleagă că lupta este totală și fără discontinuități, fără răgaz, ea este un drum care duce drept către biruință, iar biruința nu poate fi decât în Hristos. Nu lupta cu o ideologie este primordială, ci lupta cu tine însuși, cu patimi-

le, omul curățit de patimi fiind modelul ideal de umanitate spre care trebuie să tindă fiecare, iar o astfel de concentrare asupra propriei tale lupte se numește trezvie. Omul treaz este omul viu. Un om viu nu poate fi înfrânt niciodată, pentru că în el este multă viață, iar viața din el nu este ceva care se termină, este Însăși Viața care este Hristos.

– Dacă cineva dintre voi, zicea părințele R., ar putea crede că luptând cu un sistem poate învinge, e susceptibil de o ingenuitate inadecvată misiunii la care ne cheamă Hristos. Nu naivitate, ci trezvie. Iar trezvia e dată de puterea cu care te lupți contra ta, contra propriului tău eu, a gândului care vine nepregătit să intre în cămăra de nuntă. E singura cale, e ceea ce nu pot înțelege cei ce luptă împotriva Adevărului, că Viața nu poate fi omorâtă, pentru că așa cum zice Sfântul Apostol Pavel, acum nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăiește în mine. Căci viața e Hristos și moartea câștig. Păstrați-vă trupurile curate, sufletele neîntinate, dați bătălia cea mare pentru a vă câștiga pe voi înșivă, cei adevărați, și așa nimic nu vă va putea clătina din hotărârea de a trăi bucuria în Hristos. O altă abordare e plină de echivoc și poate răsturna ceea ce construiți. Truda voastră de

a construi trebuie să aibă temelie tare. Excluzivitatea luptei împotriva ideologiilor de orice fel vine din râvnă omenească, iar râvna omenească duce la deznădejde. Țineți minte că lanțurile pe care o ideologie le pune la mâini și la picioare sunt cu mult mai ușoare decât lanțurile cu care stăpânitorul acestei lumi, prințul întunericului, vă zălogește sufletele. Robia lăuntrică apasă enorm și decisiv asupra umanității și bietul om tot mai crede că se întâmplă altfel. Potriviți-vă vederea cu Lumina lui Hristos și veți vedea că desăvârșirea este cea mai mare artă. Foarte mulți nu înțeleg acest adevăr și eu îi văd pretutindeni cum umblă aparent liber pe străzi, dar ei sunt bolnavi de atâta apăsare a lanțurilor interioare. Voi nu le vedeți, eu le văd și n-aș vrea ca și voi să le purtați. Ar fi o moștenire prea grea, prea nedreaptă, prea tristă și deznădăjduitoare. Eu mi-am pus nădejdea în Hristos că voi sunteți vii și liberi și se cade să călcați peste cătușe și lanțuri, să sfărâmați poarta grea a temniței pe care patimile o zidesc neîncetat și să trăiți viața cea adevărată. Vă încredințez că negăsind în voi nici ură, nici minciună, nici desfrânare, chipul păcătos al lumii se va face țândări și ideologiile vor fi neputincioase. Nu ele au pute-

re, ci în patimile din noi găesc puterea cu care se hrănesc și ne stăpânesc.

Tinerii plecau cu hotărârea de a fi vii, de a păstra neîntinat chipul lui Hristos, a Cărui Înviere e singura justificare a lumii. Nu mai credeau decât într-o singură schimbare: cea în Adevăr. Restul erau iluzii politice, visuri omenești, *vanitas vanitatum*. Chemarea lor era alta, plină de bună mireasmă. Se putea face mult, se putea ridica o ființă nouă, era cu mult mai mult decât construiseră socialismul, care aruncaseră ființa în groapă și aruncaseră cu țărână și mortar peste ea. Iată că, atunci când nu se mai aștepta nimeni, din mormântul acela ieșeau primele mlădițe și produceau uimire într-o lume a cărei direcție antagonică opunea pe tabla de șah așteptările dinspre un Occident ideal. Opinia generală era girată de imaginea unei libertăți fără precedent, a unei libertăți pe care poate nici generația interbelică nu o avusese, ceva necuprins, posibilitatea de a urca în cer și de a coborî sub pământ, de a face ce vrei, de a spune ce gândești, de a gândi liber, de a exploda pur și simplu după atâta sufocare ideologică. Ce era cu acest cadru mirobolant, spre care ei erau aruncați ca într-un maelstrom?

– Occidentul, spunea părintele R., este tot o fantezie ideologică. Dacă n-ar fi epuizarea lui spirituală, argumentele ar sta în picioare, însă, în condițiile actuale, îndreptându-ne privirea într-acolo, ne comportăm nefiresc. Și nefiresc este faptul că se formează un consens general care admite că există mântuire în afară de Hristos. Nimic din istoria terestră nu se face la întâmplare. Nu există imanență a cauzalității. Dacă se explică lucrurile cu trimitere la raiul pământesc, vorbim de ideologie, iar ceea ce se întâmplă, consensul general este de factură utopică, o nouă prosternare la un dumnezeu făcut de mâini omenești. Occidentul este epuizat. A trecut prin atâtea prefaceri succesive, atâtea revolte împotriva Adevărului, încât gândirea celor mai învățați oameni a slăbit până acolo că abia mai pot silabisi cele pe care Hristos ni le-a lăsat, învățăturile Sale. Ce facem noi? Biserica în care există deplinătatea harului și Adevărul o lăsăm pentru a privi către o instituție pământească, o parohie a pustietății și zidurilor goale, fără viață? Să fim foarte atenți, copii! Salvarea noastră nu vine dinspre Occident! Cei ce caută să ne îndrepte excesiv atenția într-acolo sunt bolnavi și nu văd ei înșiși, darămite să îndrume și pe alții. Dacă noi nu ne desăvâr-

șim în Hristos, singura Cale, cum vom putea considera o lume a libertății instinctuale un punct de reper spre mântuire? Semănătorii de neghină s-au arătat, iată, și nu de acum, ei își fac mendrele de mai demult, sunt plini de vervă ideologică și de dorința de a subjuga într-un alt fel, mult mai subtil și mai perfid, conștiințele. „Să stăm bine, să stăm cu frică!”, zice arhanghelul. Perspectiva reală este sub această peliculă sclipitoare, iar cine are curajul de a căuta mai adânc va înțelege că totul e un joc, o psihologie pe care un creștin nu trebuie să și-o asume. Cum pot creștinii să intre într-un astfel de joc, unde regulile sunt altele decât cele ale Bisericii, unde ținta e alta decât Hristos? O epocă pare să fi ajuns la extincție. Ne aflăm la un capăt de drum. În față e o răscruce. Spre ce apucăm? Quo Vadis?

E clar. Ortodoxia are resurse inepuizabile. Privim în curtea vecinului în loc să privim în propria ogradă, aici, unde avem totul, Biserica în toată plinătatea harică, învățătura cea dreaptă, fără nicio știrbire, învățătura pentru care au luptat toți martirii și sfinții, toți mărturisitorii, toți prigoaniții primiți de Hristos la Cina cea de taină. Aurul cel mai curat este Ortodoxia. Deși au fost încercări de-a lungul veacurilor ca

Adevărul să fie ciuntit, să fie aruncat în relativisme de tot felul, o întreagă orchestră a răului care a urmărit să-i batjocoască în fel și chip pe slujitorii Adevărului, iată că, spre uimirea acestora și a altora, Ortodoxia a ieșit mai strălucitoare, aurul s-a lămurit în foc și a scânteiat, orbind cu văpaia lui. A fi ortodox înseamnă a avea curaj. Lașii nu pot fi ortodocși. Cum poate mărturisi Adevărul un laș? Jertfa e modelul hristic și nimic nu se face fără ea. Confortul de care se prevalează Occidentul este antipodic, nu suferă renunțarea la sine, pe când Hristos enunță clar: „Cine ține la sufletul său îl va pierde, iar cine va pierde sufletul pentru Mine, acela îl va câștiga.” Ce alegem să fim? Va fi inima ta icoană vie a Ortodoxiei?

– Apoi înșelătorii de tot felul sunt înținzătorii de capcane care se sârguiesc să prindă suflete și prind, dar Adevărul nu cade niciodată. Lumina nu poate fi pusă sub obroc. Cei care susțin că nu există rai și iad, cum sunt cei din secta martorilor lui Iehova, o denominațiune antisocială, anarhică, sunt oameni ce nu vor să aibă responsabilitate, principiile lor sfidează posibilitatea ca pentru o anumită faptă să existe și răsplată. Și, dacă nu există rai și iad, atunci cum există înviere, și de ce există

doar pentru ei, cei iresponsabili? Ortodoxia îndeamnă la responsabilitate. Un creștin ortodox trebuie să fie responsabil oriunde: în biserică, acasă, pe stradă, la școală sau la serviciu. Nu există derogare de la responsabilitate. În caz contrar, îți recuzi propriul tău statut. Pentru conducătorii drept-credincioși să ne rugăm! Pare inadmisibil? Nu este nicidecât! Am uitat că Ortodoxia este împreună-lucrare? Toți au nevoie de rugăciune, iar unii nu sunt ajutați tocmai pentru că noi nu ne rugăm pentru ei. Libertatea noastră de a cere lui Dumnezeu devine motivul pentru care cel de lângă noi este ajutat. Poți fi surprins atunci când, ajuns în fața lui Dumnezeu, afli că societatea, contextul au fost dependente de starea ta duhovnicească, de rugăciunea ta, de disponibilitatea ta la jertfă.

Dar cum să vezi o lume fermecătoare dacă ființa ta nu a parcurs elementara lecție a nobleții? Ortodoxia pe sărite? Nicidecum. Capitol cu capitol, fișe la tot pasul, adnotări și reflecții pe marginea textului. Dacă nu-i Ortodoxia inimii, nu-i Ortodoxie, e bătaie de cap. Ortodoxia cere mult de la fiecare dintre noi. Cât de mult? Tot. Vi se pare prea mult? Este condiția existenței. Vrei să fii aproape viu? Puțin viu? Aproximativ viu? Vezi? Tu vrei să fii viu, adică pe

deplin și atunci dăruiește-te în întregime lui Hristos, că și Hristos n-a venit ca să aducă jumătate de Înviere, ci Învierea. Totul sau nimic. Ce alegem?

Prima săptămână din post trecuse. Cuvintele părintelui rodeau lent și sigur. Prinseseră pământ bun, iar sămânța când dă de pământ bun moare și din moartea ei se naște o nouă plantă, care se înalță și zămislește vieți noi. Din cuvintele lui vii se nașteau ei, generația pentru care el însuși nu știa ce va pregăti Dumnezeu. El îi vedea la biserică și păreau mulți, biserica era plină. Raportat la numărul de locuitori procentajul era infim, iar părintele R. avea sentimentul uneori că, oricât ar lucra în această vie, rezultatul va fi întristător. Nu durau mult aceste momente. Ele veneau așa cum vin păsările răpitoare și iau câte un pui din curtea omului, apoi pier în văzduh. Erau momente de ispită, își dădea seama. Ce trebuie el să facă atâtea calcule? Contabilitatea este a diavolului. El trebuie să lucreze, să lucreze, să aibă la îndemână jertfa necondiționată. Pentru ce? Pentru bucuria de a fi cu Hristos, pentru recunoștința ce-I datorează pentru ceea ce este, pentru ale Sale dintru ale Sale.

Dar ceilalți tineri, înșelata mulțime a tinerilor? Cu ei ce va fi? Vor ajunge și ei să

cunoască Adevărul sau vârtejul cu care se schimbă decorurile societale îi va cuprinde iremediabil? Mulți, foarte mulți tineri voiau viață occidentală, libertate ca acolo, democrație, presă liberă, exprimare liberă, condiții superioare de trai, deschidere către tot ce se poate experimenta, căutări nesfârșite, juisări, provocarea la o viață din care lipsea Dumnezeu. De ce? Oare pentru că-L asociau pe Dumnezeu cu Biserica, iar Biserica însemna aservire ideologică? Sau pentru că în Biserică nu aflau garanția libertății pe care o promiteau instinctualitatea și egoismul? Occidentul preaslăvea sinele, eul, iar patimile din ei empatizau cu imaginea aceea a libertății care nu era libertate, cu viața care nu era viață.

Le vorbise despre Occident și despre iluzia, dărâmătoarea iluzie a lui *a fi*. Acolo nu există a fi. Libertatea este asociată cu a avea. Ah! Câte consecințe nu se desprind de aici. Putea jura că vede deja cum peste 20-30 de ani generația aceasta „eliberată” va suferi enorm. Va fi târziu atunci să se mai întoarcă la Hristos? Nu știa. Dar timpul? *Fugit irreparabile tempus*. Cum vor mai răscumpăra segmentul acesta de viață, vremea lipsită de rod, pomul uscat? Ce teribil! Lumea era cuprinsă în tineri, în mugurii aceștia dintre care prea puțini se vor

deschide. Ei vor vrea să se deschidă după ce vor afla ce au căutat: pustietate și deșert, dar cum să înflorești altcândva decât la vremea potrivită? Peste mulți muguri vor cădea picăturile otrăvite ale ploilor apusene și uscăciunea va fi mare. Dar există speranță! Puținele flori vor da rod bun și Îl vor bucura pe Săditor.

Capitolul 7

Catehezele Postului Mare. Arianismul care stă la baza culturii europene. Cultura Vieții și cultura morții.

Lumea aștepta să vină ziua de vineri și ea sosea. În vinerea aceea din a doua săptămână, părintele R. vorbi despre Sfântul Grigorie Palama, despre isihasm și despre cultura europeană. Tinerii ascultau. Ei citeau mult, aveau la îndemână reperele pe care părintele le suscita într-o cateheză ca aceasta și erau foarte curioși cum se pune problema culturii în Biserică, pentru că la școală se confruntaseră deja cu îngustimea vederilor profesorilor, cu interzicerea unor cărți, cu recomandarea unora care proslăveau partidul și întreprinderile, cu interdicția de a scrie tot ceea ce gândești, cu cenzura care se insinua aspră și vindicativă. Un val nou al literaturii române aducea în prim-plan o speranță șubredă, o poezie în care se distingeau refrenul american al revoltei și atitudinea conformistă a preluării unui model cultural atât de refractar la spiritualitatea ortodoxă. Cultura română se golea gratuit de substanța sa creatoare

și împrumuta cu dobânzi grele forme în care aveau să se toarne conținuturi noi. Formele fără fond. Întâi luăm de la ei și apoi inventăm realitatea. Trebuia un avertisment clar.

– Cultura europeană este îmbibată de arianism, copiii mei. De aceea ei, occidentalii, prin Varlaam de Calabria, l-au respins pe Sfântul Grigore Palama. O cultură care nu înțelege inima și rugăciunea din inimă este o carcasă inutilă pe care noi o purtăm la recomandarea unor profesori și pedagogi pe umerii noștri. E rea în sine cultura? Nu. Cultura este un atu, dacă ea se edifică pe Cuvântul cel întrupat. Sunt sfinți care au o cultură impresionantă, sfinți cărturari, în fața cărora noi trecem drept epigoni, buchisitori ai alfabetului cultural. Dacă vrem modele în cultură, aceștia sunt cu prisosință. Sunteți tineri, aveți efervescenta căutării, întâmpinați tot felul de cărți și tot felul de autori. Dar criteriile? Ce fel citim? Pe mâna cui ne lăsăm? Cine este ghidul nostru în tot acest parcurs, pe acest itinerariu atât de alambicat și plin de tot felul de curse? Observați cu atenție ceea ce se scrie, nu citiți cu mintea adormită, fiți ca Prâslea care și-a luat cărți de citit pentru a putea sta treaz la rădăcina pomului cu mere de aur. Dumnezeu

ne-a încredințat fiecăruia o mare comoară, sufletul, și pe acesta trebuie să-l păzim, fiindcă zmeii pândesc anotimpul coacerii pentru a fura roadele, iar de prins nu are cine să-i prindă. Nu pe ei vom da vina, ci pe neatenția și pe netrezvia noastră.

Basmele noastre sunt pline de astfel de povețe înțelepte. Harap-Alb, de pildă, a pierdut demnitatea de fiu de împărat dintr-o neascultare. Tatăl său îl avertizase că Spânul sau Omul cu păr roș este rău și de el trebuie să se ferească, dar acesta nu a lucrat așa, și întreg drumul său a fost plin de umilințe și de dorul răscumpărării. Credeți că este ușor să fii slugă la Spân? Spânul este cultura morții cu toate consecințele ce decurg din ea, iar când spun cultura morții mă refer la toată acea cultură, la literatura abundantă care nu-L recunoaște pe Hristos ca Fiu al lui Dumnezeu. Noi avem cultura Vieții, dragii mei copii, în cuvintele ei suflă Duhul Sfânt și le înaripează, aceste cuvinte vorbesc despre Adevărul absolut, despre Frumosul absolut, despre Iubirea cea mai presus de iubire a lui Dumnezeu față de om. Există o astfel de cultură vie, iar dacă astăzi ne întrebăm unde e, se întâmplă din cauza faptului că inima noastră nu s-a curățit îndeajuns spre a o vedea. Voi sunteți mlădițele care au dat

dintr-o vie ce părea vlăguită. Uscătura din jurul vostru se va tăia și se va arde, iar mlădița va crește și va rodi. Spre rod a dat mlădița, nu spre frunze, și vă spun că tot ceea ce nu-i roditor, nu-i folositor nici pe pământ, nici în cer. Dacă vă veți păstra sufletul viu, veți avea tot timpul înainte cultura Vieții, întocmai cum vi se dă ea de către Hristos Dătătorul a tot darul desăvârșit, iar dacă veți primi păcatele lumii în inimile voastre, se va lua de la voi Viața și veți fi orbi, atât de orbi încât mergând alături de cuvintele goale veți crede că vă umplu și parcurgând pustiul morții veți zice că astfel de scriitori sunt profunzi, chiar dacă nu-L au pe Hristos.

Voi aveți chemare tainică spre Adevăr. Ce înseamnă cultura fără Adevăr? O casă părăsită sau o casă căreia i s-au scos ferestrele și s-a pus zid, încât Lumina veșnică nu mai poate intra în ea. Oamenii au hotărât să trăiască la lumina relativă a gândurilor lor, a sentimentelor și a ideilor pe care le consideră înalte, dar care nefiind altoite din Adevăr se sting, zădărnicipând clipe, ani, vieți întregi ale celor ce și-au construit propria axiologie în jurul lor. Sunt cărți și scriitori care au cuvintele vieții veșnice, pe aceia să-i căutați! Rugați-vă să vi se descopere la timpul potrivit și Dumnezeu vă va

trimite titluri, personaje, autori. Nimic nu se face fără rugăciune.

Când l-am întâlnit prima dată pe prințul Mîșkin, am simțit că iubirea lui Dumnezeu se revarsă ca niciodată asupra mea. Ce se întâmplă cu mine? De unde atâta iubire, de unde bucuria de a fi cu un om considerat idiot de către ceilalți? Voiam să fiu prietenul unui astfel de personaj? Voiam să fiu idiot? Și vă spun că am vrut. Și vreau. Și mă rog ca și voi să fiți prieteni ai prințului Mîșkin, căci veți fi vii. Moartea nu poate râde de Viață, iar Viața nu se poate rușina de batjocura morții. Cultura vie a fost, este și va fi ținta bățăilor de joc care vin dinspre ceea ce se consideră a fi cultură astăzi. Nu vă înspăimântați! Viața nu este a celor mulți, ci a celor puțini, și este așa nu pentru că Dumnezeu a dat ordin, ci pentru că noi alegem să fim vii sau să fim morți. De ce aleg atât de puțini cultura vie? Pentru că nu sunt vii decât puțini, în timp ce morții mișună pretutindeni. Ce așteptăm? Să vină timpul când cultura vie va fi majoritară, când procentajul îi va fi favorabil? Nu se va întâmpla asta decât dacă noi nu vom aștepta. Așteptarea aceasta este cu adevărat costisitoare prin perfidia premiselor ei. Imaginea este următoarea: morții care nu se hotărăsc dacă să fie morți

sau să fie vii așteaptă un prilej de a se hotărî și prilejul este clipa de față, acum, dar ei zic că prilejul trebuie să vină, trebuie să se arate cumva.

Un personaj dintr-o carte a unui scriitor italian așteaptă tot timpul o mare confruntare cu tătarii și confruntarea, deși iminentă, nu se produce. Abia când, bolnav, pleacă din garnizoana din deșert și ajunge la spital, află că s-a întâmplat ceea ce el așteptase toată viața. Aceasta este povestea așteptării. Pierzi. Cultura vie nu este o cultură a visării, ci o necesitate de a fi viu acum, chiar dacă până acum ai fost mort. Eu nu visez că voi fi viu, ci sunt și vreau să fiu. Cu Hristos. Voi sunteți mlădițele cele tinere. Sunteți vii și nu aveți de ce să vă aventurați pe teritoriul morții. Aveți în Viață tot ce vă trebuie. Aleodor Împărat este sfătuit de tatăl său, aflat pe patul de moarte, să nu calce pe locurile stăpânite de Jumătate de om călare pe jumătate de iepure șchiop, dar prințul calcă și pocitania capătă drepturi asupra lui și îl condiționează. Înțelegeți? Cultura morții condiționează, cultura vie nu o face pentru că ea este însăși libertatea. Cum ar putea libertatea să pună condiții sau să te forțeze la ceva? Ar fi absurd. De aceea vă îndemn la libertatea culturii Vieții. Păstrați Calea care este

Hristos și toate cuvintele se vor adăuga vouă în chip deplin. Având libertatea, nu vă veți tulbura înaintea tăvălugului culturii morții, căci voi sunteți vii, iar ce-i mort nu vă poate atinge.

Capitolul 8

O luptă inegală. Instrumentele nepotrivite ale securității.

Și mai trecea o săptămână. Elevi de liceu, studenți veniți acasă, familii tinere umpleau naosul, pronaosul și pridvorul bisericii. Ascultau și bătrânii, și cerșetorii, și agenții securității, care se minunau de cele ce aveau să le spună mai departe superiorilor lor. La securitate, în birouri se iscau câteodată adevărate certuri. Ba că popa are dreptate, ba că n-are. El nu trebuia să aibă dreptate, dar avea. Cum să ieși din dilemă? Greu, greu de tot. Minte lor ascuțită diseca, adevărată chirurgie. Banda era pusă încă o dată și ascultau în tăcere. Ce bine vorbea! De unde dracu' știa ăsta mai multe ca ei? O fi lucrând pentru vreo agentură străină! Ăștia erau atât de tari în gură și atingeau secrete pe care ei nici nu trebuiau să le rostească măcar.

Fără să și-o spună, îl admirau pe popa care avea curajul să zică tare în biserică asemenea lucruri. Era un om extraordinar, recunoștea fiecare în gândul său, țara avea nevoie de oameni ca el. Fără frică. Asta

era. Lui nu-i era frică, iar lor da. Cine îl sprijinea oare de-i întârzia dosarul așa de mult? Erau interese în joc, asta era clar! Omul trebuia să-și facă misiunea deocamdată și el spunea în fiecare săptămână chestii care le ridica părul în sus. Le venea câteodată să fugă din biserică, ca nu cumva să zică noaptea prin somn ceea ce au auzit și auzindu-i nevestele să-i vorbească, cum sunt femeile, și să-i ridice și pe ei, așa dintr-o prostie. Ce nenorocire cu părintele ăsta! Era bun, foarte bun, dacă ar fi fost de-al lor, aducea multe suflete pe calea partidului! Dar omul alesese altă cale. El vorbea de Domnul, de Înviere, de patimi și de lupta contra lor.

Nu înțelegeau. Adică să nu mai bei, să nu mai fumezi, să nu mai vorbești pe ăla, pe celălalt. Păi, cum, dacă ăsta era serviciul lor? Ei trebuiau să culeagă cuvintele de pe buzele oamenilor și să le aducă la birou, unde intrau în arhive, erau analizate, se dădeau verdicte importante pentru soarta poporului și a republicii. Dacă ar fi avut un aparat special, ar fi citit direct în inima omului, dar, vezi, asta nu se putea și atunci trebuiau să se chinuiască. Și tocmai inima, spunea popa, era cea în care locuia Hristos. Ei, asta era greșeala lui, că în loc să pună partidul, Îl pune pe Hristos. Lipsă

de tact. Ce, alții nu credeau în Hristos? Ba da. Și dintre ei credeau. Unii se duseseră și se cununaseră în ascuns. Credeau că partidul nu știe, dar partidul veghea ca un părinte peste toți și știa. Îi urmărea să nu greșească prea tare, iar o slujbă la biserică sau prin case, căci cununia se făcea și prin casă de frică, nu era un lucru așa de grav.

Grav era să crezi că nu partidul este dătătorul binelui și al speranței, că nu tovarășul secretar general este tatăl nostru cel de sus, că nu ei, securitatea și miliția sunt îngerii păzitori ai regimului și ai sufletelor lor. Asta da, era grav! Și, cu toate astea, popa perora în continuare. Niciun ordin, nicio acțiune împotriva lui. Nimic. Încă puțin și mâine-poimâine vedeai că și dintre ei se vor duce acolo fără aparate de înregistrat, așa, ca simpli credincioși. Bă, ce pacoste! Auziseră că popa face minuni. Păi, minunea cea mai mare, adevărată vrăjitorie, ar fi fost să-i facă pe ei să creadă ceea ce la *Academia Ștefan Gheorghiu* învățaseră să nu creadă și invers. Și-l credeau pe popa ăsta vrăjitor în stare de așa ceva. Unii informatori ajunseseră să se scuze și să ceară tură de noapte mai bine, decât să se ducă pe la slujbe. Spuneau că e periculos. Se fereau din ce în ce mai mulți să ajungă la biserică. Dosarul întârzia și ei

participaseră în tot postul ăla la fiecare canon, la fiecare acatist și liturghie, încât nu mai puteau. Să-i înțeleagă și pe ei șefii că așa de multe ori nu fuseseră în viața lor la biserică. Până la urmă, să nu se pocăiască și să piardă și serviciul! Tovarășii ascultau, dar nu erau de acord. La biserică trebuie mers!

– Nu trebuie să fiți atenți la slujbe! Fiți atenți la el! Urmăriți-l! Gândiți-vă că ceea ce face el acolo e un scenariu ca să vă atragă pe voi. Nu trebuie să cedați! Stați în genunchi și gândiți-vă că, dacă nu erați angajați la securitate, erați acum niște bieți instalatori sanitari sau tinichigii.

– Asta facem, să trăiți! – răspunse unul mai destupat. Ne așezăm în genunchi și ne gândim și ne gândim și deodată vine un gând: ce e viața asta a noastră? Adică o viață trecătoare! Și noi dacă murim unde ne ducem? Nicăieri.

– Cum nicăieri?

– Păi, unde să ne ducem dacă n-avem unde? Să trăiți!

– Bă, ghilane, noi nu murim așa cum crezi tu. Murim și noi, e adevărat, dar când murim, murim împăcați!

– Împăcați cu ce? Să trăiți!

– Cu soarta, cu datoria noastră față de partid, cu poporul.

- Și cu Dumnezeu?
- Dumnezeu nu există, așa zice partidul!
- Dar popa zice că există! Să trăiți! Și-l crede multă lume. Mai ales tinerii. Ei vin acolo în număr mare și pun întrebări.
- Ce fel de întrebări?
- Păi, n-ați auzit din înregistrări? Întrebări din astea de care îmi pun și eu când mă așez în genunchi. De atâtea slujbe am făcut bătăture în genunchi. Mi s-a luat părul și am niște roșeli care nu mai trec. Dar, serviciul înainte de toate!
- Datoria!
- Noi vrem să ne facem datoria! Datoria noastră sfântă față de partid și de popor. Dar nu vrem să ne mai ducem la biserică, pentru că ne e frică. Să trăiți!
- Ptiu! – scuipe tovarășul colonel pe podea cu dispreț. De cine vă e, bă, frică în afară de partid? Voi sunteți cu partidul și nimeni nu se poate pune cu el, așa că n-are de ce să vă fie frică! S-a înțeles?
- Nu. Să trăiți! Noi ne ducem la biserică, dar nu ne mai asumăm răspunderea asupra faptelor noastre.
- Adică?
- Adică nu mai răspundem de noi înșine.

– Bă, tu ești nebun. Ieși dracului de-aici că te bag la carceră! Ieși!

– Băgați-mă, tovarășe colonel! Mai bine acolo decât la biserică!

– Ieși, dobitocule, că te bat!

Dobitocul ieși, iar după el și ceilalți. Lupta era mare. A fi sau a nu fi. Tovarășul colonel nu înțelegea situația delicată a subalternilor. El vedea că partidul este invincibil, merge înainte ca un tanc și zdrobește oasele pe care le întâlnește în cale. Dar asta era acum hăt! Popa venise cu o tehnologie avansată. Era greu să te pui cu el. Mai ales la biserică era ceva necurat. Lucra el cu ceva ultrasunete, Röntgen, ioni, dracu' știe, că vânzolea tot creierul de-l făcea pané și te apuca un dor de veșnicie și de întrebări pe care partidul dacă le-ar afla i-ar fi spânzurat. Ce, partidul i-a întrebat vreodată cine sunt ei cu adevărat? Nu. Și atunci? Să vină și partidul acolo la biserică și să vedem dacă mai are ce zice despre ei. Fiindcă și lui o să i se trezească în minte aceste întrebări. Popa are stilul lui și partidul are alt stil. Dar popa e mai tare. Partidul nu mai știe cum să-l ia și trimite carne de tocat. Nu-i bine. Nu-i bine deloc. Să stea bine și să se gândească partidul la treaba asta, fiindcă informatorii, agenții, securiștii sunt oameni și ei și pot

deveni alții. Așa se petrece acolo la biserică: din om devii neom. Te transformi. Ei sunt acum oameni. Și oameni i-a făcut partidul. Dar în curând se poate dovedi, sub influența negativă a popii, că ei, care au fost atât de fideli partidului, pot deveni trădători. Și nu vor să fie trădători. Să știe și partidul și să ia măsuri, că nu se mai poate așa!

Capitolul 9

Catehezele Postului Mare. Despre nebunia crucii. Elisabeta, cea fericită de a-L primi oricând pe Domnul în casa sufletului său.

În a treia duminică de post era duminica Sfintei Cruci. În vinerea de dinainte, cateheza s-a orientat asupra importanței pe care o avea crucea în istoria umanității. Hristos este Dumnezeu-om, Care S-a întrupat din Sfânta Fecioară Maria și a venit la noi, ca prin El să dobândim Viața. Încă de la începutul venirii Sale, crucea a început. Pământul acesta neprimitor este aluatul care ia forma inimii omului. Nu pământul în sine e neprimitor, ci inima care silește pământul să fie lipsit de bucurie. De la om toate iau chip, iar omul ia chip din Dumnezeu. Hristos a purtat crucea și de pe cruce, de-acolo de sus, a privit omenirea, iar omenirea era întreagă în El, fiindcă întrupându-Se S-a pogorât pe Sine până jos, smerit, ca un miel, și lumea nu L-a cunoscut.

– Lumea aștepta un Mesia care să dezrobească poporul evreu din robia romană. Evreii aveau criterii lumești, pământești,

iar Hristos a venit cu o criteriologie nouă, greu de înghițit pentru guri obișnuite să mestece ideologic. Eroarea fundamentală a așteptării care se perpetuează până azi și va dura până la venirea Antihristului este aceeași pe care și noi o comitem acum, iubirii mei copii. Așteptăm o izbăvire din afară, ne pironim privirile către o salvare care nu va veni niciodată, pentru că nu are din ce să iasă, nu are Viață. Viața este Hristos! Trăindu-L pe El avem viață în noi înșine, iar fără El suntem cochilii goale de melci. Să nu privim cu ochi evreiești, fraților! Să privim așa cum ne învață Apostolul zicând: „Crucea este nebunie pentru cei ce pier, iar pentru noi este mântuire.” Suferința trebuie asumată, Hristos n-a venit pe pământ să petreacă bine. A venit cu un scop: ridicarea celor de jos la cele de sus. Suferința noastră este din suferința Lui și patimile noastre sunt din patimile Lui. Purtându-le, ne dezbrăcăm de omul vechi și ne îmbrăcăm în Hristos. Voi sunteți oamenii noi, copilașilor. Oamenii care s-au săturat de zdrențe, de haina patimilor pe care ne-o întinde zi de zi vrăjmașul dintotdeauna al neamului omenesc, diavolul, și care vor veșmânt nou. Despre acest veșmânt vă vorbesc, despre Hristos pe care eu Îl simt în mine și în voi ca pe un Părinte

mult iubit care ține la fiii Săi. Și cum să nu Se înduioșeze Dumnezeu, iubiților, când simte că voi vă puneți speranța în El, că luându-L pe El în calcul nu construiți în zadar și nu luați istoria ca pe o sumă de accidente, ca pe o înrâurire a propriilor voastre fapte. Ținând seama de Dumnezeu, El intervine în istorie. Să nu cădeți în cursa mincinoasă a ideii că luptând împotriva patimilor din voi sunteți inapți pentru istorie. Tocmai că istoria se plămădește din inimile voastre curate, iar fără lupta duhovnicească totul ar fi o pierdere de vreme. Timpul e necesar, „Răscumpărați timpul, căci vremurile rele sunt!”, zice Apostolul, și Dumnezeu ni l-a dat pentru a ne folosi de el spre mântuire. Fără timpul interior al despățimirii nu există transcendență, iar timpul exterior este doar un nesfârșit prilej de suferință. Cine nu trăiește duhovnicește, nu știe să se bucure. Bucurați-vă!

Postul acesta înainta greu. Tinerii îndrumați de părintele R. aveau o disciplină aproape ascetică, se simțeau puternici pentru a păzi poruncile lui Dumnezeu. Se hrăneau cu apa vie din cuvintele părintelui și plecau acasă cu o hotărâre care sclipea minunat în ochii lor limpezi. Părinții și bunicii lor priveau spre ei cu mirare. Ve-

deau și ei pe acele mlădițe și se entuziasmau, credeau în sufletul viu al neamului care, deși încercat în fel și fel de prigoane, aruncat în gropi și în temnițe, bătut, sfârtecat, răstignit, ars, nu murise, ci se înfățișa pe sine nou, aprins de o dragoste pe care ei nu o cunoscuseră îndeajuns, iar, dacă o cunoscuseră, o cunoscuseră după rătăcirii și greșeli care-i făceau să stea cu fruntea la pământ și să ceară iertare lui Dumnezeu. Copiii aceștia, însă, aveau îndrăzneala de a cere mai mult.

Ei erau curați, neiubitori de patimi și de plăceri lumești, dornici de o deschidere spre lumina lui Hristos. Ei puteau cere izbăvirea de o robie atât de grea, de plaga aceea comunistă. Dar tinerii nu cereau asta. Ei, sub povața părintelui R., cereau Viața. Voiau să fie vii, să fie altfel decât generațiile moarte, să se miște, să cuteze a fi liberi cu o libertate pe care nimeni nu o voia, doar ei, cei care aflaseră că liberi nu pot fi decât în Hristos. De aceea inimile lor băteau altfel, cu o bătaie tainică și curată, ceasuri veghetoare reglate după un ceas care măsoară nu timpul, ci iubirea în veșnicia ei. În ei se înfiripase taina și rădăcinile crescuseră și planta se ridicase și se vedea altfel lumea de pe crucea pe care Se afla Hristos și de unde nimeni nu îndrăz-

nea să privească, pentru că a îndrăzni înseamnă a urca pe cruce, de unde nimeni nu poate privi fără jertfă. Dispoziția acestor tineri spre suferință era mare, uneori și părintele R. se uimea și-I dădea slavă lui Dumnezeu pentru minune, pentru speranță, pentru chipul nou al Bisericii care se așeza acum pentru întărirea multora, spre muștrarea altora, care crezuseră că nu mai există viitor, că speranța era doar un cuvânt lipsit de relevanță, că însăși Biserica era moartă și trupul ei adevărat și viu se surpase pentru totdeauna. Iată că nu era așa! Sămânța cea bună căzuse pe pământ fertil și murise și rodise însutit și înmiit.

Elisabeta, căreia i se zicea Beta, era o elevă în clasa a XI-a la unul dintre liceele bune din oraș și venea la cateheze regulat de un an de zile, amestecându-se printre ceilalți tineri de vârsta ei. Școala n-o putuse învăța cele pe care părintele le spunea de pe soleea din fața catapetesmei sau la scaunul de spovedanie, fiindcă școala nu era, ci era partidul care făcea școală. Profesorii se fereau de a vorbi despre credința în Hristos cel Înviat, se temeau de repercusiuni, de ceea ce poate produce o vorbă care era nelalocul ei, știut fiind că partidul nu credea decât în progres, în egalitate, iar Dumnezeu nu exista. Teamă peste tot. Ei

nu-i era teamă. Nu înțelegea de ce trebuie să-i fie teamă și se bucura văzându-i pe ceilalți elevi și studenți ascultând în același mod îndrăzneț cuvintele părintelui R.. Beta își dorea mult să trăiască cu Hristos, atât de mult, încât de multe ori îi dădeau lacrimile și o cuprindea o bucurie pe care inima ei aproape că nu putea să o țină. Ea nu fusese niciodată îndrăgostită, auzise de la unii și de la alții, citise în cărți, dar nu era deloc nevoie să știe pentru că dragostea aceasta pe care o simțea față de Hristos era cu mult mai mult decât își putuse ea închipui că ar fi dragostea cea mai pură. Părintele R. o îndrumase pe această direcție și ea îl ascultase și se păstrase curată, cu dor ceresc, înțeleaptă în deciziile pe care situațiile din clasă sau de acasă i le impuneau. Părinții se bucurau văzând-o așa de cuminte și de iubitoare de Biserică, chiar dacă ei arareori treceau să aprindă vreo lumânare. Câteodată se gândeau că e păcat să nu se bucure și ea de lume, de petrecerile pe care colegii ei le dădeau și la care o invitau – unii se pregăteau de majorat –, fiindcă așa se face, nici Biserica nu interzice lucrul acesta, tinerii trebuie să se distreze. Era o fată frumoasă, avea note foarte bune, profesorii o apreciau, și totuși, se gândeau părinții, dacă n-ar fi fost atât de

hotărâtă să meargă pe calea aceasta pe care popa i-o băgase în cap, fără nicio îndoială, atunci ar fi fost fata perfectă. Nimeni nu îi interzicea să meargă la biserică, poate doar partidul, dar nu lor, copiilor, ci oamenilor ca ei, însă prea multă biserică e câteodată lucru bătător la ochi. Ce, doar nu era pocăită fata lor! Să se mai potolească puțin cu biserica și să mai vadă și cum e viața, moda, o ieșire pe faleză! Nu se poate fată tânără fără distracții, fără discotecă, fără cele ale lumii!

Beta însă nu se împiedica de cuvintele neînțelegătoare ale părinților ei, deși era ascultătoare și îi iubea. Înainte de a-l fi întâlnit pe părintele R., avusese o traiectorie indecisă, o dorință de a se orienta în viață după un reper înalt pe care nu-l vedea și nu și-l putea imagina. Primele spovedanii la părintele R. îi clarificaseră opțiunile, îi definiseră prioritățile. Gândurile ei străluceau și în limpezimile lor era cerul prins în idealitatea sa și lumea ca dar, ca mirifică speranță. Se desprinsese treaptă cu treaptă de pământ, de preocupările cotidiene ale tinerilor de-o seamă cu ea și se dedica în întregime bucuriei pe care o avea tot timpul în inimă.

Se întâmpla în felul următor, îi povestise și părintelui R.. Mai înainte de a se

trezi dimineța, ceva ca un fior cald se strecura în inimă și începea să se roage lui Hristos fără cuvinte, ca și când inima ei ar fi plâns de dorul Cuiva nespus de drag, apoi deschidea ochii și știa că oriunde s-ar duce și orice ar face nu e singură, ci alături de El, Cel ce o înconjura cu iubirea Lui nepieritoare. Apoi, la școală, se concentra la lecții și dădea răspunsuri agere cu gura și cu mintea, în timp ce inima nu mai era a ei, căci Hristos deplin trăia în ea, dându-i ochilor și feței o luminare de care ei, colegii, rămâneau uimiți. Nu plutea, era printre ei, gândurile întregi, răspunsurile compacte, argumentele logice și pertinente, și totuși în gândul lor nu se putea cuprinde trăirea ei. Vorbeau cu ea, o consultau pentru o lămurire, pentru un sfat, iar ea accepta și prezența ei se răsfrângea în atmosfera clasei, dar ea era mai mult decât prezența aceea, era plină de o înțelegere pe care ei nu o aveau.

Acasă își făcea temele, făcea ordine, cumpărături, purtând în sine taina acelei mari iubiri. Citea mult, iar lectura ei era întreruptă de momente în care în inima ei se cuprindea fiecare suflet și nume în parte și o frumusețe cerească se revărsa printre lucruri, printre oamenii acelei lumi care era cu totul transfigurată, plină de Adevăr

și lumină. Seara își făcea rugăciunea cu lacrimi de recunoștință pentru toate darurile primite. Nimic nu-i lipsea. Avându-L pe Hristos, exista cu adevărat.

– Oamenii sunt însetați de a fi, îi spusese părintele R. atunci când venise să se spovedească în prima săptămână din post. Lipsa Vieții din ei le cauzează nemulțumire, îndărătnicie și asemenea unui cub ei nu vor să se rostogolească atunci când darurile dumnezeiești îi îndeamnă la recunoștință. Oricât am avea, dacă nu suntem, nu ne putem exprima ca ființe înaintea Creatorului. Îmbufnarea e rodul unei absențe, iar absența se poate evalua după sporul cu care clădim în exterior. Dobândirile lăuntrice umplu ființa, o asumă, iar iubirea și recunoștința sunt semnele prin care cunoaștem că Hristos găsește în noi Calea pe care să pună pașii Săi, pământul în care să se întipărească urmele Sale. Beta, iubirea lui Hristos îți este aproape, atât de aproape, încât nu se poate spune. Aceasta este fericirea pe care n-o cunosc mulți, o fericire care începe de aici, de pe pământ. Nu înțelegem creștinismul, Ortodoxia, dacă vom crede că trebuie să așteptăm viața cealaltă pentru a fi fericiți. Fericirea este atât de aproape de noi, așa cum se întâmplă cu tine, dar mulți o confundă, o definesc prost,

incompetent. Tu ai fericirea. Păstrează-o și dă-o și altora, cheamă-i la Hristos prin fericirea ta, arată-le că nu este nimic abstract, că nu e doar un simplu cuvânt, ci o prezență tainică, o realitate care ne trăiește și pe care trăind-o cuprindem întreaga lume în noi, fiindcă Îl avem pe Hristos, Cel ce Și-a asumat umanitatea noastră. Nu trebuie să convingi pe nimeni prin cuvinte despre fericire. E de ajuns că trăiești fericirea. Ah! Beta! Dacă ai ști cât de mult mă bucur că există și că fericirea ta în Hristos își face loc în lumea asta înstrăinată de fericire! Ce mult mă bucur că numai privindu-te și avându-te alături oamenii, colegii, părinții tăi au un model pe care unii, în nesocotința lor, îl cred a fi utopic, deșăntat! Fericirea ta este o minune, încă o minune pe care Dumnezeu a dăruit-o lumii noastre!

Beta trăia fericită și ca ea erau și alți tineri pe care nu-i cunoștea, dar fericirea lor se răspândea și ajuta fără cuvinte pe cei mulți și nefericiți. Fericirea Elisabetei nu avusese nevoie de o speranță din exterior pentru a se înfiripa în inima ei. Era așa cum spusese părintele R., că nu-i cătuși de puțin necesar să aștepte schimbarea unor decoruri politice pentru ca omenirea să capete fericirea. Era vorba de un război

nevăzut, de o păzire a ființei depline de la început, fără micșorările pe care păcatele le pot aduce, fără scăderi, întoarceri, devi-eri. Păcatul ratează, iar fericirea ține de dobândirea lui Hristos pe care Îl poți pierde căzând din deplinătate în fragmentar. „E atâta fericire în această lume, gândi ea, plecând în vinerea aceea din a treia săptămână de post spre casă, încât sunt copleșită de mulțumirea pe care trebuie să Ți-o aduc Ție, Hristoase, cu fiecare clipă a vieții mele, cu fiecare răsufare a pieptului meu. E prea mult pentru mine, Doamne! Din fericirea aceasta smulge câteva clipe și umple cu ele viața tinerilor care nu Te-au cunoscut pe Tine, Fericirea cea nesfârșită!”

Capitolul 10

Frământările tovarășului ofițer Z. într-o frumoasă zi de primăvară. „Internarea” fiului Maxim.

Era luni, după Duminica Sfintei Cruci, și tovarășul ofițer Z. simțea în spate, exact acolo, o povară grea, un bolovan care-l înconvoia. Venise la serviciu ca de obicei, dis-de-dimineată, venise pentru că el se obișnuise acolo și serviciul era familia lui, casa lui. Vorbea cu soția, își răsfața copiii, dar scurt, fiindcă o astfel de meserie cerea o dedicare totală a timpului tău partidului și conducătorului drag din fruntea republicii. Visase toată viața la asemenea cinste, iar cinstea nu întârziase să i se ofere prin dobândirea rapidă a gradelor, prin respectul pe care-l impunea printre subalterni și deținuți, prin informațiile atât de prețioase pe care le obținea, doar el știa cu ce preț, și pe care le aducea ca jertfă pe altarul patriei. Partidul îl făcuse om, îl educase, îi plătise toate cheltuielile, îi dădea de mâncare, de îmbrăcat, îl luminase ca să priceapă că viața este atât de frumoasă când trădătorii sunt prinși și încarcerați, iar poporul tră-

iește fără frica unor elemente reacționare. Sensul vieții i se desfășura limpede înaintea ochilor și viziunea aceasta îl făcea să creadă că are o anumită înțelepciune pe care nu oricine o are, putea fi chiar ca un tată pentru cei mai tineri, pentru subordonați, chiar și pentru unii deținuți în capul cărora ar fi vrut să toarne direct din gândurile sale, ca și pe ei să-i înțeleptească, adică să-i scutească de astfel de neînțelegeri dăunătoare pentru ei, pentru familiile lor și, bineînțeles, pentru partid.

O zi frumoasă se anunța de dimineață. Soarele răsărise și umplea străzile cu lumina sa, iar aerul era cald, plin de speranță. Pretutindeni în jur se vedeau blocuri ridicate cu elan muncitoresc și printre ele tramvaiele circulau cu o anumită regularitate, pline de elevi care se duceau la școală. De la fereastra biroului său, Z. nu putea vedea toate acestea, fiindcă fereastra dădea într-o curte interioară întunecată din cauza zidurilor înalte care o flancau, însă cu ochii minții putea vedea orice, și faleza plină de soare, și băncuțele pe care bătrânii se opreau dimineața și admirau jocurile valurilor, pescărușii, peștișorii sărind zglobiu din apă, vapoarele trecând sub diferite pavilioane, macaralele Șantierului Naval care se mișcau continuu, marcând frumu-

sețea procesului muncii, portul cu toate șalupele, bărcuțele, vapoarele și bacurile sale. Era frumos! Era atât de frumos! Și de ce atunci? De ce trebuia să existe ceva întotdeauna care să strice această armonie, care să surpe minunata alcătuire a gândului său, a vederii aceleia interioare care se întruchipase pe o circumvoluțiune a creierului său? De ce?

Rică Venturiano. Ce nume! Se putea jura că a mai auzit undeva de el, în alte împrejurări, chiar dacă și alte împrejurări tot serviciu se numesc, dar nu putea să-și dea seama unde, iar asta îl chinuia peste măsură. Nu era chinul cel mai mare. Acest Rică Venturiano îi stricase toată sărbătoarea sufletului său de slujitor al partidului. Ar fi vrut să dobândească iarăși voioșia de odinioară, firescul derulării activităților de prindere a unui astfel de dușman, dar interveniseră schimbări la nivel înalt care îi afectau chiar, nu greșea spunând asta, sensul vieții pe care, iată, nu-l mai vedea, într-atât se tulburase oglinda lăuntrică. Ce avea să fie? Nu știa. Ceea ce știa era că această suferință pe care o purta în inima sa de apărător dârz al drepturilor cetățeanului român țâșnea odată cu imaginea acestui Rică Venturiano, formând un tot, un unic fir pe care dacă îl urma ajungea la

a descoperi că recâștigarea vieții lui minunate pe care o avusese până în momentul în care popa venise în oraș depindea în mare măsură de soluționarea problemei. Era simplu calculul său. Dacă popa dispărea, dispărea și suferința sa, iar armonia avea să-i cuprindă iarăși sufletul. Adică, vorba vine sufletul, că suflet nu există, dar nu știa cum să numească toate acele gânduri ale sale, stările, emoțiile. Prostii! – spuse enervat și mutându-și ochii de la zidul inaccesibil către dosarul de pe biroul său. Mexicanul nu dăduse pe la el de câteva zile. Ce naiba făcea? I s-a făcut de bu-lău?

Mexicanul era Maxim. Fiul Maxim. De câteva zile acesta derulase înainte și-napoi filmul spovedaniei sale și carnea pe el se înfiora de fiecare dată. Găsise o informație care valora cât pământul întreg, cât lumea, cât sufletul. Asta era! Își găsise inima, sufletul și pe Hristos locuind acolo. Așa că nu făcea toată ziua decât să bată la ușă și să vadă dacă nu cumva i s-a părut, dacă n-a fost vis, impresie falsă. Făcea verificări. Ca la securitate. Și Hristos era de fiecare dată acolo, în inima sa. Nu era minciună. Era Adevăr. O! Cât Adevăr!

Nu mai dăduse pe la biroul tovarășului Z. de atunci și nu știuse ce să facă până

atunci, până în dimineața aceea de luni. Acum știa. Duminică se împărtășise cu Trupul și Sângele lui Hristos și avea o pace în inimă care îl făcea să nu mai se îngrijeze chiar deloc de țipetele pe care le va auzi din gura lui Z. și de consecințele pe care le poate atrage gestul său. Mergea agale pe strada Republicii și se uita în rondourile cu flori care păreau chiar vesele și săltărețe la briza ușoară de primăvară care îi mângâia și lui fruntea și-i înfoia părul. Trecu de Crama Veche, apoi de cofetăria Venus, ale cărei vitrine sclipeau de curate ce erau, de aprozar și, când ajunse în dreptul Casei de Modă, coti la dreapta și intră pe Golești, de unde imediat se vedeau treptele, erau treisprezece, pe care le urcase de atâtea ori. Le urcă și de data aceasta și pătrunse în clădire, urcă la etaj și ciocăni ușor la ușa biroului. Intră imediat ce auzi vocea cunoscută, îl văzu pe Z. privind pierdut prin fereastră spre zidul cenușiu, care închidea brusc orice perspectivă, luă poziție de drepti și salută voios.

– Să trăiți, tovarășe căpitan!

– Pe unde ai umblat, pacoste, atâta vreme? Voiai s-o sun pe nevastă-ta ca să dau de tine?

– Nu, tovarășe căpitan! Vă pot explica și-o să înțelegeți și dumneavoastră motivul!

– Ia să vedem dacă ghicesc! L-ai urmărit pe dracul de popă și ai găsit ceea ce nici eu nu visam să găsești! E așa?

– Cam așa e! De unde știți?

– Păi, bă, Mexicane, lepră ce ești, zise Z., bătându-l prietenește pe umăr și aprinzându-și o țigară, nu mai știi și tu că ai un șef și că te așteaptă?

Maxim îi văzu trăsăturile feței destinse, aproape că râdea, savurând Kentul acela lung și scuipând fumul în rotocoale ce ajungeau până la el. Z. era în formă, îl bucura sincer venirea lui intempestivă.

– Ba știu.

– Dar nu știi că și șeful e gelos ca o nevastă! Învață, Mexicane, că-ți prinde bine în viață! Pe șef trebuie să-l dădăcești, să-l alinți și, în primul rând, să-l anunți că nu vii la raport. Ia spune ce ai găsit ca să vedem dacă a meritat sau nu să te înjur de toți dumnezeii!

– Am fost la spovedanie, așa cum mi-ați spus!

– Bravo! De câte ori te-ai spovedit, Mexicane, de când ești în serviciul ăsta? – întrebă Z. din cale-afară de binedispus. Cred că ai putea să faci cu succes un docto-

rat pe tema aceasta. Ești cel mai bine pregătit și cel mai experimentat om din toată securitatea pe județ.

– Tovarășe căpitan, aș vrea să vă spun un lucru pe care trebuie să vi-l spun, ca să lămuresc odată problema. Toți preoții la care am fost erau diferiți de acesta...

– Te cred și eu. Țsta-i șarpe cu clopoței. Nici nu știi de unde să-l apuci că te mușcă.

– Este diferit de ceilalți în sensul că pe ceilalți i-am spovedit eu, în timp ce acum preotul acesta m-a spovedit pe mine.

Z. Începu să râdă în hohote înalte și în gâtlejul lui se iscă un acces de tuse care se amestecă cu răs și horcăială că Maxim se sperie și începu să-i toarne pe spinare câțiva pumni.

– Ho, panaramă, că mai tare m-ai sufocat! Popa tău e subiect de comedie, una dintre cele mai bune. Uite, vezi, ai rămas și cu simțul umorului, tu care ești atât de sec.

– Am intrat sub patrafir și am vorbit de partid, de plecarea în afară, de nemulțumirile mele...

– Mda, strategia ta... Și?

– Și mi-a vorbit de libertate!

– Ți-am zis că ăsta vrea moartea partidului? Dușmanul poporului stă în centrul orașului și partidul... Partidul trebuie să

știe... Eu însumi vreau să mă ocup de treaba asta.

– Nu avea nimic cu partidul!

– Cum nu avea nimic? Bă, tu ești bătut în sfeclă? Cum n-avea nimic cu partidul?

– Exact cum v-am spus. Libertatea, așa cum o înțelege el, se referă la cu totul altceva.

– La ce adică? Fuga peste granițe, pașaport fals, ajutor din afară?

– Nu. Un ajutor mult mai mare...

– Americanii!

– Dumnezeu! El vede libertatea ca pe o asumare din partea noastră a suferinței. Și nu poți gândi suferința în afara Celui care a suferit pentru noi, pentru mântuirea noastră. Hristos, Fiul lui Dumnezeu, este libertatea fiecărui om. Cel ce crede și își poartă crucea, propria cruce, privind spre exemplul dumnezeiesc, va fi mai liber decât poate partidul s-o înțeleagă.

– Te-ai tâmpit, jigodie! Uită-te ce blestemății scoți din tomberon. Iftimescule! – răcni brusc Z., ca scos din minți. Iftimescule! Vino dracului odată, că te-mpușc!

Iftimescu se înființă instantaneu, ca și cum de mult ar fi așteptat să fie chemat.

– Bă, Mexican debil, spuse Z. cu sentimentul că nimic nu-i adevărat, că Mexi-

canu' doar a avut o deraiere, dar se poate remedia, nimic nu-i încă pierdut.

Iftimescu se fâstâci nervos. Șefu' trecuse într-o fracțiune de secundă de la o extremă la alta. Era atât de calm, încât i se păru că-l aude pe bunicul său atunci când îl alina cu poveștile copilăriei. Ce lucru drăcesc mai poate fi și ăsta? Se uită la Mexican și i se păru că are un chip nou, plin de lumină. Se temu o clipă să nu fi înnebunit cu toții. Cum să fie posibil să se uite la Mexican și să nu înțeleagă dacă e cu adevărat Mexicanu' sau nu? Probabil și șefu' era nedumerit din aceeași cauză. Simți nevoia să-i comunice șefului impresiile sale, dar Z. începu să vorbească.

– Te-am crescut ca pe un copil, te-am învățat să te descurci în jungla asta a bandiților de tot felul, mai ales a ăstora care vorbesc de Adevăr. Nu înțeleg (aici Z. râse scurt, cu umerii obrajilor nervos încordați), chiar nu știu cum s-a ajuns la un astfel de rezultat. Mă înșel, spune-mi că mă înșel, Mexicane, spune-mi dracului că mă înșel și sunt gata să te iau în brațe și să-ți accept gluma. Recunosc că ești al naibii de pus pe șotii. Îmi place că glumești cu mine, că m-ai ales tocmai pe mine să-mi spui poanta cu libertatea, cu Hristos, cu toate celelalte.

– Tovarășu' căpitan, eu...

– Stai mă, băiatule, încearcă să respiri. E simplu... Atât de mult m-am chinuit cu tine, încât acum, în momentul ăsta, pot să jur că știu și ce vrei să-mi spui. Nu spune încă, nu.

Iftimescu trăia din ce în ce mai precis impresia de paranormal. Auzindu-l pe șefu' vorbind așa, i se înmuiaseră toate oasele, lui, care era o matahală de om. Ori Mexicanu' venise cu niscaiva radiații?!

– Nu ți-am oferit eu tot ceea ce aveai nevoie? Ți-a lipsit ceva, Mexicane, și eu n-am știut? Spune! (tonul era excesiv de blând).

– Mi-ați oferit o lume schilodită de libertate și Adevăr, o lume căreia îi este ascuns tocmai principiul vieții: Hristos. Pe Acesta Îl mărturisesc acum, eu, cel care i-am schilodit pe mulți arătându-le aceeași lume pe care am învățat-o aici, pe care am primit-o din mâinile dumneavoastră. Știu că e târziu, dar cu toată inima mea Îl arăt pe Hristos, pentru ca și dumneavoastră să-L cunoașteți.

– Ia-l pe nebun și du-l direct la doctorul Băleanu și internează-l pe termen nelimitat! Un astfel de paranoic nu mai trebuie lăsat în libertate nici măcar o clipă. Partidul i-a dat libertatea, iar el n-o înțele-

ge. Ai să vezi tu Dumnezeu și cruce, tu-ți paștele mă-tii de bandit nebun! Ia-l, Iftimescule, și du-l acolo la sfințișori!

Maxim se uită liniștit la Z., apoi la Iftimescu care, dintr-odată, nu-l mai recunosc și-l ținea strâns ca să nu scape, deși el nu făcea nicio mișcare și nici măcar nu avea intenția de a se împotrivi ordinului lui Z.. Ieși din birou, apoi Iftimescu îl aruncă într-un subsol infect, unde așteptă câteva ore în șir fără să audă niciun pas, niciun zăvor. Un bec slab îi arăta fața nevăzută a securității. Brusc se luminează. Aici poate au fost aduși mulți dintre cei pe care el îi „spovedise”, mulți dintre „clienții” lui, mulți care nu făcuseră decât să-și exprime sincer nemulțumirile față de un regim care strângea din ce în ce mai mult funia la par, sugrumând umanitatea din fiecare. Începu să plângă cu căință pentru faptele sale, pentru fiecare cuvânt scris, pentru semnături, pentru înregistrări, pentru toată activitatea sa de trădător al conștiinței proprii, de dușman al propriei libertăți.

El nu trăise niciodată liber în toată această perioadă. Abia acum făcuse primii pași spre libertate, iar aceasta era crucea pe care trebuia s-o ducă pentru a-și răscumpăra greșelile. Cum se poate să durezi ceva în tine însuși fără să suferi? Dar sufe-

rința îi era atât de dulce, atât de despovă-
rătoare, încât Îi mulțumea neîncetat lui
Hristos. Era liber!

Capitolul 11

Catehezele Postului Mare. Adevăratul ideal al umanității, îndumnezeirea, raportat la sumedenia de idealuri desfigurate de egoism.

În vinerea aceea, părintele R. vorbi despre dobândirea Sfântului Duh. Biserica se umpluse de dinaintea începerii acatistului și toți așteptau fremătând cuvintele lui, pâinea și apa sufletelor lor. Termină acatistul, citi pomelnicele, apoi, după ecfonis, rămase pe solee și străbătu cu privirea în mulțimea aceea de dinaintea lui. O vedea pe Nina stând într-un colțișor din dreapta lui cu cei doi băieței, pe Beta, mai în spate și ținându-și privirea în jos, pe tinerii care, cu iubirea lui Hristos, se întorseseră cu fața spre Sfânta și Adevărata Biserică, lepădând învățătura eretică a martorilor lui Iehova, pe tinerii Sandu și Ioana Predescu, pe care-i cununase chiar cu puțin înaintea postului, povățuindu-i cu mult folos în viața de familie, pe elevii din liceele orașului pentru care se ruga să-i păstreze Dumnezeu curați și trezvitori, pe studenții care veniseră cu bagaje cu tot direct

de la gară, fiindcă nu se înduraseră să rămână în București sfârșitul acela de săptămână și plecaseră de la ultimele cursuri pentru a prinde personalul de 11.30. Ce așteptau toate acele suflete de la el? Cum se petrecea totul fără ca el să cuprindă totul? Era o taină. Dumnezeu îi împărtășea pe toți din darurile milei Sale și el, robul Său, venea smerit în bisericuța parohiei și slujea cu viața sa, cu tot ce avea el mai curat, cu inima lui plânsă de dragostea pentru cele sfinte și pentru copiii aceia care se hrăneau cu sfințenia ce se lucra prin el. Despre sfințenie trebuia să le vorbească. Lumea urca treptele devenirii materiale, partidul urca treptele devenirii socialiste, iar Biserica urca treptele devenirii în Duhul Sfânt.

– Idealul omenirii a variat de-a lungul timpului. Omul a vrut să fie bun, să fie frumos, să fie puternic, așa cum s-a întâmplat în Antichitate. Kalokagathon. Renașterea a vrut un *uomo universale*, reactualizând interesul pentru ceea ce anticii numeau ideal de frumusețe și bunătate. Omul renascentist s-a revoltat teribil împotriva Bisericilor occidentale, simțind că acestea au ceva fals și nu pot nimic, nu pot tămădui inimi, fiind simple instituții pământești. Dar idealul renascentiștilor s-a

limitat la observație și ei, oamenii, au devenit propriii lor dumnezei. Pe rând, revoluția franceză și alte revoluții s-au străduit să meargă pe acest drum și idealul lor a fost o nesfârșită și ostenitoare învârtire în jurul propriului sine. De aceea, mulți dintre marii oameni de știință, cunoscuți creatori și cărturari, au ajuns să se debilizeze, să capete stări depresive, nevrotice, au înnebunit de-a dreptul, fiindcă omul are nevoie de Dumnezeu, de ieșire din sine, din universul închis al sinelui. Nu poți să te concentrezi toată viața asupra propriului tău ombilic, fiindcă te asfixiezi. Setea omului de absolut indică un alt drum, nu circuitul închis al gândului său. Supapele de presiune sunt porți de ieșire din imanent și, dacă ele nu sunt deschise, omul intră în moarte încă din viață. Orice proiect grandios la suprafață nu înseamnă nimic fără un suport interior pe măsură și e mai probabil că omul, simțind pustietatea lăuntrică, a încercat să o mascheze, construind obsesiv pe pământ, edificând, avântându-se în iluzia că înălțimea se poate dobândi și astfel. Nimic din toate acestea nu aduc mulțumirea sufletească. Treptele pe care le inventează omenirea sunt iluzii ale urcării, așa cum, în povestirea aceea a baronului Münchhausen, vânătorul a îndrăz-

nit să creadă că se poate salva singur din mlaștina în care se tot afunda, trăgându-se de păr. În povestire a reușit, iar noi am râs. În realitate știm că e imposibil și totuși astăzi avem imaginea aceasta dramatică a unei umanități care consideră că se poate salva și fără Dumnezeu.

Treptele pe care le propune Biserica sunt pe harta cu care orice creștin ortodox ar trebui să plece la război. Războiul nevăzut. Sfântul Ioan Scărarul ne învață că primul lucru pe care trebuie să-l facem pentru a putea urca este să ne desprindem de lume și de lucrurile ei. Ce ciudat, nu? Trăim în lume și nu acceptăm criteriile ei. Trăim în lume și urmăm o cale care nu-i a lumii. Suntem nebuni. Și așa e un creștin adevărat considerat de lume. Căci lumea nu iubește ce nu-i al său. Ce facem atunci? Într-un fel murim, ca să nu murim. Murim pentru lume, ca să urmăm Calea care este Hristos. Ne asumăm această schimbare, această naștere de-a doua? Ea se face cu jertfă, deoarece consensul general polarizează conștiințele și te obligă, te face să te rușinezi de propria ta decizie, de propria ta nebunie. Să nu ne facem iluzii că s-ar câștiga ceva important fără jertfă. Idealul creștinului ortodox este acela de a se sfinți, de a dobândi Duhul Sfânt, dar sfințirea e

un drum, o trecere prin împărăția Scorpiei și a Gheonoaiei, cum a trebuit să întâmpine Făt-Frumos pentru a ajunge la Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte. Lepădările noastre de lume sunt treptele urcușului spre sfințenie și, cu cât ne lepădăm de lume și de voința noastră, cea a patimilor, cu atât Îl primim pe Hristos.

Văd în voi disponibilitate la jertfă pentru Hristos și mă bucur. S-a născut o generație care poate să primenească lumea, care are nevoie de o lume înnoită în har, în Adevăr, în iubire. Mă uit la voi și nădejdea mea e neclintită. Voi sunteți Biserica luptătoare! Mă bucur că sunteți, mă bucur că stau alături de voi, mă bucur că întru Cuvânt ne-am întâlnit așa cum n-am fi putut niciodată să ne întâlnim. Dar bucuria cea mai mare este evlavia pe care o aveți față de ce e sfânt, față de Hristos, a Căruia icoană să devină ființa voastră întreagă. Evlavia este una din treptele înalte ale dobândirii Duhului Sfânt.

La sfârșitul cuvântării se îmbrățișară unii pe alții, așa cum părintele R. îi învățase să facă înainte de a se împărtăși cu Trupul și Sângele Domnului Iisus Hristos. Se făcuseră cercuri în care unii dintre ei organizau rugăciunile ce trebuiau făcute de către fiecare acasă, pentru ca din fiecare păr-

ticică să se alcătuiască întregul acela minunat pe care Îl închinau Viului Dumnezeu. Lucrul acesta, părintele R. îl cunoștea din povestirile celor care suferiseră până în '64 grele pătimiri. Psaltirea lui David era împărțită în douăzeci de catisme și fiecareia îi era repartizată câte una la începutul postului. Acum catismele erau iarăși împărțite pentru că numărul tinerilor crescuse și fiecare își dorea să intre în comunitatea aceea de rugăciune. De luni până vineri se știa că ora 21.00 este ora la care ei, tinerii, trebuie să se roage împreună, fiecare acasă și totuși fiecare împreună cu ceilalți. Un alt canon pentru postul acela era Paraclisul Maicii Domnului, pe care tinerii îl găseau la sfârșitul Psaltirii. Lanțul de rugăciune îi ținea vii și trezvitori, îi aduna pe toți laolaltă.

Deodată se făcu liniște în bisericuță și părintele R. apăru din altar și, privind îndelung în toate colțurile, spuse:

– Copiii mei iubiți! Aș vrea să vă rog să ajutați pe cineva cu rugăciunea pe care o faceți. E în mare primejdie și jertfa pomenirii numelui său nu-i va fi indiferentă Bunului Dumnezeu. Pomeniți-l pe robul lui Dumnezeu, Maxim.

Cu acestea părintele intră iarăși în altar și după un timp bisericuța se goli. Beta

plecă și ea spre Bariera Călărașilor pe jos, spunând tot timpul în gând: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-l pe robul Tău, Maxim!” Nina cu cei doi băieței îl așteptară pe părintele R., care ieși curând și cu toții se grăbiră spre casă. Era trecut de opt seara și la nouă începeau rugăciunea.

Capitolul 12

Prețul obținerii burselor de studii în Occident. Profilul informatorului complexat.

Protoiereul Haritonovici era plecat de ceva timp în afară cu o bursă de studii. Mai fusese plecat. Era tânăr, promitea mult, avea vocație de conducător și episcopul îl trimisese să cerceteze mai mult, să aibă o bună pregătire teologică. Numai că protoiereul Haritonovici, sătul de convențiile vieții cenușii pe care o ducea în republică, se decisese să dea drumul soarelui să intre în viața sa și, astfel, putea fi văzut zilnic în acea perioadă pe țărmul italian al Mării Adriatice, la Lido di Venezia. Era frumos pe pământ, și putea fi chiar raiul, dacă nu l-ar fi vizitat din când în când gândul nebunesc că viața sa nu are niciun rost, că degeaba trăia, că degeaba este preot, că degeaba e totul. Încercase să-și explice această stare care, e adevărat, nu era permanentă, ci avea impulsurile și accelerările ei cu o ritmicitate pe care nu o putea controla, dar nu reușise până în acest moment. Investigase fiecare pas din viața pe care o dusesse, fiecare decizie, atitudine, semn, și

nimic nu i se părea nelalocul lui. Mai degrabă impresia îi venea dintr-o altă zonă, adică din faptul că i se fixase în cap ideea că ar exista un reper în funcție de care se face evaluarea interioară, iar acest reper nu îl putea modifica, pentru că nu stătea sub jurisdicția voinței sale. Îi scăpa. Îi era cumva exterior. Despre ce era vorba?

Un om liniștit, un om care încearcă să facă totul cât se poate de bine, fiecare treabă, fiecare ascultare, își poate pune întrebarea legitimă în legătură cu rațiunea acelei tensiuni interioare care îl consuma de ceva timp. De când, mai exact? De mult timp? Nu chiar. Era recentă tulburarea lui. Doi-trei ani, poate patru, dar nu mai mult. Scormonise prin amintirile sale, care erau foarte responsabil aranjate în sertarele memoriei, și nu dăduse peste nimic revelator. Soarele bătea dulce și el avea pălăria de paie pe ochi, întins cum stătea pe nisipul auriu al aceluia peisaj marin static. Sub pălăria aceea se construiau tot felul de itinerarii argumentative nemulțumitoare, care îl sleiau de-a dreptul și se hotărî să nu se mai gândească decât la mare. Dădu pălăria deoparte, înfruntă cu greu lumina soarelui, apoi se dedică în întregime contemplării apei nemișcate pe care o avea înaintea sa. Era frumos de privit toată acea imensitate.

Timpul se estompase. Cât va fi stat așa nu se știe.

Fu trezit din reverie de o minge care îl lovi drept în cap. Se retrase cu greu de pe întinsul mării, reveni în sine, se concentră un pic încruntat și văzu un băiețel uitându-se spre el și spre mingea care zăcea pe nisip. Îl bufni râsul, luă imediat mingea și o întinse băiețelului care, apucând jucăria, se topi printre ceilalți turiști. Protoiereul Haritonovici se uită după el până când băiețelul se pierdu cu totul în mulțimea de pe plajă. Se ridică și el, vru să se ducă spre mare să intre puțin în apă, dar zări în direcția pe care copilul dispăru-se un profil aproape cunoscut. Se uită mai atent, dar persoana era cu spatele și nu-l lămură îndeajuns. Se duse într-acolo, ajunse în dreptul ei, pășind parcă tot mai ezitant, și i se păru că este chiar el, părintele R.. Se fâstâci când acela îl fixă cu privirea și zise aproape fără să vrea: „Sărut-mâna, părinte!”, aplecându-se ca pentru binecuvântare. Persoana respectivă izbucni după un scurt moment în râs și bătându-l pe umăr plecă mai departe, vorbind într-un dialect italian de prin sud. Revenindu-și din uluire, plecă rușinat și în grabă spre locul unde-și avea preșul de plajă, prosopul și celelalte. Abia acolo, de-

rulă scena și își dădu seama cât de caraghios fusese. Ce să caute părintele R. aici? Și ce-i venise să spună el „Sărut-mâna” și să ceară blagoslovenie? Cine era acest R.? Un neica nimeni. I se făcuse deodată urât în inimă, înțelegând cât de tare se umilise în fața lui, chiar dacă nu fusese el. Chiar dacă. Nu făcuse prin gestul lui decât să confirme superioritatea lui R., superioritate morală și dracu’ mai știe ce fel. Izbucni într-un râs vânat și unii se întoarse-ră spre el, fiindcă era ceva nefiresc în hohotele lui.

Dar pe protoiereul Haritonovici nu-l mai interesau acele priviri. Avusese o revelație și în mintea sa un bec orbitor ca la interogatoriul de noapte al securității se aprinsese, făcându-l să creadă că se află singur pe o scenă luminată, în timp ce ceilalți sunt în spatele cortinei. El se afla în posesia adevărului, știa, aflase. Își luă preșul și restul, și plecă de pe plajă cu o grabă pe care nu o avusese niciodată. Acum înțelegea. Peste tot îl urmărea imaginea părintelui R., chiar și în somn. De când venise în oraș, se împlineau cinci ani, preotul acesta devenise o obsesie pentru el. Poate niciodată, cu siguranță, niciodată nu realizase mai clar ca acum că el îi furase pur și simplu perspectiva, perspectiva existențială.

Simțise adeseori, dar nu putuse să-și explice așa logic ca acum, cum părintele R. îl urmărea, îi fugărea cu prezența sa lumea, universul interior. Voia să trăiască cu ale sale, în tihna pe care o dobândise pe merit, și, iată, prezența părintelui R. în oraș îi supăra odihna, îi zădărnicea planurile. Mai mult decât atât, demnitatea lui, cuvintele lui, privirea aceea senină îi puneau la îndoială până și propria existență. Amintindu-și numai de părintele R. i se părea că nu există, că trăsăturile lui dispar încetul cu încetul și devine nimeni, iar asta era cumplit. Nimeni nu-l înțelegea. Nădușea, îl treceau fiori reci și gândurile i se congelau. În fața lui i se descoperea nimicnicia proprie, avatarurile lipsei de sens și ale trădării jurământului făcut în fața altarului. În suflet îi crescuse un urlet prelung de deznadejde, pe care nu putea să-l mai stăvilească, atât de năvalnic îl apucase. Singura posibilitate de a exorciza acest urlet o știa.

Capitolul 13

Terapia comunistă: uciderea lentă a conștiinței prin compromis (cazul doctorului Băleanu). Minunea din ospiciu.

Maxim fusese bătut în subsolul securității de doi indivizi pe care nu-i cunoștea. Intraseră la el și-l călcaseră în picioare, lăsându-l lac de sânge și fără cunoștință. Lucrul acesta s-a repetat în fiecare zi, nu mai avea orientare în timp, dar, la o anumită perioadă, cei doi dulăi ai securității își făceau apariția și începeau să-i toarne cu nemiluita în cap, în gură, în vintre, încât nu mai reușea să se mai trezească din starea de epuizare pe care o avea. Încerca să-și pună ordine în gânduri, să-și repete că el e Maxim, că aici se află în subsolul securității, dar tot mai vag își întipărea aceste date în minte. Era lovit sălbatic în cap, iar el căuta să și-l apere cu mâinile. Ultima dată veniseră cu două bulane cu care dăduseră un timp îndelungat în mâinile pe care și le ținea pe cap, în cap, în

piept, dând cu piciorul în el și întorcându-l pe toate părțile.

Apoi se termină cu vizita celor doi. Îl luară de sâmbătă și-l duseră la Spitalul de boli mintale, unde doctorul Băleanu, vestit în oraș, îi făcu o fișă fără să se uite la el. Știa unde trebuie să-l interneze. Spuse unei asistente ceva în șoaptă și pacientul Maxim, urmărit de Iftimescu, se târî pur și simplu pe jos, neputând să-și mai susțină propriul trup. Asistenta îl ajută să se ridice și cei doi dispărură pe holul care cotea la dreapta.

– Tovarășe doctor, zise Iftimescu, sper că știi ce ai de făcut cu nebunu'! Șefu' a zis că te ia dracu' dacă se întâmplă să mai scape ăsta vreodată de-aici! Ai înțeles? E un dușman redutabil al poporului și libertatea îl face diliu. Vindecă-l cât poți de repede, ca să fie bine pentru toată lumea!

Și Iftimescu plecă. Doctorul scrisese ceva într-un registru, apoi lăsă stiloul jos, se ridică de la birou și plecă la baie, unde își dădu cu apă rece pe față de câteva ori. Se uită în oglindă și se întrebă al cui era chipul acela străin de pe care șiroia apa. Nu putu să-și dea un răspuns clar. Un om care trata bolile nervoase ale oamenilor. Un om? Cum un om? De ce nu Băleanu Dumitru, medic psihiatru? Cine era Băleanu

Dumitru? Nu înțelegea. Știa că e numele său, însă numele vorbea despre o persoană distinsă, despre un om cu o funcție respectabilă în oraș, în timp ce el, ființa lui adevărată era sugrumată de acel nume. Numele îl târa ca pe un câine pe el, cel care avea gânduri frumoase, simțiri alese, o educație bună primită de acasă și apoi în școala urmată. Era un fel de satrap al orașului. Ce, parcă el nu știa că numele lui este asociat cu nebunia însăși? Așa spuneau oamenii: „Du-te la Băleanu și lasă-mă!”, iar „Băleanu” nu mai însemna un om, ci însemna ceva urât, ceva cât se poate de repugnant, de nedorit, starea degradantă a umanității.

Era în oraș de douăzeci și cinci de ani. Lucra ca medic și a văzut cum cu fiecare zi pe inima lui creștea o crustă care se îngroșa tot mai mult și se făcea tare ca un fel de carapace de țestoasă, pe care ar fi vrut să o spargă pentru că avea atât de limpede înaintea conștiința faptului că nu era ceea ce părea, ci era dincolo de carapace, sub materia îngroșată și dură prin prisma căreia era judecat și înțeles. Nu, era sigur de asta, el nu era înțeles. El era un suflet deosebit. Mama lui ar fi putut-o spune dacă mai trăia. El a crescut plin de respect pentru oameni, pentru societate, pentru umanitate.

Își dorise să scoată omul din mizeria bolilor care-i asaltau creierul și-i creau disfuncții severe și avea mult de muncă, se sacrifica muncind ore în plus, stând în spital ca într-un apartament propriu cu multe camere, ca într-o familie în care pacienții trebuiau să fie mereu sub atenția părintească cu care el îi înconjura. Asculta muzică clasică deseori până târziu în noapte, tot ca un reflex al educației primite în familie. Încerca să purifice umanitatea prin toate mijloacele, iar regimul îi înțelesese aptitudinile și entuziasmul, punându-i la dispoziție totul. Numai că uneori și partidul, prin organele sale abilitate, îi cerea câte un mic serviciu. Putea să refuze? Niciodată nu poți refuza pe cel care ți-a făcut mult bine. Datoria te obligă. Și voia să răsplătească nemăsurat, dar partidul nu cerea atâta. Partidul îți dădea tot și cerea puțin. Foarte puțin. Ce cerea?

Prima dată a primit un telefon prin care era anunțat că la spitalul său se află un pacient cu numele Sandu Stoenescu. Da, da, îl știa. Stoenescu era unul care strigase în gura mare în 1964 că biserica mare a Cuvioasei Parascheva va fi dinamitată și pe locul ei se vor construi blocuri. Era bolnav și nu prea. Discutase cu el. La sfârșitul discuției știa că omul era sănătos tun, dar pe

foaie trebuia să apară un alt diagnostic. Un diagnostic nu însemna mare lucru. Numai că diagnosticul acela făcuse ca el, Stoenescu, să nu mai aibă serviciu, să nu mai fie nicăieri angajat, iar cei șase copii îi mureau de foame acasă. Nevastă-sa, Vasilica, îl blestemase pe Băleanu să nu-l ia moartea înainte de a înnebuni. Venise nebuna la spital și, deși nu se arătase în fața ei, o auzise spunând asta cu o ciudă care-l făcu să îl furnice carnea pe mâini și pe picioare.

Dar asta trecuse așa cum aveau să treacă multe altele până în momentul acela când simți că s-a săturat și că vrea să fie el, să spună tuturor ceea ce gândește cu adevărat, adică să nu mai stea să se ascundă tot timpul, uitându-se în toate părțile, să nu mai aștepte cu frică să sune telefonul și o voce metalică de la capătul celălalt al firului să-i dea instrucțiuni despre cum să procedeze, ce diagnostic să pună, pe cine să trimită în secția celor cu manifestări violente de la subsol. Voia să fie stăpân pe meseria lui. Bine, nici partidul nu-l pisa cu dispoziții, dar simțea o apăsare de parcă o piatră uriașă ar sta deasupra capului său să cadă și nu cădea. Iminența aceea îl scoțea din minți.

Avea convingerea că mulți se vor minuna când vor afla de sufletul său cald care

s-a aflat totdeauna înăuntru fără să se arate. „Doctorul Băleanu nu-i ceea ce credeți, auzea voci în sine, doctorul este o persoană care întrece pe oricine din oraș în onestitate și mărinimie. Are un spirit apt pentru a cuprinde lumea în totalul ei, în sfera ei întregită, iar noi, cei care vedem doar partea, nu-l înțelegem. El vindecă umanitatea, nu omul concret. Vede plaga bolilor psihice care au pătruns cu o violență nemaipomenită, arătând parcă o epocă tot mai neurasenizată de realitatea socială, morală etc.

– E absurd! – strigă deodată doctorul Băleanu la chipul din oglindă. Partidul ar trebui să știe lucrul ăsta. O societate ținută așa, în frică și în continuă urmărire, nu se va însănătoși niciodată, ci se va scrânti mai tare. Libertatea... Unde e libertatea? Eu am nevoie de libertate și ei îmi trimit oameni pe care să-i bag la specială?

Revolta doctorului Băleanu era tot mai mare, însă oricât de mult lovea în carapacea inimii nu reușea s-o spargă. Ce poveste ciudată! De ce să nu spună ceea ce credea el, fiindcă tocmai în asta consta sufletul, în a pune diagnosticele corecte celor pe care securitatea îi trimitea aici la el? Dar nu putea. Nu putea ajunge la sufletul său. Avusesse tot timpul senzația că oricând vrea își poate recăpăta libertatea. Ce cuvânt!

„Li-ber-ta-te”. Deschise gura în fața oglinzii, făcu puțină gimnastică cu limba și silabisii iar: „Li-ber-ta-te”. De când nu mai spusese cuvântul îl uitase. I se părea că se deformează în gura lui. El nu era liber. Încerca să fie liber și nu putea. Sufletul său frumos stătea în continuare ascuns în spațele carapacei. Avea o familie frumoasă. Pentru ei își putea jertfi libertatea, pentru ei întreținuse carapacea. Sau pentru sine?

Se șterse cu prosopul și se duse la birou, unde îi dispărură ca prin farmec aceste întrebări. Se apucă de lucru și stătu până târziu, clasificând comportamentele imprevizibile ale bolnavilor săi. Avu o noapte zbuciumată în care visă că din capul său crescuse o turlă mare de biserică și turla semăna cu cea a bisericii care partidul dăduse ordin să fie dărâmată pe motivul sistematizării orașului. Iar Stoenescu, într-o macara, supraveghea turla care amenința să cadă din capul său. Pătimise tot timpul de frică să nu se dărâme și să nu cadă laolaltă cu capul său, fiindcă așa simțise, că dacă turla din capul său se prăbușea, nici el nu i-ar fi supraviețuit. Pătimise tot timpul de frică să nu se dărâme și ar fi vrut să se roage, dar n-avea cui. Cui să te rogi atunci când sus e doar partidul?

Se trezi lac de sudoare, făcu o baie fierbinte, apoi se bărbieri atent, se îmbrăcă, își luă diplomatul și ieși pe ușa apartamentului pe care partidul i-l făcuse cadou cu mulți ani în urmă. Ajuns la spital, își luă halatul și porni ca din pușcă spre subsol, acolo unde se afla speciala. Pacienții erau din cale-afară de tulburați și țipau, vorbeau rânjind, scoteau mugete și zgâriau mozaicul tocit de pe jos. Ce draci împielitați! – gândi doctorul.

– Ce faceți, copii? – îi întrebă, fără să se apropie de zăbrele. Ați fost cumiți în noaptea asta? Cine a fost cuminte, uite, îi dau o ciucalată!

– Eu am fost cuminte, tovarășe doctor. Eu am fost tăcut. N-am zis nimic. Broasca sărea pe lângă mine și eu n-am făcut niciun pas, așa cum mi-ați zis.

– Și n-a fost bine?

– Ba da! Numai că...

– Numai că ce?

– Să spună Doru, vițelu' ăsta, că el știe și nu spune.

– Nu spun, tovarășu', de ce să mă ia pe mine și să mă omoare?

– Cine să te omoare, măi Dorule?

– Cum cine, tovarășu'? Ce mai întrebați, doar știu toți. Au văzut toți. Eu nu spun!

– Măi, copii, voi n-ați fost cuminți. Nu-i așa?

– Tovarășu', eu am văzut numai picioarele și l-am apucat pe Iulian de mână și i-am arătat și lui. Erau multe. Dar știi și tu cum sunt picioarele, tovarășu'!

– Cum sunt, mă, Costele?

– Multe, tovarășu'! Eu pân-acum n-am mai văzut picioare așa multe.

– I-auzi! Și unde erau picioarele ălea multe? Ia spune!

– Las' că-ți spun acușa!

Costel se duse sub pat unde găsi o oală de noapte și începu să scuipe în ea de la diferite distanțe. Când nimerea era foarte fericit și își strângea pumnii ca și cum obținea un record pe care nu oricine îl poate atinge. Doctorul Băleanu își dădu seama că zadarnic mai așteaptă de la Costel ceva și se uită mai bine în salonul acela. Pacientul adus de Iftimescu cu o zi în urmă dormea pe pat și toți ceilalți treceau pe lângă el cu o anumită sfială, de parcă s-ar fi temut să nu-l trezească, să nu cumva să-l deranjeze. Doctorul se uită mirat minute în șir la scenă. Oricum, nimeni nu-l băga în seamă. Notă ceva apoi într-un carnet și plecă la cabinet. Sosise și asistenta care făcea schimbul unu și el îi ceru să i-l aducă pe pacientul Iulian Vizireanu în camera de

consultații de alături. Asistenta luă și pe cei doi paznici și Vizireanu fu adus în cabinet. Era neobișnuit de cuminte. Doctorul îl invită pe scaun.

– Cum ai dormit în noaptea asta, Iulian?

– Eu nu pot să dorm noaptea, eu dorm când pot și noaptea asta n-am dormit.

– Măi Iulian, tu nu ești ca nebunul ăla de Costel să vezi picioare multe. Ia spune, băiatul ăsta, Maxim, ăsta care a venit ieri, cum se comportă?

– Mi-a plăcut. Are ochii buni. Dar nu mi-au plăcut dracii. Dracii nu mi-au plăcut. Mi-a fost frică de ei când i-am văzut. Vă spun sincer.

– Despre ce draci e vorba, Iulian? – încercă doctorul să continue discuția, deși văzuse că n-are ce discuta nici cu ăsta.

– Despre dracii din noaptea asta care au venit mulți și stăteau la zăbrele, adică unde ai stat și tu, acolo. Costel mi-a arătat picioarele și după aia și-a pus mâna la ochi, dar eu m-am uitat și i-am văzut. Îți spun adevărul, pe cuvântul meu. Dacă erai acolo cu noi, îi vedeai și tu. Noi ne uitam la ei și ei la noi. La toți ne era frică.

– Și lui Maxim?

– Băiatul stătea acolo jos și se ruga la Doamne-Doamne. Are ochi buni.

– Și voi ce-ați făcut?

– Ne-am rugat și noi la Doamne-Doamne să nu ne bată dracii, că veniseră cu bâte și cu săbii. Noi nu eram înarmați, mi-am dat seama imediat. Ce puteam noi să facem? Nimic. Băiatu' stătea liniștit și dacă el stătea așa, nici mie nu mi-a mai fost frică.

– Ați țipat?

– De ce să țipăm?

– De frică.

– Nu. Că nu ne era frică. Stăteam cu băiatu'.

– Băiatu' ce făcea?

– Doamne-Doamne!

– Cât Doamne-Doamne?

– Mult Doamne-Doamne, până când dracii au fugit și nu s-au mai văzut picioarele. Au plecat pe ușă, pe unde vii tu. Am stat să văd dacă mai vin și n-au venit. Bine că l-ai adus pe băiat la noi!

Și nebunul întinse mâna cu sinceră recunoștință față de doctorul care rămăsese siderat. Întinse și el mâna și se simți zguduit cu putere. Îl trimise înapoi pe pacient și medită clipe în șir la treaba asta. Ce sminteli! Hotărî totuși să urmărească îndeaproape comportamentul diliilor ăloră și să vadă ce se întâmplă mai departe. Mirarea sa era justă. Orice pacient nou trimis la

specială era „botezat”. Toți săreau în capul lui și-l băteau, încât și dacă era sănătos o lua razna. Pentru prima dată acum se întâmpla altfel.

Capitolul 14

Catehezele Postului Mare. Despre pocăință. Perspectiva edificatoare a unei fabule.

În vinerea aceea, părintele R. vorbi despre cât de mult te poate înălța pocăința. Tot așa de mult ca și pe Cuvioasa Maria Egipteanca, sfânta care a trecut Iordanul pe deasupra apei, în văzul părintelui Zosima. Cuvioasă Maică Marie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi! Care noi? Noi, neamul românesc, cei ce știm să suferim atât de bine, încât mulți au interpretat echilibrul nostru drept fatalitate. Lipsa de reacție împotriva pericolului extern. Câtă liniște sufletească la român considerată prostie, nerozie și alte asemenea! Dar nimeni nu spune că pacea e sfântă. Când înăuntru e bucurie, poate să cadă și muntele în afară. Asta e chemarea noastră.

Sfânta Maria Egipteanca a primit deșertul ca pe un dar îndată ce a învins patimile. Fără luptă și fără biruința asupra patimilor ce ne rod sufletul nu vom putea niciodată să fim recunoscători lui Dumnezeu pentru ceea ce ne dă. Încă nu înțelegem – și cum am putea oare înțelege, îm-

pătimiți cum suntem? – că judecata e a lui Dumnezeu și că noi ne-am abătut de la chemarea noastră. Răul nu-i de capul lui în lume, iar dintr-un rău Dumnezeu scoate un bine. Care e binele? Privirea înăuntru. Educația de a privi numai dincolo de noi este greșită, generează handicapuri. Păcatul mutilează interioritatea și naște oameni care sunt numai trup.

Suferința arată nimicnicia trupului, subrezenia civilizației și a dobândirilor materiale de orice fel, acele comori pe care le pot fura furii și le pot roade carii, născând în om imboldul de a se verticaliza, privind spre Dumnezeu, spre Înviere. Civilizația e praf, Duhul Sfânt e veșnicie, iar noi avem suflet prin care putem dobândi Duhul.

– Cât timp a durat atacul patimilor? Tot pe-atât cât a trăit și ea în desfătările lumii, în păcat. Întoarcerea ei nu a fost scutită de suferință. De ce nu putem să înțelegem că suferind putem fi liberi? Când vom ajunge să înțelegem că Dumnezeu nu ne dă suferința ca povară, ci ne-o dă ca libertate? Vom căuta o lume exterioară liberă de constrângeri? Dobândind-o, nu vom face decât să ne punem singuri cătușele și să tragem toate zăvoarele celulelor și temnițelor nevăzute. De aceea cred în voi, în

cei ce vreți să vă îmbunătățiți lăuntric în smerenie, nu în palmaresul idealurilor egoiste. „Căutați Împărăția Cerurilor și toate celelalte vi se vor adăuga vouă!” (Mt. 6, 33). Voi mergeți pe drumul drept, dar sunteți puțini, descurajant de puțini.

– Dar avem Adevărul, părinte, se auzi chiar din apropiere o voce a unui tânăr pe care îl cunoștea. Mihail era numele lui și atitudinea lui dârză îl mișcă pe părintele R..

– Așa e, Mihaile. Adevărul vă va face liberi! Nici nu mai contează că sunteți puțini, atunci când știi că acesta este singurul drum, iar restul peisaj labirintic.

– Eu cred că îndrăzneala pe care o avem e mai mult decât orice, interveni și Robert-Alexandru, student în anul V la medicină.

– Numai să știți s-o orientați, zise părintele R..

– De aceea și suntem aici!

– Voi sunteți copii curajoși, Andreea. Vă admir pentru cuvintele care n-ascund prăpastia, ci sunt aprinse de har. Diavolul ar vrea să vă tăvălească pe toți de-a valma în noroiul păcatului și să stingă odată pentru totdeauna ființa acestui popor ortodox. Dar iată că din pocăința și pătimirile unora din generația părinților și a bunicilor voș-

tri, din rugăciunile lor s-a născut speranța. Dumnezeu nu a lăsat să se piardă aluatul cel bun și ați apărut atunci când puțini mai așteptau o astfel de minune. Voi sunteți liberi. Luptați pentru libertatea voastră! Iubiți frumos! Rugați-vă pentru ceilalți!

– Părinte, poți fi cu adevărat liber chiar și când moartea te-amenință? – întrebă Steliana, o liceeană la treapta a doua.

– Vă întreb pe voi: ce e moartea?

– Nu e dispariție definitivă, e o lege a omului care a păcătuit și care acum trebuie să suporte consecințele, răspunse Ovidiu.

– E așa cum spui. Moartea nu amenință nimic din ceea ce este viu în noi. Ea vine să încheie ceea ce e încheiat deja. Dacă noi suntem vii și Hristos e în noi, cum ar putea oare Hristos din noi să se teamă de o barieră pe care a sfărâmat-o? Moartea caută moartea din tine, din noi și o adaugă la sine.

– Dar frica?

– Ce-i cu ea?

– Frica de ce apare?

– Toporul și pădurea.

– Poftim?

– Fabula lui Alexandrescu cu tâlcul ei. Toporul nu are cu ce să taie dacă n-are coadă. La început el nu a avut coadă și copacul mai vârstnic le-a spus tuturor celor

mai tineri să stea liniștiți, fiindcă atât timp cât toporul nu are coadă el nu le va putea face niciun rău. De unde a făcut rost de coadă? Din interior. Libertatea noastră începe să scadă și să nu mai fie atunci când cedăm din interior. Nimic din afară nu ne poate distruge decât cu acordul venit de aici! Și părintele arată în dreptul inimii cu mâna pe piept. Atacurile vin din afară, dar dacă nu sunt trădători înăuntru, atunci ele devin derizorii. Frica apare atunci când inima am cedat-o patimilor. O astfel de concesie îl alungă pe Hristos și lasă casa pustie. Așa vine moartea, ca o frică. De fapt, frica aceasta este începutul morții. Moartea începe deja să-și delimiteze teritoriul în tine, să te cucerească. Poate Viața să se teamă de moarte?

– Nu. N-are cum, părinte. Dar Viața trebuie să fie deplină în noi, altfel frica pătrunde prin cotloanele sufletului.

– Viața este cu Hristos. Fără El nu suntem. Dar aș vrea să vă vorbesc de curaj, de dârzenie. Hristos asta face din noi. Oamenii dispuși la jertfă, nebuni care înfruntă moartea cu zâmbetul pe buze.

– Pare exagerat, părinte, zise Ioana. Să înfrunți moartea cu zâmbetul pe buze...

– Atunci mucenicii sunt niște exagerați, sfinții sunt nelalocul lor și faptele

creștinești sunt nefirești, nepotrivite cu timpul, cu locul, cu lumea. Hristos Însuși e Cel mai mare exagerat din istoria omenirii. El a urcat pe cruce din iubire pentru oameni, neavând păcatul, deși avea umanitatea noastră întreagă. Câtă nebunie, copii! Înțelegeți voi?

– Nu înțeleg dacă astăzi, când condițiile sociale sunt atât de diferite de cele din vremea mucenicilor, mai poate fi vorba de curaj, adică de astfel de curaj nebunesc.

– Curajul vine din iubire, iar iubirea există în inima despătimită. Hristos nu alege să stea într-un loc neprimenit și nici noi n-ar trebui să avem pretenția să-I cerem asta. Ei bine, Hristos Acesta a fost dintotdeauna scuipat, batjocorit, prigonit. Orice sistem ideologic a căutat să-L scoată din inima omului. De ce? Pentru că El venea cu libertatea și libertatea e o formă absolută de curaj. Scoțându-L din ecuație, ideologiile își puteau și își pot face menderile cu o omenire debusolată de așa pierdere. E simplu și totuși lumea nu pricepe. Crede că ar trebui o luptă exterioară. E fals!

– Revenim la fabula cu toporul și pădurea!

– Exact! Și ar mai trebui spus că cioabanul acela prost pe care mulți îl disprețu-

iesc e românul care are o liniște desăvârșită în fața morții. Ați văzut? I se spune că va muri, iar el își rânduiește toate, n-are ranchiună, e esențial pentru un creștin și pentru fericirea oricărui om, și pe deasupra îi cere mioarei năzdrăvane să le spună celor doi potențiali ucigași să-l îngroape, arătând prin asta că i-a și iertat. Ce vreți mai mult?

– Nu se poate mai mult curaj de-atât!

– exclamă Marian, un seralist care lucra la Combinatul chimic.

– Și finalul e deschis!

– Așa e! Poate că nici n-a murit!

– Dar, chiar dacă a murit, zise părintele R. blajin, e aici o încredere absolută că ceea ce vine în viața lui din mâna lui Dumnezeu vine. Gestul lui indică o ascultare și o îndeplinire totală a voii Celui Preaînalt.

– Eu am un gând, părinte. Vi-l spun acum, de față cu toți frații mei aceștia, ca să scap de el.

– Spune, Ștefane.

– Părinte, cred că eu nu am noblețea necesară pentru a mă jertfi. Eu sunt prea slab. Încerc să mă conving că nu-i așa, că pot pentru Hristos să mă jertfesc cumva, dar nu pot să înving gândul că voi fi într-o situație cumplită, așa cum ne-ați povestit dumneavoastră despre studenții care au

pătimit la Pitești, și mă îngrozesc că pot smulge de la mine orice, chiar și lepădarea de Hristos.

– Ștefane, ăsta-i un gând omenesc și tot ce-i omenesc duce la deznădejde. Nu te concentra pe acest gând! Luptă cu păcatul din răspuțeri, ca să nu te biruiască, și Dumnezeu îți va da ceea ce îți e de folos. Vremurile pe care le trăim sunt diferite de acelea, dar sunt mai grele. Și vor veni vremuri și mai neclare decât acum, pe măsură ce ascundem Lumina sub obroc. Slăbiciunile noastre puse înaintea lui Dumnezeu devin puteri. Cele ce sunt cu neputință la oameni sunt cu putință la Dumnezeu. Noi cerem să ne dea, după mila pe care o are, ceea ce avem trebuință. Jertfa înseamnă iubire și iubind jertfești în fiecare clipă prin renunțare la voia ta, pentru ca celălalt să simtă că alături de el e fratele său. Pentru acest popor, fiecare dintre noi ne putem jertfi prin lupta cu noi înșine, prin războiul nevăzut pe care-l avem zi de zi cu patimile. Aceasta e înțelegerea duhovnicească a jertfei. Nu teatru de revistă. Nici haiducie. Ci disponibilitate la lupta cu ființa ta nelimpezită, neunită pe deplin cu Hristos.

Așa se încheie acea seară de 14 aprilie. Zilele trecură parcă mai repede. Veni du-

minică și trecu și ea. Urma cât de curând să vină Floriile. În acel an, Floriile cădeau în aceeași zi cu Sfântul Gheorghe.

Capitolul 15

Penuria alimentelor ca strategie de control a partidului unic. Procedetul perfid al racolării.

Piața Săracă era un loc așa cum îi spusese și numele, cu puține tarabe și puțini vânzători, dar cu un flux mare de cumpărători, care, cel puțin la orele de vârf, dădea impresia unei opulențe. Nu era nici pe departe vorba de așa ceva. În oraș era multă sărăcie și sărăcia se vedea cel mai bine pe tarabele cu produse. Ce era mai ciudat era faptul că pe tarabă apăreau de multe ori cartoanele cu prețuri fără produse. Unde erau produsele? Și la ce mai afișau prețurile dacă produsele oricum nu erau de găsit acolo pe tarabă? Dar unde erau de găsit? La orice gostat te duceai, observai penuria asta de produse care îl făcea pe om să clatine din cap și să nu mai întrebe nimic. Muncitorii intrau și ieșeau la fel de repede, fără să cumpere nimic. Înțelegeau din privirea vânzătorului totul.

Regimul comunist făcuse posibil ca oamenii să se înțeleagă astfel, ca empatia să funcționeze la niveluri tot mai subtile,

fiindcă oamenii vedeau semne peste tot, adică înțelegeau o realitate după un semn. Priveau o vitrină, sesizau că magazinul e aprovizionat după ușa deschisă, întredeschisă sau închisă, intrau în librărie și poziția librarului putea să sugereze un pericol sau un timp de așteptare până când ceilalți cumpărători plecau și el putea scoate o carte care nu se găsea în vitrină și să o vândă după socoteli care erau acceptate fără multe târguieli. Se duceau la fabrică și o anumită lumină semnala prezența unui om al securității care le fusese trimis pe cap să supravegheze procesul de producție, pentru că țara în avântul ei economic nu avea nevoie de sabotori. Cine erau sabotorii? Ei, muncitorii.

Întotdeauna, îi învățase partidul, printre ei exista un element reacționar, care mai devreme sau mai târziu ieșea la iveală și atunci partidul îl pedepsea prin aceea că îl educa în închisoare, aducea instructori, politrucii care instruiau elementul și-l curățau de ideile, gândurile și sentimentele sale greșite și-i populau mintea cu noua învățătură, menită să aducă fericirea pe care el nu o înțelegea de la început, așa cum se întâmplă cu copiii. Nu poți să-i explici copilului că dacă nu mănâncă se prăpădește, ci îi dai pur și simplu și copilul crește și

ajunge să înțeleagă că mâncarea este folo-
sitoare. Așa și partidul, în bunătatea sa,
hrănea din învățăturile sale lumea și chiar
și pe acești reacționari, rămășițe ale bur-
ghezo-moșierimii de odinioară, fără să-i
osândească, ci dându-le posibilitatea să
treacă la o nouă etapă de înțelegere a vieții.
Doctrina socialistă era plină de adevăr și
ei, muncitorii patriei, trebuiau să știe. Par-
tidul deținea adevărul și tot ce se șușotea
pe la spate era minciună și detractorii par-
tidului se infiltraseră peste tot, de aceea și
urmărirea lor era necesară și trebuia efec-
tuată cu tehnologie de ultim moment. Fo-
tografii din închisorile comuniste relevau
faptul că acolo era o adevărată școală, o
școală în care se preda binele omenirii. Oa-
menii aveau nevoie de această școală și cei
care nu înțelegeau de bunăvoie erau aduși
pe linie dreaptă cu forța. Ca să faci un bine
unui om poți folosi orice mijloc. Poporul să
judece faptele! Și poporul judeca și găsea
că acestea sunt judecați drepte, le ovaționa
și le primea fără nicio reticență.

Ceea ce nu se potrivea, dar asta putea
fi trecută lesne cu vederea, era discrepanța
dintre realitatea economică a României
așa cum apărea ea în Scânteia și în alte
comunicate de la balcoane și viața plină de
lipsuri a poporului, care nu era deloc bună.

Adică poporul se bucura de partid, îl susținea, de ce să nu-l susțină, dar flămânzea, și asta îi producea o oarecare tristețe. Nostalgia se accentua când în ziare apăreau numerele acelea uluitoare, care povesteau despre fericirea lor, despre progresul pe care un popor tânăr și cu ambiție creatoare l-a atins pe drumul pe care s-a așternut ca o șansă unică dată proletariatului și țărânimii de către conducătorul mult iubit.

La ora 10.30 în Piața Săracă era multă vânzoleală. Oamenii căutau carne de miel, carne de oaie, carne. Se apropia Paștele și se gândeau deja ce vor pune pe masă. În vitrine erau expuse oase de toate felurile. Un ocol, două ocoluri, câte ocoluri poți face la o astfel de piață? Ar fi putut să se ducă în Piața Mare, dar nu era nimic diferit. Oasele trebuiau cumpărate. Dacă țara putea fi astfel ajutată, de ce nu? Un kilogram de oase cumpărat de fiecare dintre cei de aici din piață putea însemna un sprijin important, pe care partidul îl dobânda în stoparea capitalismului parșiv, care căuta să submineze economia unei patrii frumoase ca a noastră. Și era plăcut să știi lucrul ăsta. Adică te reconforta cunoașterea unor realități care altora le scăpa. Dar nu toți gândeau, din păcate, așa.

Bogdan Călin, pe care colegii din uzina Progresul îl strigau Bibi, se învârtea și el prin Piața Săracă. Venise de la schimbul trei, dormise câteva ore, puține, și acum privea la luciul stins al unui os din vitrină. Era a treia oară când se întorcea aici, fără să se fi hotărât să cumpere. Își imagina cum a stat pulpa pe osul acela și se felicita pentru formele pe care le dădea produsului. Pentru un asemenea picior cu carne pe el ar fi stat toată ziua la coadă. Da' ce să stai, dacă nu-i? Îi veni în minte partidul. Avusese o ședință în care el, muncitorul Bibi, fusese felicitat pentru acțiunile sale în cadrul grupei maestrului Piroșcă. Promise și o diplomă și mulți ochi ațintiți asupra sa și aplauze. Era un muncitor tânăr, abia împlinise treizeci de ani, și promițător. Trebuia să dea mai mult și mai mult. Partidul, vezi bine, se revanșa onorabil față de talentul tinerilor muncitori.

La strung făcuse și un tirbușon, pe care i-l dăduse chiar tovarășului conducător suprem când venise în vizită la uzină și dăduse mâna cu muncitorii. Tovarășul îl lăudase, se uitase în ochii lui și îi prezisese un viitor strălucit. Ce strălucire vedea el în umblarea asta a lui prin piață în căutarea unui pachet de carne? Nu, nu se revolta împotriva conducătorului, dar întreba, în-

treba și el așa cum întreabă omul care nu pricepe ceva. Un copil mic, nevastă-sa gravidă a doua oară, trebuia să duci ceva. Cu un os, ce dracu, nu te poți duce așa acasă! Îi veni să plângă, dar strânse din dinți până ce aceștia scrâșniră de parcă dădeau să se rupă. Se întoarse la vitrină, se uită în jur, oamenii cumpărau rapid și dispăreau afară unde îmbulzeala mai mare îți crea iluzia unor vânzări pe care de-abia așteptai să le vezi și tu măcar. Știa că nu-i așa. Se uită la vânzătoare și comandă scurt un kilogram de oase. Rapid, vânzătoarea îi întinse punga ca și cum avea pregătit deja kilogramul și el apucă mut de uimire punga și o vârî în traista de cârpă cu care venise la cumpărături. Ieși, se uită în dreapta alimentarei, unde era o cișmea și porni într-acolo. Se opri lângă un om înalt, care părea că se uită după ceva, simțind că trebuie să spună cuiva umilința pe care o simțea în clipa aceea, ducând kilogramul de oase în traistă.

– Lume multă și degeaba, zise mai mult ca pentru bărbatul acela înalt.

– Poate o primi mâine marfă, răspunse acela, pe un ton puțin iritat de intervenția neanunțată.

– O să primească pe dracu'! Parcă nu se știe că numai mahării au, iar noi munci-

torii, poporul ne alegem cu oasele de pe care ei au halit carnea. Fir-ar mama ei să fie, că m-am săturat de necazul ăsta de țară și de minciunile lor care apar în ziar. Barem dacă nu ne-ar mai minți atât!

– Așa e, zise bărbatul, încurajându-l pe tânărul din fața lui. Nici eu nu mă mai descurc și uneori am impresia că partidul își bate joc de noi.

– Partidul ne umilește, asta face. Vreau să duc o bucată de carne acasă și, iată, mă duc cu un kilogram de oase. Ce nevoie am de diplome, de felicitări, de strângeri de mână? Pentru ce? Dar că la masă nu pun decât oase, asta nu mă întreabă?

– Unde muncești? – îl întrebă înviorat deodată necunoscutul. Pe mine mă cheamă Laurențiu Vică, zise, și-i întinse afabil mâna.

– Bogdan Călin. Muncesc la Progresu, sunt strungar.

– Da. Și de salariu ești mulțumit?

– Sunt, dar ce dacă nu am ce cumpăra cu el!

– Ai dreptate! Partidul ăsta nenorocit nedreptățește clasa muncitoare.

– O nedreptățește, zise și el, privindu-l mai atent pe necunoscut. Vorbea cam așa

cum auzise el pe la ședințe, dar împotriva regimului.

– N-ai încercat să pleci în afară? Cu meseria ta ai fi putut trăi bine!

– Nu știi ce să zic, am auzit că nu pleci așa cum vrei în afară. Fără declarație și alte alea nu ieși. N-am niciun chef să fiu frecat de ăștia. Le dai un deget și ei îți iau toată mâna. Cine știe ce vor!

– Încearcă! Poate ai noroc și nu-ți cer mare lucru. Până la urmă lupți pentru familie, pentru copii. Ai copii?

– Am unul și mai vine încă unul.

– Să-ți trăiască!

– Să dea Dumnezeu!

– Până la Dumnezeu te mănâncă sfinții!

– Asta cam așa e. Eu am dat mâna cu tovarășul Nicolae Ceaușescu și mi-a vorbit frumos. Nu cred că el e vinovat pentru sărăcia din piața asta. Sunt alții pe care tovarășu' nu-i știe și pe care dacă i-ar ști nu s-ar mai întâmpla ce se întâmplă în țara asta.

– Uite, m-am gândit la ceva! Te văd plin de sinceritate și dragoste pentru tovarășul nostru iubit. Cred că s-ar putea face ceva pentru tine și pentru țară, totodată.

– Ce spui? – întrebă neîncrezător tânărul strungar.

– Eu cred ca și tine că există dușmani care sabotează procesul producției naționale, altfel nu se explică lipsa alimentelor din magazine și de pe tarabe.

– E drept că așa e.

– Și la tine la uzină există cu siguranță astfel de sabotori, care ne aduc pe noi în situația de a flămânzi și pe conducătorul țării în postura de a trece drept mincinos.

– Da, m-am gândit la asta, să știi. Toate au legătură unele cu altele. Nu ai utilaje, nu ai cu ce munci. Întârzii cu asamblarea, întârzie toată producția. Iar tovarășul nu e mincinos.

– Nu. Tocmai asta îți spuneam. Eu efectuez o inspecție pe țară în privința asta și-i raportez direct tovarășului toate neregulile care îmi sunt semnalate. Unul ca tine ar putea ajuta mult producția țării și pe tovarășul.

– Cum?

– În cadrul uzinei e nevoie să urmărești atent pe fiecare și să vezi unde se pierde într-adevăr carnea de pe ciolan, fiindcă vei vedea că unul trage un pic, altul un pic și uite așa se prăbușește economia.

– Asta nu-i greu.

– Poți chiar să-ți faci un jurnal zilnic, ca să nu uiți sau să omiți anumite fapte. Și

mai ales trebuie notați cei care îl vorbesc de rău pe tovarășul.

– Pe ăștia nu-i suport nici eu.

– Îi treci în jurnal cu ceea ce au zis despre tovarășul și despre partid pentru că tovarășul...

– E partidul, iar partidul suntem noi.

– Bravo! Ești băiat deștept!

– Nu vreau să fiu băiat deștept! Vreau să mergă bine țara!

– O să mergă dacă tu vei face treaba bine. Duminica viitoare ne întâlnim tot aici! E bine?

– Păi, duminica viitoare e Învierea!

– Ce înviere? – întrebă nedumerit bărbatul care-și zicea Laurențiu Vică.

– Paștile.

– Ai dreptate! Atunci a doua zi, luni. Dar să nu mai spui nimănui.

Bogdan Călin încuviință din cap și strânse mâna întinsă a lui Vică, bucuros că a găsit un om care să-i înțeleagă nemulțumirile și umilința pe care o trăise aici în piață, cumpărând un kilogram de oase. Se simțea bine, din ce în ce mai bine, trecând printre oamenii aceia care nu-l știau și că- rora de acum înainte le va face mult bine, de el depinzând carnea aceea care acum lipsea de pe os, dar care avea să se întoarcă repede, deoarece el avea de gând să depu-

nă un efort uriaș în depistarea sabotajului producției naționale. Unde se făcea, de către cine, cu participarea cui, ce oameni din afară erau implicați și toate răspunsurile vor fi trecute cu stiloul pe caiet.

Un jurnal. De-abia aștepta să facă jurnalul. Va începe chiar din această zi, cu clipa întâlnirii cu minunatul om Vică Laurențiu, cel care îl îndrumase și-i deschisese ochii că există soluții. Uite cum Dumnezeu nu lasă lumea și trimite în cale tot felul de oameni. Iar Vică Laurențiu era un om deosebit! Se uită la ceasul rusesc Pobeda: era 10.55. Avea să se mai învârtă cinci minute prin piață și apoi spre casă. Văzu pe un zid scris mărunț și aproape de bază, adică acolo unde nu prea ai obișnuința de a te uita: „Ceașescu și Partidul au băgat în B Rapidul!” și se uită instinctiv în dreapta și în stânga, apoi cu vârful bocancului hârjâi peretele până când se șterseră literele acelea compromițătoare. Era primul lucru pe care îl făcea de când luase hotărârea de a urma acest drum. Gândindu-se apoi la jurnal, îl cuprinse o fericire nemaîntâlnită.

Capitolul 16

Istoria lui Călin sau cum în comunism țărănul devine proletar.

Bogdan Călin provenea dintr-un sat de la marginea județului și sosise în oraș în 1974, la 15 ani, când intrase la cursurile Școlii Profesionale *Progresul*. La țară fusese obișnuit de mic să tragă din greu, să muncească în gospodărie și la câmp, dar și la colectiv, acolo unde se duceau părinții săi, Rafira și Cosma Călin. Lucra cu drag. Se trezea dis-de-dimineată, dădea mâncare la cai, pentru că el se ocupa de căruță, el ținea hățurile, puneam hamurile pe ei, le băga zăbală-n gură, îi țesăla și le așternea paie și ogrinji în grajd, pentru a avea un culcuș cald și curat. Calul este un animal curat și, dacă îl îngrijești, el te ajută la toate treburile gospodăriei. Nu era greu. Cosma îl lăsase pe băiat pentru că văzuse că este atras să mâne căruța, să aducă cailor câte un maldăr de lucernă, să ungă roțile, osia, atunci când era nevoie.

Pe drumul spre colectiv era o minune să-l vezi pe al lui Călin mânând în picioare căluții. Era descurcăreț și tatăl său Cosma

decisese să-l dea la o Școală Profesională în oraș, să învețe o meserie și să construiască mai departe socialismul. Socialismul avea nevoie de astfel de băieți viguroși pentru a înălța întreprinderi, uzine, fabrici, combinate siderurgice, petrochimice, de prelucrare a lemnului, de celuloză și hârtie și multe altele, ca țara asta să fie visul împlinit al oricărui cetățean. Cosma trăise al doilea război mondial și avea multe de povestit. Luptase contra rușilor și fusese făcut prizonier la Odessa, de unde parcursese 200 de kilometri pe jos. Scăpase cu alți câțiva, înotând de pe un mal pe altul al unei Dunări aproape înghețate. Bogdan știa fiecare întâmplare, dar îi plăcea să le asculte iarăși din când în când.

El mâna căruța în care suiau toți cei care n-aveau cu ce ajunge pe câmp și, ajuns acolo, observa că la recoltă se sortau legumele și tot ce era mai frumos și mai mare: roșii, castraveți, vinete, ardei gras și capia, intrau în lădițe, lădițele erau încărcate într-o mașină pe care o conducea unchiul său, Răducu, și duse la câțiva kilometri de sat, la autobază, de unde erau preluate și aranjate în vagoane speciale pentru export. „Și noi?” – se întreba câteodată el. „Noi rămânem cu ce-i mai mic și mai prost!”

Primul contact cu orașul îl uluise. Așa ceva i se părea straniu. Atâția muncitori nu mai văzuse în viața lui. Când sunau sirenele, oamenii împânzeau străzile și el se simțea bine în forfota aceea, necunoscut, pierdut în marea aceea de proletari care cu brațele lor vânjoase puteau demonstra că nimic nu-i imposibil dacă vrei. Blocuri multe, asfalt, construcții diverse începute, cartiere muncitorești, faleza, promenada de pe impresionanta stradă a Republicii, restaurante, piețe, gostaturi, aprozare, cofetării, cinematografe. Uitase de căruță, de lucernă și de legumele pentru export.

Dimineața era înviorarea la ora șase. Internatul era gratuit. Cantina îi aștepta pe toți muncitorii și pe viitorii fii ai patriei să-i îndeustuleze cu mâncare pentru a putea munci în uzine. Se împăca bine cu cei care, ca și el, veniseră de peste tot din județ. Școala și practica se îmbinau minunat. Partidul avea grijă de ei. Totul era achitat, ei trebuiau să muncească, să învețe să muncească. Mai departe, tot partidul avea să se îngrijească să le dea un apartament în care să stea familia tânără, beneficiind de condiții de care la țară nici nu putea fi vorba: căldură prin calorifere, apă caldă.

Nu i-a venit greu, dar nici ușor să se adapteze la noile condiții, mai ales că pă-

rinții săi trebuiau să o ajute și pe Ana, sora sa, care tocmai intrase la liceu. În primul rând, din căminul în care locuia nu puteai ieși decât cu bilet de voie, însă pentru ce să ceri bilet dacă nu aveai unde te duce. Doar mătușa care locuia în Marna. Stătea în cămin, juca table, îi asculta pe unii cum citească ziarul, știa și el să citească, dar era plăcut să-i ascuți pe aceia, se ducea în sala de ping-pong.

Ultimele șase luni de practică le-a făcut la Șantierul Naval. Apoi a obținut calificarea și a fost imediat angajat și repartizat pe meseria sa de strungar. În primul sector lucrau 1200 de oameni: sudorii autogeni și electrici și cazangiii, în al doilea sector erau lăcătușii, strungarii și țevarii, în al treilea vopsitorii, iar în ultimul electricienii și mecanicii. A lucrat cu spor, cu ambiție, deși nu toți făceau același lucru. Unii se fofilau, mai ales iarna, când mâinile înghețau pe fierul acela, pe piese, pe strung. Obțineau certificate medicale, scutiri, învoiri. Lui îi striga nea Mihai: „Căleşte-te! Nu se strânge piulița cu mânușa! Căleşte-te!” Alții erau trecuți cu vederea de șefii de echipă și de maiștri și o duceau bine. Cunoscuse pe unul care toată vara se ducea în Baltă, șeful de echipă îl trimitea cu barca și cu sticle de oțet pentru borșul

lipovenilor, vin, sare, și se întorcea cu pește mult pentru șefii din Șantier. Ba, mai mult, dădea și la plasă, chiar acolo unde se lansau vapoarele, nimeni nu-i spunea nici „dă-te mai așa”, și umplea cu pește un cazan de 100 de litri, din acelea în care se puneau carbit. Câștiga mulți bani din pește și își cumpărase tot ce el n-avea: pardesiu de buret, palton, fâș, pantaloni și cămașă de blugi, balonzaid și încălțăminte.

Bogdan Călin își drămuia bine salariul. Locuia la căminul de nefamiliști și se descurca cât de cât. În jur, realități exotice pe care le pipăia după nume: magnetofoane Tesla, șlagăre la modă, monezi de aluminiu, aspiratoare Electro-Argeș, pungii cu Vegeta, lanterne Elba, frigidere Fram, cutii cu Perlan albastru, săpun Cheia, țigări Mărașești, Carpați, BT, Papastratos, motorete Mobra, trotinete, baterii Focus, biciclete Torpedo, sticle de cabernet bulgăresc, coniac Vrancea, benzi magnetice BASF, aparate de radio Gloria, pantofi Guban, cizme de piele Clujana, cutii cu rahat Adakaleh, calupuri de halva cu cacao, caiere de vată de zahăr, bilete de tramvai cu cinci călătorii de 1,25 lei, mușchi țigănesc, cozile la care stătea ore și se lupta pentru o găină roca, pentru un kilogram de portocale, pentru un bilet la *Atenție la pana de vultur!*,

la *Comoara din Lacul de argint* sau la *Jandarmul și extratereștrii*, cartela de pâine, de ulei și făină.

După un an de zile a venit ordin de încorporare în armată și a plecat la Mangalia. Doi ani de zile a petrecut bine. Au fost ani frumoși. Mult soare, litoral minunat, turiști veniți în concediu, tineret mult. Când s-a întors în oraș, s-a întors cu un gând precis: trebuia să se însoare. Și s-a însurat cu Cristina, care tocmai terminase profesionala și se angajase ca țesătoare la Arta Populară. Chiar înainte să nască ea, s-a transferat la Progresul, unde era mulțumit, mai ales că existau promisiuni că va primi un apartament. Deocamdată locuiau într-o casă de IGLAC, așteptau al doilea copil. Dădeau bani mulți pe motorină ca să facă focul la sobă pe timp de iarnă, însă era mulțumit că nu fura motorină din întreprindere cum făceau alții.

La începutul lui martie surprinsese o discuție între maistru și unul dintre colegii săi de muncă despre un preot care putea fi găsit la bisericuța de pe lângă Piața Concordiei care spune niște lucruri pe care nimeni nu îndrăznește să le spună. Ce curios i se păru! Lucruri pe care nimeni nu îndrăznește să le spună! Asta da. Voia să audă și el astfel de lucruri. Parcă nu se au-

zeau și prin Șantier și prin Progresul tot felul de poante și cântece în care tovarășul și tovarășa erau personaje principale! Doar popa n-o spune și el de-astea! Mai mult să se convingă de treaba asta voia să se ducă, fiindcă nu credea în Dumnezeu. Partidul spunea că nu este Dumnezeu și dacă așa spunea, așa era. Cine îndrăznește să se creadă mai deștept decât partidul? Doar n-o fi popa ăsta!

Capitolul 17

Întâlnirea părintelui R. cu Laurențiu Vică, locotenentul major de la securitate. Cuvântul care pătrunde până la despărțitura dintre suflet și duh.

18 aprilie 1989. Ora 11. Părintele R. intră fără grabă în Piața Săracă și, cu privirea plecată mult, se uită pe tarabe. Erau aproape goale. În schimb, lume multă. Nici el nu venise singur. Venise cu Hristos. Se ruga neauzit: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul!”

Tarabagii priveau la popa acela înalt și frumos și uitau să întrebe dacă nu cumva dorește ceva. „De unde o fi? De la ce biserică? Ptiu, să nu-l deochi, că tare frumos mai e!” – zicea câte o babă care vindea mărar, lobodă, pătrunjel și urzică. Părintele R. purta o pălărie neagră cu boruri largi și, înalt cum era și îmbrăcat în reverendă, făcea o impresie deosebită. Toți se dădeau într-o parte să treacă părintele. Laurențiu Vică privea cu maxilarele încordate din colțul în care rămăsese după ce Călin plecase și aștepta ca preotul să vină înspre el.

Venea. Secundele treceau greu. Mai avea doar puțin. Ajunsesse în dreptul lui. Se mișcă și își potrivește pașii cu el și, uitându-se la vitrina goală, zise încet:

– Mergi înainte, la fel cum o faci acum, până ieșim înspre Calea Galați! Avem ceva de discutat și așa o putem face.

Părintele R. recunoscuse vocea, era aceeași cu cea pe care o auzise la telefon, încuviință și păstră ritmul până când ajunse înspre Calea Galați, apoi o luă imediat în dreapta. Oamenii se răriseră. Zgomotul de mașini era acceptabil. Treceau tramvaie, autobuze. Părintele privi spre omul care mergea alături de el și-întrebă:

– Cine sunteți?

– Locotenent major de Securitate Vică Laurențiu, zise individul privindu-l fix în ochi. Nu văzu însă ceea ce se aștepta să vadă și continuă iritat. Vreau să îți vorbesc într-o chestiune importantă. Știi de ce pleci, nu?

– Da. În misiune. Episcopia...

– Episcopia n-a făcut decât să semneze un act venit de la București. Ai de ales acum dacă vrei să fii omul nostru, să mergi acolo și să culegi informațiile pe care ți le cerem noi sau să stai aici unde nimeni nu va fi răspunzător de ceea ce ți se poate întâmpla.

- Ȑștia sunt termenii?
- Exact. Ai toată săptămâna asta să deliberezi. Eu te voi suna duminică noaptea.
- Nu-i nevoie.
- Ce anume?
- Să mă sunați duminică noaptea.
- De ce?
- Fiindcă deja am hotărât. Rămân. E singura opțiune validă. Restul e iluzie.
- Eu zic să te mai gândești. Noptile astea îți pot sfătui și îndrepta gândurile spre binele familiei tale. Știu că ai doi copii. Ar fi păcat să rămână singuri.
- Nu vă faceți griji. Au cu cine rămâne.
- Cu cine?
- Cu Hristos. El ne păzește pe toți. Chiar și pe dumneavoastră.
- Înțeleg, zise Vică, zâmbind uman. Am mai întâlnit oameni ca tine și știu că n-am cum să-i conving la ceva în care ei nu cred. Acest Hristos în Care eu nu cred te face așa sigur de răspunsurile tale? Te admir sincer. În serviciul meu am tot felul de cazuri. Cei mai mulți dintre oamenii care ajung la noi sunt lași, jalnic de lași, le șiroiește frica din priviri. Cei mai fricoși fac pe ei numai când se răstește cineva la ei. Putem face din ei ce vrem, dar ce să faci cu asemenea legume? Ce păcat că oameni ca

tine au astfel de criterii! Cu Hristos ești în pierdere, părinte! Hristos e un om care a murit. Învierea Lui e o poveste pe care am vrea s-o credem și nu putem. E prea ridicolă. Se duce în iad și îl eliberează pe Adam. Știu despre ce e vorba. Dar nu accept.

– E mult mai mult decât credeți dumneavoastră, zise părintele, în timp ce pașii lor călcau pe aleile Bulevardului Karl Marx. Este o lumină pe care neavând-o în inimă nu vă puteți imagina cum arată și chiar o negați. De ce s-o negați? E prea de vreme și prea pripit. Chibzuiți! Eu vă spun că Dumnezeu există și e aici cu noi. El e Lumina. Dumneavoastră nu-L vedeți, dar eu da.

Locotenentul se opri din mers și privi insistent spre preotul acela care vorbea impetuos. Parcă în momentul acela un Dumnezeu necunoscut se înfiripa sub ochii lui. „E o prostie! – gândi el. Știe doar să vorbească. Așa a făcut religia dintotdeauna. A sedat.” Locotenentul zâmbi triumfător că a depășit acea nelămurire iscată de cuvintele preotului și pași mai departe. Erau puțini oameni și se așezară pe o bancă.

– Aceasta este o lume pe care a construit-o partidul. Dumnezeu n-a pus niciun

deget la ridicarea ei. Unde era Dumnezeu atunci?

– Dumnezeu este pretutindeni. Și el poate amesteca oricând limbile, încât Turnul Babel să se prăbușească.

– Cine?

– În Vechiul Testament, oamenii au decis că pot construi un turn înalt, prin care urcându-se la cer vor arăta lumii întregi că Dumnezeu nu există. Sau că a murit. Sau dacă n-a murit Îl vor lua ei de guler și-l vor arunca în neant.

– Mda. Știu acum ce vrei să spui. Dar a trecut mult timp și se pare că e adevărat!

– Ce anume?

– Că Dumnezeu e mort.

– Eu sunt aici martor că Dumnezeu e viu. Priviți la mine și vă e suficient. Și pentru dumneavoastră există mântuire. Dumnezeu nu face distincție între oameni. El îi cheamă pe toți. Și pe bandit și pe securist.

– Ești minunat, pe cuvântul meu. Te-aș crede. Aș vrea să te cred, dar nu pot și mă rezum la admirație. Te admir pentru că poți crede cu așa tărie într-o persoană inexistentă.

– Ați spus bine o persoană. Înseamnă că nu sunteți așa departe de Ea. Persoana înseamnă comuniune, iubire. Când cineva spune persoană și nu ins, individ, atunci a

făcut un pas uriaș spre Dumnezeu cel întreit în persoane. Încerc să văd în dumneavoastră ceea ce dumneavoastră înșivă nu vedeți sau nu puteți încă vedea. Nu cred că e nevoie să treacă mult timp și lucrurile acestea se vor așeza. Mă rog pentru credința dumneavoastră. Am văzut o lumină pe care într-o zi Dumnezeu o va pune în sfeșnic.

– Nu. Te rog! Nu vreau să te dezamăgesc. Îți spun încă o dată. Cred că e vorba de o poveste. E drept că atunci când vorbești tu povestea devine frumoasă și credibilă. Dar, odată cu plecarea ta, nu va mai fi decât pustiu. Se va așterne deznădejdea. E ridicol!

– Uitați, eu Îl am pe Hristos aici... Și părintele R. făcu un semn punând mâna pe piept în dreptul inimii. Îl iubesc și vorbesc cu El. Eu trăiesc realitatea, în timp ce dumneavoastră nu, deși, e adevărat, aveți toate șansele să o faceți. Nimeni nu vă împiedică. Nici chiar partidul. Ați cunoaște așa ce-i libertatea și atunci ați înțelege decizia mea. Probabil că și dumneavoastră ați proceda la fel dacă L-ați avea pe Hristos. Hristos e tot ce vă lipsește!

– Eu aș proceda ca tine, poate, dar...

– Spuneți!

– Eu îi detest pe lași!

- Vedeti?
- Ce?
- Dumneavoastra aveți toate argumentele să-L cunoașteți pe Acela care a înfruntat moartea călcând-o și dăruind întregii lumi viață. Ce-i mai minunat decât întâlnirea cu idealul?
- Și crezi că idealul e Hristos? De ce n-ar fi frumusețea, iubirea, dreptatea? Pur și simplu.
- Pentru că ar fi prea trist.
- Cum așa?
- Principiile sunt neputincioase atunci când mai presus de ele nu există ceva mai înalt, Cineva cu care omul să intre în comuniune. Principiile nu aduc fericirea, știți și dumneavoastră.
- Ce-i fericirea?
- Hristos răstignit și înviat în noi, în inimile și în carnea noastră.
- Îmi pare rău, zise locotenentul, ridicându-se deodată tulburat, nu mai pot sta. Eu te mai sun duminică noaptea, să te întreb ce-ai hotărât. Mai gândește-te. E în joc viața ta.
- Dacă în joc ar fi mai puțin decât viața mea, jocul ar fi anost.
- La revedere, părinte, și cred că nu mai e nevoie să te sun. Înțeleg că ești convins că ceea ce faci e bine. Eu...

– Nu vă faceți griji. Mă rog pentru dumneavoastră să-L primiți cât mai repede pe Hristos.

– Toate cele bune.

– Hristos a înviat!, domnule locotenent.

Locotenentul dădu să se întoarcă, dar parcă ceva îl trase înainte și grăbind pasul, dispăru din raza vederii părintelui R.. Bulvardul era plin de flori de primăvară și de trandafiri curățați. Pomii înfrunziseră, colorând cu un verde crud tot acel culoar din Calea Galați până în Călărași, aproape de Dunăre. Teii așteptau înfiorați un timp potrivit pentru a răspândi mireasma, iar păsărelele cântau voioase, bucuroase de lumina soarelui și de aerul cald și plăcut care făcea pe câte un bătrân să pirotească timp îndelungat pe câte o bancă.

Părintele R. mergea agale, gândindu-se la spusele locotenentului. Venise oare vremea ca toate cuvintele pe care le spusese acelor tineri să fie pecetluite cu viața sa? Nu știa. Dumnezeu hotăra pentru el. Ceea ce știa era că o liniște și o bucurie fără seamăn i se întipăriseră în inimă și lumea i se părea o minune, un dar. „Ale Tale dintru ale Tale.” O pereche de tineri se așeză pe o bancă, nu departe de el. La trecerea părintelui R., se ridicară și cerură binecu-

vântare. Ei veneau la cateheze și-l cunoșteau. Le era duhovnic.

– Părinte, de ce plângeți? – întrebă fata îngrijorată. S-a întâmplat ceva?

– Sunt fericit, copii. Atât de fericit în Domnul, că nu mă pot abține să nu plâng. Mă iertați că vă tulbur cu prezența mea. Mă iertați! Plec. Dar vă iubesc așa cum nu v-am iubit niciodată!

Tinerii înmărmuriră așa cum se țineau de mână și se așezară tăcuți pe bancă, privind în urma părintelui R.. Acest tată de copii ca ei era plin de o dragoste adevărată și îi ținea uniți într-o legătură a rugăciunii pe care, făcând-o în fiecare seară la ora nouă, simțeau că Dumnezeu e în ei, Se trezește din ei. Hristos a înviat!

Capitolul 18

Catehezele Postului Mare. Despre frumusețea și noblețea celui care se jertfește.

Cateheza aceea din vinerea de 21 aprilie îl uluise cu totul pe Bogdan Călin. Nu mai auzise asemenea cuvinte. Intrase într-o doară, văzând biserica deschisă și fusese surprins de atmosfera dinăuntru. Doar lumina pâlپătoare a candelelor și a lumânărilor care avea ceva tainic, plin de un mister pe care el nu-l putea desluși, deși era un interior de biserică obișnuit, mai mult un fel de casă. Icoanele de pe pereți păreau că se mișcă, sfinții îl priveau numai pe el, de parcă erau vii și așteptau ca el să mai facă o mișcare, încă ceva. Privirea i se fixă însă pe catapeteasmă, unde vedea crucea cu Hristos cel răstignit alături de Care era Maica Sa și Sfântul Ioan Evanghelistul. Nu știa de ce, dar ceva, o forță îl atrăgea într-acolo. Tineri, copii, familii tinere erau în genunchi și se rugau laolaltă cu preotul care întindea mâinile spre cer apoi făcea metanii mari, lovind cu fruntea de pământ. Se simțea sincer căzut de pe o altă planetă și chiar vru să iasă afa-

ră, dar chiar atunci părintele se întoarce spre cei din biserică și ceru iertare, ba nu, nu spre toți, ci spre el, se uita la el și privirea lui, a părintelui, rămăsese în inima sa. Avea lacrimi privirea aceea. Îi veni și lui să plângă așa, din senin, și se uită în dreapta și în stânga să vadă dacă cineva îl urmărește. Nimeni nu îl băga în seamă. Se așeză în genunchi și, în întunericul acela lin, începu să plângă cu toate lacrimile pe care nu bănuise că le are în piept. De ce plângea? Nu știa. Era bine acolo. Era așa de bine. Era ca acasă. Nici acasă nu era așa. Era ca și cum, după multă vreme de exil, te întorci acolo unde sufletul tău dorește. Ce odihnă!

Părintele R. termină Liturghia darurilor mai înainte sfințite și ieși pe solee. Știa foarte bine despre ce avea să vorbească. Despre Fiul lui Dumnezeu, despre cât de necesar era ca ei, fiecare din ei, să credem că Cel ce a pățimit, S-a răstignit și a murit pe cruce între doi tâlhari pe dealul Golgoței, a fost Fiul lui Dumnezeu, Iisus Hristos, Mântuitorul lumii. Hristos biruise și lumea. Îl întâmpina ca pe un Împărat biruitor. Arătase tuturor că poate învia morți și vindeca bolnavi cu o putere pe care nimeni înaintea Lui n-o avusese și nici după El nu avea s-o aibă. În seara de vineri, ca acum, ajunsese în Betania și înnoptase în casa lui

Lazăr pe care îl înviase și a surorilor lui, Marta și Maria. Duminică intră în Ierusalim și este primit cu osanale de mulțimea poporului. Însă nu toți L-au primit așa. Fariseii, cărturarii, îngâmfații și invidioșii, saducheii și alți răutăcioși fierbeau de mânie și așteptau un moment propice pentru a-L ucide.

– Hristos știa că vine spre junghiere ca un miel și totuși a venit. Putea să găsească o soluție de a Se salva și n-a făcut-o. A ales moartea, a ales să moară pentru ca noi să înviem. Iubirea Lui pentru noi este mai presus de orice închipuire.

Aici părintele R. se opri și începu să plângă. Părintele plângea la slujbe, plângea când vorbea despre Hristos și îi învățase și pe ei să plângă. Cu câtă dragoste Se revărsa Hristos pe chipurile lor! Nimeni nu se rușina de lacrimi. Plângeau și ei, arătând prin aceasta că sunt vii, că inimile lor comunică și se comunică în Hristos, formând un cerc al trăirii adevărate.

– Copiii mei iubiți! Noi nu trebuie să ne așteptăm să fim întâmpinați altfel de cum a fost El întâmpinat de această lume. În pomii cei stricați nu se aruncă cu pietre, ci numai în cei buni. Iar orice lucru bun și de folos sufletului spre mântuire aduce cu sine și prigoană. Așteptați-vă la ispite de

tot felul! Fiți trezvitori! Lânzezeala e mama păcatului! Lucrați acum, câtă vreme este Lumină, ca să nu vă prindă întunericul! Iată, Hristos stă nevăzut cu noi și noi trebuie să fim gata de a răspunde iubirii Sale. Orice ezitare este o cădere și orice cădere este dureroasă în sine. „Îndrăzniți, zice Hristos, Eu am biruit lumea.” La așa ceva sunteți chemați, copii. La biruirea lumii. Și cred că veți învinge. Dar lupta voastră contra păcatului, rugăciunile laolaltă, faptele pe care le lucrați, sunt motive pentru ca voi să fiți loviți. Nu vă temeți! Luptați alături de Biruitor, alături de Cel mai puternic. Dar veți fi încercați și ați și văzut deja, mulți dintre voi, cum pe măsura înaintării în Viața Hristos apar palmele, scuiările și batjocura. Să nu descurajați! Pentru El răbdați. El este și așteaptă de la voi toate acestea pentru că vă iubește și prin suferință vă curăță. Ca să nu vă mândriți. Eu vă cunosc pe toți și vă știu lupta și curajul și dragostea. Despre toate acestea Îi voi spune Lui, atunci când voi sta înaintea tronului slavei Sale să dau mărturie despre voi, fiindcă voi mi-ați fost încredințați mie și eu pentru voi mă rog. M-am rugat și înainte de a vă cunoaște și Dumnezeu v-a trimis la mine, ca eu să garantez pentru voi. Și ce garanție pot da eu decât

viața mea? Pentru că valoarea voastră e mare și garanția trebuie să fie așijderea. Mă bucur pentru voi, mă bucur pentru mine. Fără voi, viața mea n-ar valora nimic. Îmi iubesc soția și copiii și ei sunt aici cu voi și lângă voi. I-ați văzut mereu. Sunt bucuria mea!

Cei doi băieței începură să zâmbească și să se uite la mama lor, iar Nina, care vedea toate acele priviri ațintite spre ea, se fâstâci, își plecă ochii în jos și simți flăcări în obraji. Îl cunoștea bine pe soțul său, părintele. Era iubitor, dar acum exprima totul atât de tandru, încât...

– Dar ei sunt doar sprijinul pe care Dumnezeu mi l-a dat spre a vă căuta pe voi, cei pe care v-am și găsit. Vă mulțumesc că sunteți! Ați răsărit dintr-un pământ pe care eu l-am lucrat prost, căci n-am știut îndeajuns să îngrop mai mult din mine. Acum știu că pentru un rod bogat e nevoie ca sămânța să fie bine ascunsă în pământ. De fapt, am știut mereu lucrul acesta, însă Dumnezeu a avut răbdare cu mine. La anii mei, iată, sunt părinte al atâtor fii și fiice! E o minune, credeți-mă! Timpul a sosit. Aveți acum temelie bună și nu mă mai tem pentru voi. Împreună alcătuiți Biserica. Trupul ei, viața ei. A venit primăvara! E o primăvară așa cum n-a mai

fost alta și inimile voastre nu pot să nu o simtă, pentru că eu însumi simt, iar în inima mea vă am pe toți. Așteptam acest anotimp pe care nimeni nu-l anunța. Anotimpul inimilor curate, primăvara gândurilor noi și despătimate. Asta mă bucură atât de mult, încât sunt orb pentru orice altă primăvară. Nu mai înțeleg nimic din ceea ce e în afara Bisericii, ci totul numai în Hristos și în Biserică. M-am rupt de lume pentru voi și nu vreau să mă mai întorc la ea. Ar fi prea pustiu și deznădăjduitor să am o viață care nu a fost niciodată viață, ci moarte. Eu nu mă întorc la moarte, fiindcă L-am văzut pe Hristos, Cel ce e Viață, iar vouă despre această Viață v-am vorbit, întru Ea v-am îndrumat. Acum ați crescut și știți ceea ce și eu știu: că lumea e moarte fără Hristos. Eu v-am învățat să alegeți de acum, ca să nu băjbâiți mai târziu. Aveți curaj. Îndrăzniți să pierdeți în lume ca să câștigați în Hristos! Desprindeți-vă de amăgire și efemer ca să vă cuprindeți inimile în veșnicia pe care Hristos e gata să ne-o dăruiască! Muriți ca să înviați! Sămânța până nu moare nu rodește.

Părintele R. se întoarse cu fața către altar și, ridicându-și mâinile în sus, zise cu glas pătruns de o iubire care pe Bogdan Călin îl năuci de-a dreptul:

– O, Doamne Iisuse Hristoase, Împăratul noului Israel, vezi starea noastră în care ne găsim! Iată-ne loviți din toate părțile de o mulțime de rele. Suntem orbi – luminează-ne! Suntem nestatornici și slabi – întărește-ne! Ajută-ne să nu Te mai întristăm prin păcatele noastre! Ferește-ne ca nu cumva astăzi să strigăm „Osana”, iar mâine să zicem cu vrăjmașii Tăi: „Să se răstignească Acesta!”. Ferește-ne, Stăpâne, ține-ne mintea întreagă! Tu ești Dumnezeul nostru, Împăratul și Părintele nostru și pe Tine Te vrem și Te iubim, Ție vrem să-Ți slujim acum și pururea și în vecii vecilor! Amin!

Tinerii mai stătură un timp, purtând discuțiile lor obișnuite, apoi, treptat, bisericuța se goli. Ca și Bogdan Călin, toți plecară cu o impresie adâncă, de fapt, cu mai multe impresii care interferau în sufletele lor. Părintele vorbise parcă apăsând pe o pedală și accelerând apropierea lor de Hristos, de Săptămâna Patimilor care se apropia. Era flacăra vie în cuvintele lui, căci așa era, simțeau toți cum ard. Pe drum, în tramvai, ajunși acasă, cu capul pe pernă, ei, copiii crescuți în bisericuță în trei-patru ani, aveau în inimi amintirea puternică a rostirii. Era ceva nestins.

– Așa ceva nu se uită viața întreagă, zise Bogdan Călin, povestindu-i soției sale cum fusese la biserica părintelui R..

Capitolul 19

Despre cum oamenii securității construiesc un scenariu în cele mai fine detalii.

Tovarășul Z. era mulțumit. Fusese înaintat în grad, iar treburile mergeau conform ordinului sosit de sus. Aflase de la un informator că în oraș ar exista un grup de sectanți care oricând s-ar putea pune la dispoziția partidului și că erau supărați pe preotul R.. „Ce mama ei de treabă, reacționă Z., sectanți ne trebuie nouă la Securitate? Nu ne e de ajuns că ne luptăm cu dracul ăsta de popă, ne mai trebuie și Michiduță? Ce mă interesează supărarea lor? Eu am supărarea mea. Partidul are supărarea lui. Astea sunt supărări, da.” Acum, însă, când trecuseră deja câteva săptămâni își aduse aminte de treaba asta și îi încolți în minte un plan.

Protoiereul Haritonovici se întorsese din voiaj și prezentă un raport. Z. îl luă și-l trânti într-un dosar, fără să se uite la el. Altceva era important acum. O femeie care lucra pentru ei trebuia învățată cum să spună ceva foarte important, încât popa să creadă, iar lucrul acesta n-avea cine să-l

facă mai bine decât Haritonovici. Protoiereul înțelese imediat despre ce e vorba, ba chiar mai mult decât atât. Sosise ziua eliberării sale. Bucuria că nu se va mai simți persecutat fu atât de mare, că abia printr-o grimasă urâtă reuși să-și ascundă hohotul lăuntric. Intră într-un birou antifonat și văzu o duduie pe care n-o cunoștea. Era lecția vieții lui. Trebuia să reușească.

Z. rămase în biroul lui. Îl strigă pe Iftimescu și-i zise:

– Cu Mexicanu’ ce se mai aude? Știi ceva?

– Cică s-ar fi scrântit tare de tot, să trăiți!

– Adică?

– Adică stă de vorbă cu nebunii, zâmbește, face cruci... De-ale lor! Dar doctorul e mulțumit!

– De el?

– Da. Studiază, îmi zicea săptămâna trecută, un nou fenomen ce ține de patologia exprimării pacienților. Lucrul ăsta n-ar fi fost posibil fără Mexican. De când l-am dus acolo, susține doctorul, nebunii s-au schimbat.

– E diliu și ăsta!

– Așa cred și eu, tovarășu...

– Tovarășul maior!

– Așa cred și eu, tovarășu' maior! Să trăiți!

– Bă, Iftimescule! Dă-i dracului pe Băleanu, cu Mexicanu' și nebunii lor! Știi ce voiam să te întreb?

– Nu, tovarășu' maior! Să trăiți!

– Cum aflăm noi câte ceva despre iehoviștii ăștia?

– Despre cine, tovarășu'?

– Tovarășul maior, boule! Dacă mai omiți o dată treaba asta, te calc în picioare, ai auzit?

– Am auzit, tovarășu' maior! Să trăiți!

– Sectanții.

– Păi, așa spuneți, tovarășu' maior. Lăsați că se rezolvă.

– Urgent.

– Urgent. Să trăiți!

Iftimescu ieși, iar Z. își scoase pachetul de Kent din buzunarul vestonului și aprinse o țigară. Trase în piept fumul și-l expiră pe nas, apoi clefăi din gură de câteva ori și privi cu o plăcere deosebită pe fereastra biroului la zidul cenușiu. În capul lui se derula un film care îi producea evidentă încântare. Ce vedea el?

Azi trebuia rezolvat totul. Era marți, 25 aprilie 1989. Iftimescu sosi după vreo trei sferturi de oră și informațiile i se părură prețioase lui Z.. Secta iehoviștilor era

revanșardă. Cuvântul era absolut minunat, se gândea Z.. Violenți, antisociali, anarhici, împotriva serviciului militar. Ce mai, adevărați draci! Parcă simțea că ține cu popa când auzea de sectanți! Dar asta era altă treabă. Nu trebuiau amestecate lucrurile.

– Iftimescule, e bine.

– E bine, tovarășe maior! De ce să nu fie bine?

– Uite cum facem. Mâine e o zi importantă. Mergem amândoi la o petrecere!

– Mergem, tovarășe maior! Mie îmi place să petrec cu dumneavoastră!

– Du-te dracului, că minți! Și te iau la palme dacă mă contrazici. E așa că minți?

– Așa e, tovarășe maior! Dumneavoastră știți mai bine decât mine! Să trăiți!

– Ascultă aici...

Și Z. începu să-i dea detalii despre petrecerea de a doua zi, gesticulând larg, șoptind, ridicând tonul, scuipând pe jos și ștergând cu bocancul pe care partidul îl dădea angajaților. Câți scuipați nu ștersese cu bocancul! Erau mulți, nu le mai știa numărul. Nu-i ușor să trăiești fără să scuipi. Așa e viața asta mizerabilă, gândi el. Și la fel gândi și Iftimescu după ce ieși, scuipând pe hol și ștergând nervos cu bocancul.

Capitolul 20

Spovedania părintelui R. din Lunea Patimilor. Chipul frumos al hotărârii de a-L mărturisi pe Hristos.

Săptămâna Deniilor era frumoasă. Primăvara avea un farmec aparte și simțea că viața este pretutindeni, iese ea singură la iveală, te întâmpină fără să-ți ceară s-o cauți. Oamenii se plimbau pe bulevarde, pe faleză, prin parcuri și grădini. La orele 18.00 începea slujba. Clopotele bisericilor dădeau o notă tristă acestui peisaj de sărbătoare. Aminteau că Hristos Domnul Își începea drumul pătimirilor Sale. În lunea aceea, pe la trei după-amiaza, părintele R. plecase spre Biserica Sfântul Ioan Botezătorul. Părintele său duhovnic îl aștepta acolo la scaunul de spovedanie. Nu mai era nimeni altcineva. Părintele R. se închină la icoana Mântuitorului, a Maicii Domnului și a Sfântului Ioan și îngenunche smerit înaintea părintelui său duhovnicesc, a cărui suferință o știa. Cancerul pe care-l avea la picior era un semn de iubire pe care Dumnezeu îl arată fiilor Săi. Nu-l

auzise să se plângă vreodată, deși avea dureri groaznice.

– Ia spune, fiule, zise părintele D., după ce-i citi molitva de dinainte de spovedanie și-i puse epitrahilul pe cap.

– Părinte, acum o săptămână am primit un telefon la miezul nopții. A doua zi m-am întâlnit cu un locotenent de securitate care mi-a zis că plecarea în Germania era un motiv pentru racolarea mea ca informator. Am refuzat categoric și, din vorbele lui, am înțeles că se poate întâmpla orice.

– Ți-e frică?

– Nu. Cu Hristos în inimă nu mă simt deloc în primejdie. Mă gândesc totuși...

– La copii.

– Da. La Nina, la copii. Vor rămâne...

– Nina știe?

– Nu. Nu i-am spus nimic. N-am vrut să se îngrijoreze.

– Ai făcut bine. Ferește-te să mergi singur pe stradă după ce ieși de la denii, fiindcă e cam târziu. Ia câțiva dintre copiii aceia mai bine clădiți ca să te însoțească până acasă. Să nu-ți fie rușine! Paza bună trece primejdia rea! Nu mai are nici securitatea libertatea pe care o avea înainte, când te ridica de pe stradă în văzul tuturor.

– V-am spus, părinte. Nu mă tem. Totuși, am să fac așa cum spuneți.

– Acum aș vrea să o luăm altfel. Îți amintești de momentele acelea din facultate când îți doreai să te preoțești, când îți cereai lui Dumnezeu să-ți dea cuvânt cu putere multă?

– Desigur. N-am cum să le uit vreodată.

– Ce promisiuni I-ai făcut atunci lui Dumnezeu?

– Că o să-I slujesc cu fiecare celulă și cu fiecare nerv. Asta știu și asta fac. La asta am fost chemat. Inima mea nu-i a mea dacă nu-i mai întâi a Lui. Nina a trebuit să știe lucrul ăsta. I-am spus că eu voi fi soțul ei, dar eu nu-mi aparțin mie și nici ei, ci lui Hristos, Cel ce m-a luat dintre oameni ca să-mi dea atâtea.

– Dacă Hristos îți cere totul, ești pregătit să-I dai?

– Sunt. Eu știu la Cine am intrat slujitor și nu vreau să uit acum. Lumea asta oferă prea puțin.

– Fiule, Hristos să te apere și să te păzească neîncetat.

La sfârșitul spovedaniei, duhovnicul îi citi rugăciunea de dezlegare și-l chemă în altar, unde îl împărtăși. Apoi, își îmbrățișă fiul duhovnicesc și-i zise:

– „Fericiți veți fi când vă vor ocări și vă vor prigoni și vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră, mințind pentru Mine. Bucurați-vă, că plata voastră multă este în ceruri!”

– Blagosloviți și Hristos a înviat, părinte!

– Adevărat a înviat, fiule!

Părintele R. ieși din biserică și merse pe jos, tăind Calea Galați, pe o străduță lateralnică, fără zgomot, socotind că așa va ajunge la parohie mai repede. Era plin de lumină și de speranță pe care nimeni nu i le puteau lua. Pomi înfloriți peste tot.

Capitolul 21

Denia primirii Patimilor celor mântuitoare. Starea de har a părintelui R. care mulțumește Împăratului, Unicului Împărat, pentru toate. Elisabeta și Robert-Alexandru se pomenesc unul lângă altul.

Ce frumoasă fusese denia de luni seara! Părintele R. parcă plutise slujind. Nu vorbise la sfârșit nimic. Doar miruise. În ochi avea o strălucire pe care tinerii se înghesuiau să o primească. Și așa plecau: plini de strălucire. Ce frumos era! Îți venea să nu mai pleci din bisericuță. „În biserica slavei Tale stând, în cer ni se pare a sta!” Îți venea să-I mulțumești lui Dumnezeu pentru orice lucru, pentru fiecare clipă, pentru mila Sa, care răzbătea din amănuntele acelea aparent banale. Amănunte! La Dumnezeu nu sunt amănunte! Legătura dintre inimi, ce taină! Hristos umplând de bună mireasmă rugăciunea lor! Hristos pătimește. Se pregătește pentru Înviere, dar mai întâi... mai întâi trebuie să fie bătut și scuipat, apoi să moară. „Plângem și noi, Hristoase! Nu putem, nu putem sta pe marginea drumului. Vrem și noi să purtăm

crucea Ta. Dă-ne-o s-o ducem măcar puțin fiecare, ajută-ne s-o ducem! Mergem oriunde, numai să fim împreună. Primește-ne pe noi, copiii și tinerii, la jertfa Ta cea mare, schimbă-ne inimile ca să nu mai trăim decât cu Tine, Fiule al lui Dumnezeu! Ia-tă-ne, am venit aici auzind glasul Tău cel dulce, chemarea Ta blândă.”

Robert-Alexandru simțea că în inima sa se prefăcea ceva cu neputință de exprimat în cuvinte. Doctorul inimilor venise la el și-i vorbea într-un fel pe care el nu-l cunoscuse până atunci. Ar fi vrut să fie ca fata aceea care stătea mereu în genunchi și plângea, dar el n-avea lacrimi. De ce nu putea plânge?

– Nu poți plânge, copile, îi spusese la spovedanie părintele R., pentru că în casele mari locuiesc sufletele mici.

– Cum adică, părinte?

– Suflețelule, uite cum e. Tu ți-ai construit o vilă cu câteva etaje și tot nu te saturezi. Vila aceasta e visul tău omenesc care, fără ca tu să-ți dai seama, Îl alungă pe Hristos din inima ta. Hristos nu e obișnuit să stea în măreții lumești, el alege loc smerit, iesle săracă. Trebuie să alegi ce vei face. Sau vei păstra visul și lumea se va pleca înaintea ta, dar Hristos Se stinge în sfeșnic, sau primești să-L urmezi pe Doctorul

inimilor și atunci vei abandona tot pentru El, iar El va îți va dăruia o inimă iubitoare.

Facultatea de Medicină la care era student era ca o hală rece de abator. De câte ori venea din provincie, de-acasă, cu sufletul încălzit de iubirea părintelui R., simțea că îl cuprind fiori reci și cu cât stătea mai mult cu atât inima lui se transforma în sloi. Ce peisaj arctic! Cu frigurile acelea universitare venea acasă, bolnav, și părintele R. îl vindeca. De aceea, în postul acela hotărâse ca fiecare sfârșit de săptămână să-l petreacă acasă, spre disperarea părinților lui, care nu înțelegeau de ce trebuie pentru un popă să suporte atâta cheltuială. Nu înțelegeau că nu se pierde nimic, ci se câștigă. Și se câștigă enorm.

Colegii săi de grupă nu credeau în Dumnezeu. Râdeau de el. Iar el îi disprețuia.

– Tu nu-i disprețui, copile, ci iubește-i! Pomenește seara pe fiecare la rugăciune și o să vezi minunea lui Dumnezeu. Așa cum se întâmplă și cu tine. La asta ești chemat, asta e misiunea ta. Începe să fii medic de pe-acum! Vindecă rănilor aceste grele prin rugăciune cu lacrimi, căci, nu uita, Dumnezeu te cheamă să înțelegi altfel decât ei. Dăruiește mult, ca să primești mult. Înțelege cât de mult le lipsește lor

Hristos, Cel ce dă minților luminare și inimilor fierbinte dragoste. Ei sunt primii tăi pacienți, privește-ți frații bolnavi și plângi!

Acum, Hristos făcea vivisecție pe inima lui și își simți ochii umezi. Își pomenea în fiecare zi colegii și, de la un timp, Îi vorbea cu durere lui Dumnezeu despre ei. Mai avea ceva pe suflet.

– Părinte, eu...

– Spune, copile.

– Mă gândesc câteodată că mă voi căsători, părinte.

– Foarte bine. Asta e chemarea ta.

– Și îmi imaginez că soția mea ar trebui să fie exact ca fata aceea care stă de fiecare dată în dreptul icoanei cu Sfântul Mucenic Dimitrie și plânge...

– Beta. Da. E fată tare iubitoare de Hristos. Inima ei bate pentru Mirele cerească. Așa trebuie să fie și soția ta. Ai model bun. Tu mai ai un an până termini, nu-i așa?

– Da. Anul următor pe vremea asta mă pregătesc de examenul final și...

– Beta e o fată bună. Nu vă cunoașteți, așa-i? Rămâi mâine după denie, ca să vorbim ceva. Bine?

– Da, părinte.

La sfârșitul slujbei, părintele a miruit și n-a spus nimic. Nimeni nu aștepta mai mult. Le era de ajuns că trăiau cu Hristos. Părintele R. a plecat apoi alături de Nina și cei doi băieți, având alături un grup de studenți pe care îi rugase să vină până la el acasă, pentru a le da câteva iconițe.

A doua seară, marți, părintele R. și familia sa au plecat alături de Beta și Robert-Alexandru. Erau ultimii. Nina o opri-se pe Beta să o întrebe de familie, de școală, de multe altele și bisericuța se golise treptat. Părintele R. ieși din altar, închise biserica și veni alături de Robert-Alexandru către Nina.

– Alexandru merge cu noi. Am să-i dau o carte. Alexandre, tu o cunoști pe Beta? Beta, voi vă cunoașteți?

– Nu, părinte, răspunse Beta, pierzându-se un pic.

– Uite că Hristos ne adună, El vrea să fim împreună, spuse părintele R., îndemnându-i să pornească înspre Barieră. Alexandru e student în anul V la Medicină la București și cred că are chemare de la Doctorul inimilor, mare dar.

Robert-Alexandru se înroșise. Nici nu putuse să se uite la Beta. Beta însă se uita la el și începuse să zâmbească. Parcă îi dispăruse nesiguranța. Băiatul ăsta avea o

blândețe în ochi care o uimea. Cu Hristos în inimă va fi un medic extraordinar, gândi ea.

– Iar Beta este o elevă în clasa a XI-a care are un sens deplin al vieții cu Hristos.

Părintele R. locuia în Hipodrom, un cartier pe care partidul îl gândise după un plan circular, pentru ca totul să fie bine controlat. Într-acolo se îndreptau. Nina era efervescentă. Vorbea continuu, întreba, gesticula, simțea o bucurie și o emoție asemănătoare cu a celor doi tineri alături de care mergeau. Îi provoca la discuții, îi întreba de cărți, de colegi. În seara aceasta încântătoare de sfârșit de aprilie, simțea fremătând în ea o amintire atât de scumpă: cea a primei sale întâlniri cu părintele R., soțul ei. Aceeași Săptămână a Deniilor, o primăvară plină de har, așa cum devenise și viața lor. Iar acești tineri erau icoana curată a iubirii de la început, pe care numai Hristos știe s-o păstreze neatinsă și nepătată. Îi veni să-l ia de mână pe părintele, și asta făcu. Părintele R. simți la Nina o iubire statornică. „Cu femeia asta pot străbate orice drum, oricât de primejdios ar fi”, gândi el. Cei doi, Beta și Alexandru, se pomeniră unul lângă altul. Amândoi se uitau la familia minunată cu copilașii care crescuseră sub ochii lor. Ajunși la casa pă-

rintelui, Alexandru primi o carte cu viața Sfinților Cosma și Damian, doctori fără de arginți. Luară binecuvântare și plecară. O conduse pe Beta acasă, locuia în apropiere, și apoi visă, visă, visă cu fiecare pas pe care-l făcea.

Nina era ostenită. Fusesse o zi plină, iar emoția o epuizase. Copilașii adormiră ușor. Se întinse și adormi și ea imediat. Părintele se gândi că a doua zi dimineața, la ora 10.00 începea slujba Sfântului Maslu. Era Maslu de obște și veneau mai mulți preoți.

Așa se făcea în Postul Mare. Parohia lor picase de rând în Miercurea Patimilor. Era bine. Suferința lui Hristos vindecă lumea de boli și de moarte. Părintele R. se uită la ceas. Era timpul când începea rugăciunea. Deschise Psaltirea la catisma a zecea, făcu rugăciunile începătoare, apoi începu: „Spre Tine, Doamne, am nădăjduit, să nu fiu rușinat în veac. Întru dreptatea Ta, izbăvește-mă și mă scoate, pleacă urechea Ta către mine și mă mântuiește. Fii mie Dumnezeu apărător și loc întărit, ca să mă mântuiești. Că întărirea și scăparea mea ești Tu...”

Capitolul 22

Înmormântarea mucenicului lui Hristos și lacrimile curate ale tinerilor. Primele dezinformări.

Vestea căzu ca un tunet asurzitor. Orașul întreg fu răscolit. Biseriçuța din Concordiei era în doliu. Murise păstorul cel bun, punându-și viața pentru oile sale. „De ce să nu plângem? De ce să nu stăm aici cu părintele care ne-a fost tată și mamă și ne-a învățat să fim oameni următori lui Hristos? De ce să plecăm acasă, dacă aici e casa noastră?”

Sicriul era înconjurat de flori și de copii care plângeau. Părintele îi învățase să plângă și ei, acum, îi arătau cât de bine știau lecția. Nu ar fi vrut să plângă pentru asta. Nu ar fi vrut. Dar iată că timpul era pregătit pentru moarte, pentru ca din moarte sămânța să rodească însutit și înmiit. În biseriçuță nu mai încăpeau alți oameni, fiindcă toți tinerii aceia stăteau unul lângă altul înghesuiți ca mlădițele care ies din vie. Sicriul acela era viu. „Părintele nu e mort, părintele e viu. Uitați-vă la noi și

veți vedea cât de viu e! Un părinte, o mamă iubitoare. Hristos l-a luat pe cel mai bun dintre noi și l-a așezat la masă cu El, cinstindu-l ca pe un prieten. Dar cât de dor o să ne fie de tine, părinte drag! Doamne, cât de dor o să ne fie de el! Ce ne vom face fără el?”

Slujba de înmormântare se făcu după rânduială. Veni și episcopul cu tot soborul preoților și diaconilor. Orașul întreg venise. Auzise de întâmplare. Îl cunoscuseră, îl cunoșteau din auzite, din cuvintele altora sau, pur și simplu, treceau și se opreau, pentru că era imposibil să treci și să nu te oprești. Ceva te țintuia în loc și te făcea să nu mai continui drumul pe care îl urmași, ci să te ții după convoiul acela așa de trist, unde toți plângeau. Nina și copilașii lor, tinerii aceia mulți.

Drumul spre cimitir nu era foarte lung. Securitatea și miliția intraseră în alertă și împânziseră orașul cu oamenii lor. Nu se mai lucra în schimburi. Toți lucrau un singur schimb, acum. Toți erau pe străzi și priveau atent, ascultau. Toată această imensă adunare de oameni reprezenta un pericol real la adresa partidului și trebuia acționat cu mult tact. „Dacă se pornesc ăștia împotriva noastră acum, ne mănâncă de vii”, gândi Z., care și el mișu-

na prin mulțime. „Ăsta-i poporul, un monstru cu multe guri flămânde, gata să ne înghită!”

Dar poporul mergea îndurerat pe urmele acestui pătimitor și vorbea în șoaptă. Se răspândise vorba că ar fi fost ucis de sectanți. Martorii lui Iehova îl urau pentru sufletele pe care el le câștigase pentru Biserică și se răzbunaseră. Doar se știe cât de anarhici și impulsivi sunt! Z. era mulțumit auzind o astfel de discuție între două femei. Planul său izbutise. Iftimescu era nu cu mult mai încolo și vorbea cu un bătrân în șoaptă:

– Nu cred, tataie, că a căzut de pe scări.

– Nici eu. I s-a înscenat totul.

– Sigur.

– Securitatea l-a omorât, strângea atâta lume la biserică și mai ales pe tineri.

– Nu-i adevărat!

– De unde știi?

– Am vorbit chiar cu el înainte cu câteva zile și-mi spunea că martorii lui Iehova îi poartă sâmbetele și-l urmăresc prin oraș.

– I-auzi!

– Da. Sectanții l-au atras în cursă și s-au răzbunat.

Ca Iftimescu erau mulți care făceau același lucru. Intrau în discuții și dădeau întâmplării sensul pe care Z. îl gândise. După înmormântare, oamenii rămăseseră pe străzi. Nu se îndurau să plece acasă. Z. intrase în panică și mai să lovească într-unul care înjura partidul și tot neamul lui de evrei care au fost aduși aici ca să sugă țara și să ne omoare unul câte unul.

– Pentru că suntem proști și ne e frică! De-aia! Dacă sărim cu toții îi scoatem pe ăștia din țară.

– Ai dreptate, îi răspunse altul. N-am știut niciodată să ne revoltăm.

– Uitați-vă câți suntem! De ce a ieșit atâta miliție pe străzi? Le e frică de ce putem face împreună!

Z. se depărtă în grabă, reținând figura aceluia individ. Curând avea să se întâlnească. Trebuia! El nu lăsa niciodată greșelile nepedepsite, iar această obrăznicie la adresa partidului trebuia plătită scump. Ieșise din Școlilor și intră pe Mihai Bravu, strada perpendiculară. Voia să ajungă la biserică, să vadă cum arată o cochilie pustie. Melcul a murit! Ha-ha-ha! Se zbătuse să trăiască. Era puternic. Dar securitatea și partidul erau și mai puternice. El îl privise până când ochii i se sleiseră de venirea morții. Nu merita popa viața pe care parti-

dul o dădea tuturor! Nu înțelesese, deși nu era prost, că partidul este respirația de zi cu zi? Că fără dreptate socială, fără luptă de clasă, fără progres, fără siguranță, fără revoluție continuă nu se putea trăi? De ce insistase așa de mult cu Dumnezeuul ăsta al lui? Iată falimentul! El a murit și ceilalți trăiesc. Popa nu înțelesese sensul existenței și atunci când nu înțelegi, mori.

Capitolul 23

Atragerea părintelui R. în cursă. Asasinarea se petrece în apartamentul conspirativ al securității din blocul E1, scara 5.

La ora 6.00 părintele R. era la biserică. În Miercurea Patimilor fusese programată slujba Sfântului Maslu și veneau mulți preoți și mulți credincioși. Era Maslu de obște. Pregăti toate cele de cuviință și intră în Sfântul Altar, unde se puse în genunchi și citi rugăciunile de dimineață. După o oră, telefonul zbârnâi și o femeie plânse efectiv la telefon, spunându-i că mama ei e bolnavă grav și trebuie împărțită. Ea însăși a cerut asta.

– Vă rog din suflet, părinte, e sufletul mamei mele și e datoria mea să o pregătesc de cele veșnice. Puteți veni acum?

Părintele se uită la ceas. Era 7.00. Avea timp suficient. Într-o oră era înapoi, cu ajutorul Domnului. O anunță pe doamna de la pangar că pleacă să împărtășească o bătrânică care locuia într-un apartament la E-uri, luă cutiuța cu Sfântul Trup și Sânge al Domnului Iisus Hristos, o puse în geanta sa și plecă. Tramvaiul sosi repede.

Urcă, compostă biletul și se așază pe un scaun. Pe fereastră se vedeau blocurile noi din Călărași, trecu de Barieră, văzu Sala Polivalentă. Era acolo un ceas care arăta 7.15. Se uită și la al său. Se sincronizau. Își aminti aproape instantaneu de un tânăr care-l întrebuse dacă mai e timpul potrivit pentru a scrie. Era un student bun pe care Hristos îl aștepta într-un mod pe care el nu și-l imagina. Abia după ce a primit răspunsul, a înțeles că Hristos din cuvintele părintelui R. îl privise adânc în inimă, acolo unde zăceau icoane prăfuite.

– Oricând e timp să scrii pentru Hristos și nicicând n-a fost mai de prisos ca în acest moment cuvântul în care crezi atât de mult. Uite, pentru că este argumentul tău fundamental, pentru că-ți pui atât de tare speranța în acest biet cuvânt, poți fi extrem de dezamăgit și nu m-aș mira să fi suferit deja în van zădărnicia acestei speranțe.

– E adevărat, recunosc brusc tânărul. Mi-ați citit chiar întâmplarea ființei. De m-aș revolta, n-aș rezolva nimic.

– Revolta vine din egoismul patimilor cu care umpli cuvântul. Eu îți arăt felul în care te poți vindeca, căci netămăduit fiind, vei da frâu liber cuvintelor netămăduite într-o lume bolnavă.

– Ce să spun, mi se pare un pic bizar. În acești termeni se pune problema scrisului?

– Chiar așa. Numai așa. M-ai întrebat dacă e timpul potrivit pentru a scrie. Da, e timpul potrivit pentru a scrie cuvintele cu care să poți sta înaintea tronului ceresc, altfel scrisul devine o îndeletnicire banală prin care-ți exersezi slava deșartă. Dar mai aproape de tine e timpul ființei, timpul să fii tu cel adevărat. Vrei cu adevărat să trăiești? Renunță la voia ta cea egoistă care se suprapune și-ți sufocă libertatea, iar după ce vei fi dobândit exprimarea lipsită de întristările patimilor, numai atunci cuvântul îți va fi dor arzător care va aprinde inimile celorlalți. Mă rog la Dumnezeu să-ți dea timpul acela, timpul acesta, fiindcă timpul e aici, e lumină care circulă între noi și ne cheamă întru înțelepciune.

Cât ținut această scurtă rememorare, străbătu Parcul Monument cu vegetația lui abundentă și, revenind într-o fracțiune de secundă la timpul prezent, se pregăti și după curbă coborî din tramvai. Traversă Șoseaua Buzăului, lăsă în stânga Fabrica de covoare și o luă în stânga printre blocuri. Dimineața aceea era atât de calmă și peste tot se auzea ciripit de păsărele. Slavă

Ție, Doamne! Slavă Ție! Lumea e minunată văzută în Învierea Ta.

E-urile sunt blocuri muncitorești de zece etaje, pe care urcându-te poți vedea Dunărea, munții Măcinului, orașul în toată întinderea sa. Apartamentele au camerele înghesuite, părintele le cunoștea. Adevărate cutiuțe de chibrit. Partidul gândise astfel de locuințe pentru imbecilizarea unei populații. Deși se făceau deratizări frecvente, subsolurile și nu numai colcăiau de șobolani și gândaci. Ghenele acelea de gunoi dintre blocuri atrăgeau toate aceste viețuitoare prin pestilențialitatea lor. Femeia îl aștepta la colțul unui bloc. E1. Îi sărută mâna și-l pofti după ea. În timp ce urca cu liftul îi veni în cap că Hristos, Hrana lumii, este acolo și Îl așteaptă. Zâmbi. Întotdeauna văzuse în bătrâni, în bolnavi, în copii, chipul lui Hristos. Era o coordonată firească a trăirii liturgice, a chemării pe care o avea de a sluji.

La etajul nouă liftul se opri. Femeia scăpă cheile jos și apoi apăsă pe clanță fără să mai bage cheia în broască. Ușa fusese deschisă. Poate că o uitase. Ar fi vrut să-i vadă mai bine fața, ochii. Dar parcă era un făcut. Femeia stătea tot timpul cu spatele. Acum tot spatele i-l vedea. Îl pofti înăuntru. Intră. Simți o lovitură în moalele ca-

pului și totul se întunecă. Iftimescu lovise cum trebuie. Z. era încântat.

– Bravo, șolcane. Dai bine la diblă. Acum ia-l și adu-l în camera 2.

Apartamentul era unul conspirativ și aparținea Securității. În afara lui Iftimescu, încă doi bătași ai Securității erau pregătiți să intervină. Nu fusese nevoie. Femeia se topise. Își luase geanta, ieșise și încuiase ușa de două ori.

– Ce dracu' are în geanta asta umflată? zise Z. nelămurit.

– Cocoșei de aur, șefu', răspunse râzând grohăit unul dintre dulăi.

Maiorul scuipe plictisit jos, chiar lângă capul lovit al părintelui R., și șterse cu bocancul. Îi spuse unuia să aducă o cană cu apă și să o verse pe fața preotului.

– Mai adu una, boule, dacă vezi că nu se trezește! – scrâșni Z.

Dulăul se mișcă iute și o turnă și pe aceasta. Părintele R. dădu semn că-și revine. Se mișcă, încercă să deschidă ochii, însă o ceață lăptoasă îl împiedica să vadă. Auzea glasuri necunoscute. Deodată inima sa începu să se umple de lumină. Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul!

– ... și până când ai venit în oraș, auzi părintele R. în urechi ceva mai limpede.

După aceea lucrurile s-au schimbat. Și nu în bine, înțelegi? De ce nu vrei să fii om în lumea asta, de ce nu vrei să trăiești, când ți se oferă toate? Hristos! Cine-i Hristos?

– Fiul lui Dumnezeu, gemu slab părintele.

– E pe dracu'! Asta e aiureală de-a ta! Înțeleg Biserica să fie un instrument al partidului, nu casă de conspirație dușmănoasă. Îl iei mereu pe Hristos în brațe. Hristos e un motiv, știu eu bine.

– E Fiul lui Dumnezeu, gemu încă o dată părintele R., încercând să ridice capul.

– Bă, animal dușmănos, fiară însetată de nervii mei și ai partidului, cu mâinile mele te strâng de gât, auzi? Să nu mai spui în veci treaba asta! Eu îi vorbesc cu frumosu' și el crede că băiatul face glume cu el.

Z. se repezi turbat cu mâinile în gâtul părintelui R. și-l strânse cu toată forța pe care i-o dădea partidul și datoria pe care o avea față de popor. Iftimescu se uita încremenit la ucigaș. Mai văzuse asemenea scene, însă acum ar fi vrut parcă să nu fie omorât acel om care stătea întins pe jos. Îl bătu gândul să-i dea o bătă în cap lui Z., să scape odată pentru totdeauna de apostrofările lui odioase, dar se abținu, scuiță jos

și șterse cu bocancul. Dulăii priveau și ei curioși. Șeful le luase munca. „Nu-i nimic. Las' să se mai se mânjească și șefu' de sânge”, nu numai ei. Atâtea morți! Doar el era creierul, iar ei mușchii care îndeplineau comanda.

Părintele R. simți că lumina din inima lui iese afară și îi pătrunde tot trupul, o lumină caldă, plină de o nespusă iubire pe care numai Hristos poate să o dea. Hristos, Fiul lui Dumnezeu. Asta va spune mereu și oriunde. Hristos este Fiul lui Dumnezeu. Viața lui este mărturie. „Priviți lumina din mine, priviți la Hristos, Cel ce S-a pogorât până la nemernicia mea, și atunci vă veți convinge că moartea nu înseamnă nimic, moartea a fost biruită pentru totdeauna.” Ce ușor era să fii al Lui, ce diafană lumină, ce gingășie! Taina tainelor pe care inima lui a cunoscut-o cu toate intensitățile, iar acum deplin.

Ucigașul își desprinse mâinile din gâtul părintelui și își șterse sudoarea cu mâneca hainei. Se așeză pe scaun îmbătrânit și câteva secunde nu zise nimic. Se ridică brusc, luându-i prin surprindere pe toți și țipă dând cu bocancul în capul mortului:

– Luați hoitu' și aruncați-l în gheana dintre blocuri!

– Ai dreptate, șefu, zise cel cu cocoșei, o să zică lumea c-a alunecat și a căzut!

– Și ce-o să mai zică lumea? – scrâșni Z. malefic.

– Că și-a rupt gâtul ca un prost!

– Prost ești tu! Lumea o să zică c-a fost omorât, boule. Că tu l-ai omorât!

– Eu?

– Da' cine? Păi, dacă nu tu și nu noi, atunci cine? Ia spune tu, Iftimescule, să văd, știi cine?

– Știu, tovarășu' maior! Să trăiți!

– Cine?

– Sextanții! Să trăiți!

– Sectanții, dobitocule!

Dulăii începeau să înțeleagă și ei ce vrea să spună șefu'. Lumea oricum va zice că a fost omorât. Barem să creadă ceea ce vor ei să creadă. Ce s-ar fi întâmplat dacă lumea ar fi fost liberă să creadă ce vrea? Ar fi fost dezastru! Partidul vrea ordine și pentru ordine se poate face orice.

– Aruncați tot! Și geanta și pălăria!

Iftimescu luă geanta și pălăria și le aruncă în ghenă. Imediat fu aruncat și trupul părintelui R. care căzu cu zgomot. Pe rând, cei patru părăsiră apartamentul conspirativ. Iftimescu ajunse la alimentarea de pe colț, pe unde venise părintele R., ceru două eugenii și ieși grăbit. Mâncase de di-

mineață șuncă și niște ouă prăjite cu cârnați, însă parcă îl îndemna ceva să mănânce. Mușcă grăbit dintr-una și nu se mai sui în tramvai, ci o luă prin parc, să se răco-rească puțin. I se părea că îl arde fruntea. Se gândea cât de bine o inițiasse protoiereul O. pe femeiușca aia a lor, încât popa să nu-și dea seama că e o înscenare. De ce o făcuse? Vru să desfacă și a doua eugenie, însă icni și, oprindu-se lângă un copac, vomită abundant.

Epilog

Nina a suferit enorm. Nimeni nu va putea înțelege durerea ei. Știa cu ce fel de om pornise la drum și îl iubise cu o dragoste de care nu credea că poate fi în stare. Câte întrebări fără răspuns! Inima lui și-o pusese înaintea lui Hristos. Copiii vor crește fără tată! Procesul ce urma să aibă loc a fost împiedicat, fiindcă amenințările la adresa copiilor au făcut-o să renunțe. Probele s-au risipit, dar... rămân la Dumnezeu.

Protoiereul Haritonovici n-avea cum să-și găsească liniștea. Cât se înșelase crezând că se vor rezolva toate...

Locotenentul major Vică Laurențiu se spălase pe mâini de toată întâmplarea. Ar fi vrut să vorbească totuși cu cineva despre asta, însă nu avea cine să-l asculte. Oricui i-ar fi spus ar fi intrat la bănuieli în privința lui. Trebuia să stea liniștit și să admire în taină puterea de a se jertfi a acelui preot ale cărui cuvinte îl mișcaseră.

Martorii lui Iehova se bucuraseră de moartea părintelui R., dar, auzind zvonurile care circulau în oraș, s-au revoltat. Își

doriseră degeaba moartea lui. Iată că și mort arunca stigmat asupra lor!

Iftimescu se apucă de băutură, până când fu dat afară din serviciu și ajunsese un magazioner prăpădit. Z. îl urmărea. L-a urmărit mult timp. Până a murit. Z. trăiește și azi și vede că partidul este peste tot. Fu întrebat de un tânăr într-o zi dacă crede că azi ar mai fi comuniști, iar răspunsul lui fu:

– Suntem mai mulți decât înainte!

Maxim ajunsese nebun pentru Hristos. Moartea lui a umplut de bună mireasmă întregul spital. Doctorul Băleanu n-a înțeles niciodată de ce mireasma a persistat atâtea zile în salon și pe holuri. De ce?

Bogdan Călin și-a dat seama cât de amarnic s-a înșelat cu jurnalul abia după ce l-a cunoscut pe părintele R. acolo, la bisericuța Cuvioasei Parascheva. Viața lui, ca și a multor alora, a luat o întorsătură neașteptată datorită cuvintelor pline. De parcă, ascultându-l pe părintele R., te hotărâi dintr-odată să nu mai fii mort, ci să trăiești. Iar Viața e Hristos!

Ioana și Sandu Predescu au avut mai târziu un copil și l-au botezat Teodor, darul lui Dumnezeu. Ioana nu putea rămâne însărcinată și amândoi s-au rugat părinte-

lui R., la el la mormânt, și Dumnezeu, prin alesul Său, a făcut o minune.

Alexandru și Beta s-au cununat la un an de la uciderea părintelui și s-au mutat la București. Alexandru e doctor fără de arginți, lucru atât de rar.

Hristos a înviat, copiilor! Astăzi e ziua cea aleasă și sărbătoarea sărbătorilor. Hristos ne îmbracă în haina cea luminoasă a Învierii Sale și ne primește ca pe niște prieteni în locașurile pe care le-a pregătit cum se cuvine. Să ne iertăm și să ne îmbrățișăm unii pe alții și să strigăm cu putere: „Hristos din inimile noastre a înviat!”

Nota editorului

Chiar dacă *Miercurea patimilor* este o carte în care autorul nu prezintă obiectiv și detaliat pătimirea părintelui mucenic Rizea Dobre, totuși el pornește de la cazul real pentru a-i ajuta pe cititori să înțeleagă duhul jertfitor al părintelui – și implicit al întregului sobor de noi mucenici și mărturisitori din perioada comunistă. Deși cartea nu poate fi folosită la creionarea icoanei reale a părintelui Rizea Dobre, neputând sluji deci la întocmirea unui posibil și folositor viitor dosar de canonizare - ea este autentică tocmai pentru că reușește să ne prezinte calea muceniei cu o precizie duhovnicească ieșită din comun (cum poate doar puțini dintre mărturisitorii înșiși au știut să o facă prin cărțile pe care le-au scris după ieșirea din închisoare. Cred că este lucrarea Duhului Sfânt că literatura religioasă contemporană are un astfel de *apostol* precum Sergiu Ciocârlan, ale cărui daruri sunt poate și un ecou al rugăciunilor sfinților închisorilor. Doar că, pe măsura darurilor, vor veni și încercările – și cu atât mai mult peste cineva care duce mai departe învățătura noilor mucenici și mărturisitori. E nevoie ca Sergiu Ciocârlan să fie sprijinit prin rugăciunile noastre, ca nu cumva talanții lui să fie deturnați prin lucrarea celui rău.

Danion Vasile

CUPRINSUL

<i>Ciprian Voicilă: Note de lectură despre un roman total.....</i>	5
<i>Capitolul 1: O voce necunoscută la capătul celălalt al firului. Reflecțiile părintelui R. asupra istoriei confiscate de ideologia de partid. De ce să fie transferat la Köln?</i>	16
<i>Capitolul 2: Cum cresc sfinții: timpul chemării tânărului D.R. la slujire întru Hristos, pentru Hristos, cu Hristos.....</i>	28
<i>Capitolul 3: În statul-milițian cetățenii sunt atent urmăriți, ascultați, verificați, înregimentați sau eliminați în cazul în care se dovedesc a avea activitate dușmănoasă. În structurile orășenești ale securității este alertă maximă: un preot „gândește”.....</i>	51
<i>Capitolul 4: Întocmirea dosarului secret. Obiectivul „Rică Venturiano”. Spovedania lui Maxim.....</i>	60
<i>Capitolul 5: O întrunire secretă în Sala celor șapte Regate.....</i>	75
<i>Capitolul 6: Catehezele Postului Mare. Occidentul și iluzia libertății. Singura și adevărata libertate e Hristos.....</i>	83
<i>Capitolul 7: Catehezele Postului Mare. Arianismul care stă la baza culturii europene. Cultura Vieții și cultura morții.....</i>	97

Capitolul 8: <i>O luptă inegală. Instrumentele nepotrivite ale securității.....</i>	104
Capitolul 9: <i>Catehezele Postului Mare. Despre nebunia crucii. Elisabeta, cea fericită de a-L primi oricând pe Domnul în casa sufletului său.....</i>	111
Capitolul 10: <i>Frământările tovarășului ofițer Z. într-o frumoasă zi de primăvară. „Internarea” fiului Maxim.....</i>	122
Capitolul 11: <i>Catehezele Postului Mare. Adevăratul ideal al umanității, îndumnezeirea, raportat la sumedenia de idealuri desfigurate de egoism.....</i>	134
Capitolul 12: <i>Prețul obținerii burselor de studii în Occident. Profilul informatorului complexat.....</i>	141
Capitolul 13: <i>Terapia comunistă: uciderea lentă a conștiinței prin compromis (cazul doctorului Băleanu). Minunea din ospiciu.....</i>	146
Capitolul 14: <i>Catehezele Postului Mare. Despre pocăință. Perspectiva edificatoare a unei fabule.....</i>	158
Capitolul 15: <i>Penuria alimentelor ca strategie de control a partidului unic. Procedeul perfid al racolării.....</i>	167
Capitolul 16: <i>Istoria lui Călin sau cum în comunism țăranul devine proletar.....</i>	178

Capitolul 17: <i>Întâlnirea părintelui R. cu Laurențiu Vică, locotenentul major de la securitate. Cuvântul care pătrunde până la despărțitura dintre suflet și duh.....</i>	185
Capitolul 22: <i>Înmormântarea mucenicului lui Hristos și lacrimile curate ale tinerilor. Primele dezinformări.....</i>	217
Capitolul 23: <i>Atragerea părintelui R. în cursă. Asasinarea se petrece în apartamentul conspirativ al securității din blocul E1, scara 5.....</i>	222
Epilog.....	231
Nota editorului.....	234

În curs de apariție, de același autor

Biserica de sub blocuri

Este, în esență, un roman despre curaj, libertate și Adevăr într-o perioadă în care poporul român se zbătea într-un amplu proces de dezumanizare. Spre deosebire de *Miercurea Patimilor*, în care acțiunea se derulează cu puțin înainte de căderea regimului ceaușist, aici e vorba de anii „obsedantului deceniu”, o secvență istorică întunecată de încarcerările masive ale elevilor, studenților, intelectualilor, politicienilor și, în general, ale elitelor, ale oamenilor capabili să gândească, lucru deloc pe placul partidului servit în scenariul diabolic de instrumentele sale oarbe. În acest context al compromisului de diferite dimensiuni, părintele S. se opune dărâmării bisericii Cuvioasa Parascheva, stârnind reacția imediată a partidului care propunea sistematizarea orașului și pentru că hotărâse ca locașul de cult să dispară. Acestea sunt liniile de forță ale narațiunii ce are în prim-plan un chip de luptător pentru Biserică, un autentic mărturisitor al numelui lui Hristos.

Raportul comisarului european Samuel Scheib

Este un roman care se focalizează asupra anilor '90, o perioadă cheie în înțelegerea retrospectivă a actualității politice, economice, socioculturale și duhovnicești din România. Trimis din partea Uniunii Europene să întocmească în secret un raport de mare însemnătate, Samuel Scheib se dovedește un evaluator extrem de inteligent, a cărui vizită se produce sub acoperirea unui eveniment cultural. Expusă dezechilibrelor de tot felul, societatea românească are totuși o speranță în ceilalți doi protagoniști, Iancu Mercheșanu, un tânăr maestru naval, iubitor de cultură românească și de valori autentice, și Cosette Minescu, proaspăt absolventă a Facultății de Aviație, care are o inimă plină de Hristos.

Povestea unei lumini ascunse

Este un volum de povestiri ortodoxe scris la două mâini (cu concursul unei eleve talentate) ce are o arie largă de adresabilitate prin tematica actuală pe care o presupune: dăruirea, noblețea jertfei în Hristos, necesitatea unei educații creștine cu care copilul să poată înfrunta marile dileme pe care societatea secolului al XXI-lea le implică.

Din cărțile Editurii Areopag:

Sfântul Petru Movilă – *Proloagele de la Pecerska*

Ada Mihaela Calciu – *Am văzut Raiul*

Părintele Justus Brousalis – *Despre alegerea duhovnicului*

*** – *Viața și minunile Sfântului Alexie de la Goloseev (1840- †1917)*

*** – *Viața Cuviosului Teofil Rossoha*

*** – *Pilde și învățături pentru copiii creștini*

*** – *Minunile Sfântului Efrem cel Nou prin icoana sa izvorătoare de mir*

*** – *Minunile Sfântului Nectarie din Eghina românească*

*** – *Viața, minunile și acatistul părintelui Ilie Lăcătușu*

*** – *Mărturisitorii din închisorile comuniste – Minuni. Mărturii. Repere*

*** – *Din temnițe spre Sinaxare*

*** – *Viața Părintelui Arsenie Papacioc – Testament*

Părintele Adrian Făgețeanu – *Viața mea. Mărturia mea*

*** – *Spovedania unui monah de la Muntele Athos*

Părintele Damaschin Grigoriatul – *Minunile. Mărturie a dreptei credințe*

*** – *Sfântul Nectarie – Minuni în România*